

**ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА ОПШТИНЕ
КУРШУМЛИЈА**

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ТОПЛИЧКИ ОКРУГ
ОПШТИНА КУРШУМЛИЈА**

2023 – 2027

САДРЖАЈ

Уводна реч председника	4
УВОД	5
ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ, ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР БИТАН ЗА ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА	6
Савет за здравље	9
Радна група за израду Плана	11
Методологија рада	12
Принципи и вредности	14
Визија	15
Мисија	15
Општи циљ	15
Специфични циљеви	15
ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ/СЛИКА ЗДРАВЉА	16
1. Подаци о територији општине	16
1.1 Историјски подаци	16
1.2. Географски подаци	17
1.3. Хидрологија	18
2. Витални и демографски показатељи	19
2.1. Природно кретање становништва	20
2.2. Укупан број становника	23
3. Здравствени показатељи	35
3.1. Индикатори доступности здравствене заштите ЈЛС	35
3.2. Индикатори ефикасности здравствене заштите ЈЛС	38
3.3. Индикатори квалитета здравствене заштите ЈЛС	40
3.4. Индикатори здравственог стања становништва	40
3.5. Индикатори детерминанти здравља	45
4. Показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести	46
5. Социоекономски услови	49
6. Показатељи стања животне средине	67
6.1. Квалитет ваздуха	67
6.2. Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију...	69
6.3. Управљање опадом	72
6.4. Квалитет отпадних вода	73
6.5. Присуство и бројност инсеката и глодара	74
6.6. Безбедност хране	75
6.7. Бука у животној средини	75
6.8. Ниво радијације	75
7. Урбани дизајн општине Куршумлија	76
8. Организација заједнице	83
8.1. Локална самоуправа	83
8.2. Систем здравствене заштите	84
8.2.1 Здравствено осигурање становништва	84
8.2.2. Дом здравља	84
8.2.3. Институт за јавно здравље	85

8.3. Образовни систем	87
8.3.1 Образовни статус становништва	87
8.3.2. Предшколско образовање и васпитање	90
8.3.3. Основна школа „Милоје Закић“	96
8.3.4. Основна школа „Дринка Павловић“	101
8.3.5. Гимназија	107
8.3.6. Економско - техничка школа	112
8.4. Социјална заштита на локалном нивоу	118
8.4.1. Установе социјалне заштите	122
8.4.2. Услуге социјалне заштите на локалном нивоу	124
8.4.3. Корисници социјалне заштите	125
8.5. Рањиве групе у заједници	126
8.5.1. Деца: рани развој као императив	126
8.5.2. Млади као рањива група	127
8.5.3. Стари као рањива група	130
9. Безбедност у заједници	131
9.1. Малолетничка деликвенција	138
10. Рекреација и спорт	139
10.1. Спортски клубови , удружења и објекти	139
10.2. Школски и рекреативни спорт	141
11. Култура	142
12. Медији	144
13. Верске заједнице	147
14. Удружења грађана	147
15. Финансирање здравља на локалном нивоу	164
16. SWOT анализа	164

Уводна реч председника

Најпре, желим да изразим велико задовољство што Општина Куршумлија наставља тренд стратешког планирања. На тај начин настављамо активну бригу, пре свега о нашим грађанима, а конкретно у овом случају стављамо посебан акценат на очување здравља, превенцију болести, заштиту животне средине, како бисмо нашу Општину учинили бољим местом за живот.

Унапређење квалитета живота становника наше Општине је свакако један од приоритета, зато и сматрамо да ће један овакав стратешки документ бити од велике важности и створити битан предуслов да се плански и системски бавимо јавним здрављем.

План јавног здравља општине Куршумлија за период 2023–2027 је урађен на основу иницијативе Савета за здравље о доношењу новог планског документа, а на основу законске регулативе.

У изради Плана учествовале су све кључне локалне институције, организације и појединци, са заједничким циљем да се створи прецизна слика стања слике здравља у општини. Током израде Плана, настојало се да се идентификују постојећи проблеми, анализирају капацитети свих кључних актера и да се понуде конкретна решења за оне проблеме који су препознати као приоритетни. План јавног здравља осликава тренутно стање и указује на правце деловања којима се постојећи проблеми могу превазићи или бар смањити. Трајни ефекти овог документа треба да буду боље здравље људи и чистија и здравија животна средина.

Овај План је још један, конкретан доказ да се општина Куршумлија јасно определила да преузме активну улогу у процесу развоја и очувања јавног здравља на локалном нивоу. План јавног здравља је оквир који ће омогућити да се плански и промишљено усмере све расположиве снаге и ресурси на обезбеђивање услова за квалитетнији живот свих становника наше општине.

УВОД

План јавног здравља општине је локални стратешки документ јавног здравља уведен као обавеза Законом о јавном здрављу (2016) који предлаже Савет за здравље и усваја га Скупштина ЈЛС. План јавног здравља општине се доноси први пут. План се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње.

Јавно здравље је умеће превенције продужавања живота и унапређења менталног и физичког здравља и ефикасности путем организованих напора заједнице. Стога План јавног здравља наше општине (у даљем тексту: План) подржава унапређење здравља, спречавање болести и продужење квалитетног живота становништва. Добро здравље је од суштинског значаја за одрживи економски и друштвени развој и основна брига у животу сваке особе, свих породица и заједнице.

Позитивном законском регулативом у Републици Србији, која је усклађена са законима ЕУ, створили су се потребни правни оквири да јединице локалне самоуправе у складу са специфичностима у својој средини, приступе решавању проблема карактеристичних за своју територију.

План идентификује приоритетна подручја где је унапређење здравља и квалитета живота могуће, разлаже циљеве на основне активности и одговорности свих актера у области јавног здравља.

План је документ који утврђује оквир за деловање и идентификује даље правце, остављајући простор за решавање старих и нових изазова.

Вредносни принципи на којима почива систем јавног здравља у Републици Србији јесу:

- одговорност државе и друштва за здравље,
- развој свих облика партнерства за унапређење здравља,
- усмеравање на популацију и друштвене групе,
- оријентација ка локалној самоуправи,
- интерсекторски и мултидисциплинарни рад,
- предузимање акција за социјалне одреднице, факторе ризика и смањивање неједнакости у здрављу.

ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ, ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР БИТАН ЗА ПЛАН ЈАВНОГ ЗДРАВЉА

Устав Републике даје широко право на здравље и здравствену заштиту сваком грађанину. Кровни закон у овој области је Закон о јавном здрављу, а Национална стратегија јавног здравља је основни стратешки документ на који се ослања план јавног здравља наше општине.

Закон о локалној самоуправи¹ у члану 20. регулише надлежности општине као јединице локалне самоуправе, Локалне самоуправе у Србији преузеле су на себе нове одговорности у очувању и унапређењу здравља људи на својим територијама. Брига за јавно здравље постаје заједнички циљ и обавеза управе али и читаве заједнице. Активан избор програма и успостављање приоритета на локалном нивоу јесу одговорност, изазов али и велика шанса локалним самоуправама да ће се нешто суштински побољшати када је у питању јавно здравље у њиховим срединама. Закон о здравственој заштити² уређује надлежности јединица локалне самоуправе у здравственој заштити тако што их дефинише као друштвену бригу за здравље, па у члану 13. дефинише мере из надлежности локалне самоуправе, а у члану 17. општи интерес у здравственој заштити грађана. Закон о правима пацијената³ дефинише права и одговорности пацијента у здравственом систему Републике Србије, а уводи и институт заштите права пацијената и то тако што прописује да је обезбеђује јединица локалне самоуправе одређивањем лица које обавља послове саветника за заштиту права пацијената и образовањем Савета за здравље. Закон у члану 42. утврђује делокруг рада Савета и његов састав, као и обавезу ЈЛС да Статутом утврди задатке Савета.

Закон о јавном здрављу⁴ дефинише сва кључна питања у вези са јавним здрављем, систем јавног здравља у РС, носиоце послова, учеснике у области јавног здравља, као и области ЈЗ и на крају врсте докумената, начин њиховог доношења и садржај докумената јавног здравља на нивоу ЈЛС. Нарочито дефинише да у састав Савета за здравље обавезно улази и представник надлежног Завода односно Института за јавно здравље. Задатак локалне самоуправе је спровођење друштвене бриге за јавно здравље на локалном нивоу. Друштвена брига за јавно здравље на нивоу локалне самоуправе (ЗЈЗ, члан 14) представља *мере за обезбеђивање и спровођење активности у областима деловања јавног здравља, у оквиру посебних програма из области јавног здравља*, од интереса за становништво на територији јединице локалне самоуправе, и то: међусекторску сарадњу, координацију,

¹ „Сл. гласник РС“ бр. 129/07, 83/14- и др. закон, 101/2016- и др. закон и 47/2018).

² “Сл. гласник РС“ бр. 25/19.

³ Закон о правима пацијената "Службени гласник РС", бр. 45 од 22. маја 2013, 25 од 3. априла 2019 - др. Закон.

⁴ Закон о јавном здрављу. "Службени гласник РС", број 15 од 25. фебруара 2016.

подстицање, организацију и усмеравање спровођења активности у областима јавног здравља која се остварује заједничком активношћу органа јединица локалне самоуправе, носилаца и учесника у области јавног здравља; праћење здравственог стања становништва и рада здравствене службе, као и предлагање и предузимање мера за њихово унапређење; промоцију здравља и спровођење мера за очување и унапређење здравља и животне средине и радне околине, епидемиолошки надзор, спречавање и сузбијање заразних и незаразних болести, повреда и фактора ризика; обезбеђивање услова за обављање делатности здравствених установа, планирање и остваривање програма у области јавног здравља; обезбеђивање услова за брзо реаговање у кризним и ванредним ситуацијама у складу са мерама Владе; обезбеђивање услова за праћење стања животне средине (воде, ваздуха, земљишта, буке, вибрација, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) и утицаја фактора животне средине и радне околине на здравље; обезбеђивање услова за снабдевање становништва здравствено исправном водом за пиће и безбедном храном, диспозицију отпадних материја и одговарајуће услове животне средине и радне околине; обезбеђивање услова за обављање активности из области епидемиолошког надзора; јачање капацитета носилаца активности и учесника у областима деловања јавног здравља; обавештавање надлежних државних органа и јавности о свим ризицима и другим јавноздравственим проблемима који могу имати негативне последице по здравље становништва; подршку раду и развоју носилаца активности и учесника у систему јавног здравља на својој територији

Сем наведених, ту су и законски прописи који упућују на јавно здравље по областима јавног здравља.

У области ФИЗИЧКО, МЕНТАЛНО И СОЦИЈАЛНО ЗДРАВЉЕ законска регулатива за области спорта, културе, уметности, социјалне политике, заштите права нарочито осетљивих група, становања, рада и остваривања права грађана, чини корпус прописа који детерминишу одреднице физичког, менталног и социјалног здравља становништва.

ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ПРЕВЕНЦИЈА БОЛЕСТИ као област јавног здравља обухвата законске прописе из свих области здравствене заштите, стандарде у области здравствене заштите, прописе о заштити становништва од заразних болести и прописе који реферирају на хроничне незаразне болести, а нарочито законске и подзаконске акте који се односе на превенцију обољевања и активности које посдстичу превентивно деловање.

ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА као област јавног здравља обухватају законску регулативу у области заштите животне средине,

урбанизма, грађевине, заштите природе, саобраћаја, становања, комуналних делатности, грађевине итд.

РАДНА ОКОЛИНА И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА подразумевају деловање на основу прописа о безбедности и здрављу на раду и прописа о заштити животне средине.

ОРГАНИЗАЦИЈА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СИСТЕМА реферирају на законска и подзаконска акта из области здравствене заштите и осигурања, права пацијената и стандарда услуга у области здравствене заштите и прописи који ближе одређују наведене области.

КРИЗНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ су област јавог здравља директно везана за прописе о ванредним ситуацијама, прописе о заштити становништва од заразних болести, о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама природних катастрофа итд.

Национална Стратегија јавног здравља РС „Здрави људи, здравље у свим политикама“ (2017–2025)⁵ подржава испуњавање друштвене бриге за здравље људи и подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне и радне средине. Стратегија се заснива на промоцији здравља и примарној превенцији, а циљеви се остварују кроз све облике партнерства за здравље и наглашавање значаја свеобухватног приступа путем интердисциплинарности и мултисекторске сарадње.

Кључне области у радној верзији Стратегије јавног здравља РС јесу: промоција здравља, превенција болести, повреда и ризика по здравље, организација са менаџментом здравствене службе, функционисање друштвених система повезаних са здрављем, стално унапређење квалитета и мерење исхода свих активности у вези са очувањем и унапређењем здравља становништва.

Национални планови и програми који су од важности за План:

1. Национални програм кардиолошке здравствене заштите
2. План за борбу против дрога у Републици Србији
3. План развоја здравља младих у Републици Србији
4. План контроле дувана
5. План развоја заштите менталног здравља
6. Национална План за борбу против ХИВ/АИДС-
 1. Национални програм Србија против рака
 2. Национални програм за превенцију колоректалног карцинома

⁵ "Службени гласник РС", број 61 од 8. августа 2018.

3. Национални програм за превенцију рака дојке
4. Национални програм превенције и ране детекције типа два дијабетеса
5. Национални програм за превенцију рака грлића материце
6. Национални програм превентивне стоматолошке заштите.

Донета су и подзаконски акти којима се ближе уређује деловање локалне самоуправе у областима јавног здравља, и то два Правилника. Правилник о ближим условима и обавезама за деловање у области јавног здравља ⁶ дефинише обавезе учесника јавног здравља, а нарочито носиоца активности јавног здравља. Правилник о ближим условима за спровођење јавног здравља у области животне средине и здравља становништва ⁷ мултисекторским приступом уређује специфична питања здравља у животној средини у односу на све аспекте јавних политика које је дефинишу.

Савет за здравље

Носилац послова друштвене бриге за здравље на нивоу ЈЛС јесте Савет за здравље (у даљем тексту: Савет). Савет за здравље се формира одлуком јединице локалне самоуправе. Рад Савета је уређен пословником који усваја Скупштина. Састав Савета је обавезан и прописан Законом о правима пацијената⁸ У складу са чланом 49. Закона о правима пацијената и чланом 15. Закона о јавном здрављу образован је Савет за здравље.

Чланови Савета су:

1. Др Слађана Савић, представник Дома здравља Куршумлија, председник Савета
2. Др Никола Здравковић, заменик председника Савета
3. Др Богољуб Степановић, представник пацијената
4. Маја Милијановић, представник локалне самоуправе
5. Зоран Миладиновић, представник Републичког фонда за здравствено осигурање, Испостава Куршумлија
6. Мр.сци.др Чедомир Шагрић, представник Института за јавно здравље Ниш
7. Марија Пећаранин, представник образовних/васпитних установа
8. Радица Јовић-Јевтић, педагог, представник Центра за социјални рад
9. Јелена Радивојевић, представник локалне самоуправе.

⁶ Службени гласник РС", број 94 од 27. децембра 2019.

⁷ "Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019.

⁸Закон о правима пацијената, „Службени гласник РС“, бр. 45/13.

Задаци Савета:

1) у области заштите права пацијената:

- разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница;

- о утврђеним чињеницама обавештава подносиоца приговора и пружаоца здравствене услуге на кога се приговор односи и даје одговарајуће препоруке;

- разматра извештаје саветника пацијената, прати остваривање права пацијената на територији општине Куршумлија и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;

- подношење годишњег извештаја о раду и предузетим мерама за заштиту права пацијената општинском/градском већу и министарству надлежном за послове здравља, а ради информисања и остваривања потребне сарадње извештај се доставља и Заштитнику грађанана.

2) у областима јавног здравља из члана 5. Закона о јавном здрављу :

међусекторска сарадња, координација, подстицање, организација и усмеравање спровођења активности у области деловања јавног здравља на нивоу града, заједничком активношћу са органима града, носиоцима активности и другим учесницима у систему јавног здравља;

прати извештаје Института за јавно здравље Ниш о анализи здравственог стања становништва на територији општине, који за то наменски определи средства у оквиру посебних програма из области јавног здравља од интереса за становништво на територији Општине Куршумлија и предлаже мера за њихово унапређење, укључујући мере за развој интегрисаних услуга у локалној самоуправи;

доноси предлог плана јавног здравља на нивоу општине, који усваја Скупштина општине и прати његово спровођење кроз посебне програме из области јавног здравља;

иницира и прати спровођење активности промоције здравља и спровођења мера за очување и унапређење здравља, спречавања и сузбијања заразних и хроничних незаразних болести, повреда и фактора ризика на територији општине кроз посебне програме из области јавног здравља;

даје мишљења на извештај о остваривању посебних програма у области јавног здравља, које доноси општина;

учествује у различитим областима деловања јавног здравља у кризним и ванредним ситуацијама из члана 11. Закона о јавном здрављу;

јача капацитете носилаца активности и учесника у областима деловања јавног здравља ;

- обавештавање јавности о свом раду;
даје подршку раду и развоју носиоца активности и учесника у систему јавног здравља на територији општине Куршумлија, у складу са Законом о јавном здрављу;

Обавља и друге послове и задатаке у складу и на начин утврђен одредбама Пословника општинског већа и одредбама Пословника Савета за здравље.

Савет може образовати радне тимове за поједина питања из области јавног здравља и заштите права пацијента.

Чланови радне групе/тима за израду нацрта плана јавног здравља општине Куршумлија су:

1. Миљан Радосављевић, начелник општинске управе - председник тима
2. Маја Милијановић, секретар СО Куршумлија – члан
3. Наташа Јовановић, правобранилац - члан
4. Др Богољуб Степановић, представник предузећа „Планинка“ Куршулија – члан
5. Марија Пећаранин, директор ПУ „Сунце“ Куршумлија - члан
6. Др Светлана Пешаковић, одборник - члан
7. Сунчица Несторовић, самостални саветник - члан
8. Јелена Радовић, самостални саветник - члан
9. Славиша Милојковић, шеф водовода, представник ЛПКД „Топлица“ Куршулија – члан
10. Петар Дикић, координатор канцеларије за младе - координатор тима.

У процесу израде, активно су учествовали и следећи актери јавног здравља на нивоу општине:

- Дом здравља Куршумлија
- Центар за социјални рад “Боровњак”
- ЛПКД “Топлица” Куршумлија
- ПУ “Сунце”
- ОШ “Дринка Павловић”
- ОШ “Милоје Закић”
- Гимназија Куршумлија
- Економско техничка школа Куршумлија
- Органи ЈЛС
- ПС Куршумлија
- Народна библиотека

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ПЛАНА ЈАВНОГ ЗДРАВЉА ОПШТИНЕ

План јавног здравља обухвата период од 2023. до 2027. и сама израда је прошла кроз следеће фазе:

Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља: подршка Сталне конференције градова и општина (даље: СКГО) у изради Плана, формирање радне групе за израду Плана ЈЗ, одређивање координатора РГ за сарадњу са СКГО и вођење процеса израде документа

Израда здравственог профила/слике здравља општине Куршумлија

Стратешко и акционо планирање

Процес јавне расправе

Усвајање стратешког документа од стране Скупштине општине

Стварање предуслова за реализацију процеса израде Плана јавног здравља

Први корак у процесу израде Плана је било формирање Радне групе за израду и дефинисање динамике будућих активности како би финални стратешки документ био усвојен на седници Скупштине општине у текућој години, уз пружање подршке од стране СКГО. У припремној фази договорено је да План јавног здравља буде стратешки документ који планира активности за период од 5 година (2023-2027.) уз детаљан план (акциони план). Такође је договорено да ће у свакој наредној години коју обухвата План бити спроведен процес процене постигнутих резултата у претходној години (ревизија), што ће уз стратешке правце из Плана бити основа за креирање програма за наредну годину.

Јавности је представљен улазак у процес израде Плана, његова важност за нашу заједницу и сви су позвани да учествују у предстојећој процени јавноздравствених потреба и приоритета.

Израда здравственог профила /слике здравља је један је од кључних корака у процесу израде Плана јавног здравља. Подаци који су прикупљани подељени су у следеће категорије: географски, демографски и витални показатељи; здравствени показатељи; показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести; показатељи стања животне средине; урбани дизајн града; организација заједнице; безбедност у заједници; рекреација, спорт и култура, медији, верске заједнице и организације, ставови и јавноздравствене потребе становништва и заједнице, финансирање и SWOT анализа.

Наведени показатељи су прикупљени кроз различите базе података, анализу показатеља здравственог стања становништва општине, испитивањем потреба

становништва методом брзе процене и анкетама у широком консултативном процесу. Одржане су три радионице на теме:

I: Представљање методологије процеса, тренутног стања и изазова у процесу планирања ЈЗ; припрема упитника за процену јавноздравствених потреба становника града/општине и испитивање јавноздравствених потреба становника;

II – Припрема за израду слике здравља: представљање фолдера са подацима и питања којима се ЈЛС руководе у изради слике здравља

III – Довршавање слике здравља – представљање слике здравља: анализе стања, јавноздравствених потреба становника, израда СВОТ анализе, дефиниција приоритета. Слика здравља и анализа потреба су објављене на сајту општине.

Стратешко и акционо планирање – на основу прикупљених података кроз реализацију 3 радионице:

I – Представљање разрађеног модела СКГО акционог плана ЈЗ, анализа и избор активности методом елиминације, одређивање визије, мисије, општег и специфичних циљева.

II- Измене и допуне предложених активности и прецизирање почетних и жељених вредности индикатора у активностима.

III- финално представљање Плана јавног здравља са акционим планом пред Саветом за здравље и разговор о потенцијалним програмима јавног здравља за наредну годину, што уједно представља и предлог буџетског оквира за прву годину акционог плана.

Савет за здравље је усвојио нацрт Плана јавног здравља са акционим планом и проследио га општинском већу дана 02.11.2022. године на одобрење. Обављена је презентација пред општинским већем и покренута јавна расправа о предлогу Плана у трајању од (15) дана, током новембра 2022. Предлога, примедби и сугестија на предложени Нацрт Плана јавног здравља општине Куршумлија за период од 2023-2027. године није било и коначни предлог Плана јавног здравља са акционим планом је упућен у скупштинску процедуру усвајања.

Процес израде нацрта Плана јавног здравља био је отежан пандемијом COVID 19, што је условило да се сам План јавног здравља усваја тек другом половином 2022. године.

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Јавно здравље је шири концепт од здравствене заштите. Јавним здрављем се унапређује како здравље појединца, тако и читаве популације или заједнице као и животне средине. Начин и услови живота највише утичу на здравље, те је неопходно радити на њиховом побољшању и то кроз координисане активности свих сектора. Наведено чини да јавно здравље има изразито интерсекторски карактер. Суштина је да се све политике које општина спроводе и планирају, базирају на принципима унапређења здравља и превенције фактора ризика и болести.

Основни принципи на којима се заснива План јавног здравља су:

Поштовање и унапређивање основних људских права - Неговање толеранције и разумевање различитости, одсуство сваке дискриминације засноване на постојању инвалидитета, полним, расним, језичким, верским, етничким и свим другим разликама и неговање и унапређивање међусобног разумевања и равноправности.

Принцип једнаких могућности - Обезбедити могућност коришћења јавноздравствених ресурса и могућности за све грађане и све циљне групе истом доступношћу у свим сферама пружања услуга у јавном, приватном и невладином сектору и уз поштовање могућности избора.

Целовит приступ - Неговање разноврсности и компатибилности услуга и ресурса из различитих области деловања јавног здравља и заједничког проактивног деловања

Партиципативност - Обезбеђење учешћа актера јавног здравља на нивоу општине у доношењу и спровођењу јавноздравствених политика и о начину задовољавања јавноздравствених потреба становника и омогућавање одговорности за здраве личне изборе.

Транспарентност - Увремењено, актуелно, отворено извештавање јавности, корисника и свих заинтересованих циљних група о могућностима, процесима или резултатима у свим областима деловања јавног здравља на нивоу локалне самоуправе.

Придржавајући се наведених принципа у процесу доношења Плана јавног здравља општине за период 2023. – 2027. годину могуће је тежити вредностима као што су: хуманост, одговорност, једнакост и правичност у здрављу, солидарност, заснованост на доказима, толеранција, укљученост.

План јавног здравља представља основ друштвене бриге за јавно здравље наше општине и обезбеђивање услова у којима грађани могу да буду здрави. Она такође чини основу за доношење и спровођење програма јавног здравља, а све у циљу унапређења здравља и квалитета живота становника локалне заједнице. Цео овај процес доводи до преузимања одговорности за здравље на нивоу локалне заједнице и свих њених актера. Циљ „Боље здравље за све, здравље у свим политикама“ достићи ћемо ако створимо друштвену климу у којој се здравље препознаје као врхунска вредност, потенцијал и предуслов за развој локалне заједнице и целе земље. Други велики задатак је јавноздравствена писменост и одговорност заједнице и појединца. Трећи услов је јачање јавноздравствених капацитета и компетенција свих актера посебно на нивоу локалне заједнице. И наравно, сарадња и повезивање свих актера враћају нас на почетак: здравље у свим политикама.

ВИЗИЈА

Куршумлија:јединствено здраво место за квалитетан живот и достојанствено старење, пуно младих и деце, чистих река и чисте, лековите воде, са пуно зелених јавних површина, развијеног туризма, културних и спортских садржаја.

МИСИЈА

Наш задатак је да од сада надаље, стручно, тимским радом, одговорно, родно равноправно, плански, континуирано, у интересу сваког становника Куршумлије радимо на оставарењу циљева и визије будућности наше општине.

ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

Општи циљ

БОЉЕ ЗДРАВЉЕ ЗА СВЕ, ЗДРАВЉЕ У СВИМ ПОЛИТИКАМА

У оквиру наведеног општег циља дифенисани су следећи :

Специфични циљеви

- Стварање подстицајног окружења за безбедност и здравље на раду на локалном нивоу

- Унапређење здравља становника општине Куршумлија и смањење неједнакости у здрављу
- Унапређење физичког, менталног и социјалног здравља становништва општине Куршумлија
- Унапређење организације и функционисања здравственог система (Унапређење доступности, ефикасности и квалитета здравствене заштите)
- Унапређена промоција здравља и превенција болести
- Унапређење здравља становништва управљањем факторима ризика из животне средине
- Унапређење отпорности заједнице у кризним и ванредним ситуацијама у области јавног здравља

ЗДРАВСТВЕНИ ПРОФИЛ/СЛИКА ЗДРАВЉА

1. Подаци о територији општине:

1.1 Историјски подаци⁹

Куршумлија је привредни, културно-просветни и административни центар Косанице и Горње Топлице, град веома богате прошлости и седиште општине која територијално припада Топличком управном округу. Простире се на 952 км², по пространству се налази на 12. месту у Републици, има 90 насеља и спада у ред економски најнеразвијенијих подручја у Србији. Куршумлија је смештена у живописној котлини, на ушћу Бањске у Топлицу, подно Самокова, на раскрсници важних путева. Долином Косанице пролази магистрални пут Ниш-Приштина-Пећ и железничка пруга Ниш-Куршумлија-Косово Поље. У писаним документима насеље се први пут помиње давне 1019. године. После досељавања у ове крајеве, по многобројним изворима термалних вода, Словени насељу и читавој области дају име Топлице, што се установљава у Повељи византијског цара Василија II, коју је те године, упутио Охридској архиепископији. Не зна се, међутим колико се дуго насеље, подигнуто крај римског утврђења, у доба Византије звало тим именом. У доба Римљана данашња Куршумлија се звала *Ad Fines*, што значи „на крају“, односно на граници ондашњих провинција Далмације и Мезије. Реч је о насељу из најстаријих времена. Оно, међутим, посебан значај добија у 12. веку. Овде је велики српски жупан Стеван Немања имао прву престоницу. Историчари наводе да је жупанов двор био подигнут од „дрвета и камена и опасан дрвеним плотом“. Шездесетих година 12. века Немања је овде подигао два велелепна

⁹ <https://kursumlija.org>

манастира – Светог Николе , на ушћу Бањске у Топлицу, и Свете Богородице, на ушћу Косанице у Топлицу. Манастир Светог Николе саграђен је у раздобљу од 1165. и 1168. године после припајања Дубочице Рашкој и Немањиног сусрета са византијским царем Манојлом Комненом у Наисусу, дашањем Нишу, после чега су овамо стигли мајстори из Цариграда. У храму Свете Богородице, замонашила се Немањина жена Ана, световно Анастасија, а у том манастиру последње дане провеле су и султанија Мара и Агрипина, световно Мирослава, која је умрла 1332. године и сахрањена у порти храма Свете Богородице. По овим богомољама с кулама и куполама, полуобличастим сводовима и богато украшеним прозорима, насеље крај њих је названо Беле Цркве. Светиње су биле покривене оловним плочама, изливеним највероватније у ливницама у селу Мрче, које су блештале на сунцу и виделе се не надалеко. По датуму градње и градитељским особинама представљају протопит Немањиних каснијих грађевина и зачетке рашко–византијског неимарства на овим просторима. Крајем 15. и почетком 16. века Турци су скидали оловни кров с богомоља и од тога правили куршуме. По том је, вели предање насеље названо данашњим именом – *Куршумлија*.

1.2 Географски подаци¹⁰

Општина Куршумлија се налази на југу Србије у Топличком округу, а њена територија је углавном смештена у горњем току реке Топлице, у сливовима њених притока Косанице и Бањске. Административни и културни центар општине је град Куршумлија. Општина обухвата 952 км². На том простору, у 90 насеља, према статистичким подацима из 2020. године, живи 17.051 становника (мање за 2.162 у односу на попис из 2011. године – негативан природни прираштај: -154 на 1000), од којих око 15000 у граду. Географски положај општине је изразито брдско – планински и транзитног карактера. Куршумлија, подигнута на месту римског насеља, налази се на стратегијски важној саобраћајници Ниш – Приштина – Пећ, те је, одувек сведок многобројних историјских дешавања. Југозападна граница општине, већим делом, у дужини од 105 км, поклапа се са природном и политичко – административном границом Топлице и Космета, са два главна превоја, Мердаре и Преполац, који се налазе на том потезу. Долином река Топлице и Косанице пролази важан железнички и магистрални правац Ниш – Прокупље – Куршумлија – Косово Поље. Такође, путним правцем преко Блаца општина је повезана са Брусом, Копаоником, Крушевцем и даље Београдом. Етничку структуру становништва претежно чине Срби (96%), са веома малим учешћем Рома (1,5%), Црногораца (0,5%) и осталих (2%). Својим западним делом, у дужини од 105км

¹⁰ <https://kursumlija.org>

општина Куршумлија граничи се са општином Подујево која припада АП Косово и Метохија, и која је насељена искључиво албанском популацијом.

Општина Куршумлија богате историје и природних лепота има доста потенцијала за развој и побољшање економског статуса кроз туризам и културне садржаје.

1.3 Хидрологија

Кроз територију општине протичу три реке: Косаница, Бањска и Топлица највећа од њих, лева притока Јужне Мораве и настаје испод огранка планине Копаоника од Луковске и Ђерекарске реке. Дужина гланог тока реке Топлице износи 130 км, а од тога кроз општину Куршумлија протиче у дужини од 50 км.

Хидрографска мрежа реке Топлица која је сврстана у воде првог реда је добро развијена са великим бројем притока. Подручје слива реке Топлице богато је термалним водама и то: Луковска бања карбонатне (угљено киселе воде), и подручје слива реке Бањске, Куршумлијска бања - сумпоровите воде. Укупна површина слива је 116км. Водени ток реке Топлице припада сливу Јужне Мораве - Црноморски слив. Притоке са десне стране: Точанска река, Грабовничка река, Косаница и Бањска река, а са леве стране су Барловски поток, Кречански и Нешићски поток. По хидрографској класификацији притока у горњем сливу реке Топлице могу се сврстати у распону од бујичних река до јаруга и вододерина. Хидролошка мрежа општине Куршумлија подељена је између слива Топлице, Косанице и Бањске реке.

На свом току, укупне дужине 136 км, кроз општину Куршумлија протиче у дужини око 50км, уском и дубоком долином. У горњем току Топлица је широка до 15м, дубока до 1м. Низводно од Куршумлије протиче кроз Топличку котлину и река Топлица је у том делу ширине до 20м, дубине 1,5м. Реку Топлицу карактеришу велике осцилације водостаја лети при високим температурама и смањеним падавинама, у односу на период великих падавина, када долази до изливања и плавлена. У горњем току десна притока Топлице је и Луковска река која протиче кроз туристичко насеље Луковска бања.

Река Косаница припада водама првог реда ,настаје спајањем велике и мале Косанице тече упоредничким правцем (У-3) кроз територију Куршумлиске општине и представља највећу десну притоку Топлице. Њено сливно подручје је 127km² а најзначајнија притока је Прломска река која протиче кроз туристичко насеље Прлом бања.

Горњи део слива река Косанице и Бањске је планинског карактера, те је због веће надморске висине и веће дебљине снежног покривача, отапање продужено до априла и маја, када је водостај ових река највиши. Минимални водостај се јавља

редовно почетком јесени, када је и најмање атмосферског талога. Поред тога и велика испаравања у току летњих месеци утичу да је током септембра код свих река водостај најмањи. На основу овога се може закључити да хидролошка мрежа општине Куршумлија припада балканско-континенталној варијанти плувио-нивалног режима.

На реци Топлици извршени су радови реконструкције раније постојећег водозавода у атару села Данковиће ради коришћења дела воде реке Топлице за хидроелектрану пројектоване снаге 1,5 милиона киловат-часова енергије, што одговара потребама 1.000 домаћинстава.

Водоснабдевање града је из два изворишта. Извориште „Топлица“ је лоцирано на десној обали реке Топлице капацитета 50л/сек, друго извориште је Соколовица 5л/сек. Максимум производње у градском водоводу је 85л/сек.

Затворена канализациона мрежа постоји у граду дужине 9,8км. Укупан број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу је 3.730 и односи се на град, док постоје приградски делови који немају урађену канализацију. Испуштање непречишћених отпадних вода из градске канализације врши се директно у реку.

Општину Куршумлија такође карактеришу значајне појаве термоминералних вода у Луковској, Куршумлијској и Пролом бањи. Куршумлијска бања поседује извор минералне воде чија температура износи 67 степени Целзијуса и чије коришћење није реализовано у протеклој деценији, већ слободно отиче у реку. Будућност је да се у оквиру стратегије развоја општине посебно дефинише коришћење термоминералних вода.

Један од стратешких циљева одрживог развоја општине Куршумлија је повећање коришћења расположивих обновљивих извора енергије коришћењем хидропотенцијала на начин да се не угрози или наруши постојећи амбијент животне средине. Постојећи катастар минихидроелектрана у оквиру плана енергетске ефикасности за општину Куршумлија треба ревидирати коришћењем података инсталисаног протицаја за последњих пет година. Посебну пажњу треба усмерити на досадашња искуства и анализу истих из других општина у вези пројеката деривационих минихидроелектрана. Надзор над праћењем квалитета текућих (речних) вода као и отпадних вода је у надлежности републичке инспекције.

2. Витални и демографски показатељи

Становништво општине Куршумлија распоређено је у 90 насељених места. Има 23 сеоских и 7 градских месних заједница. Просечна густина насељености општине Куршумлија је 19 становника на км², што је сврстава у ретко насељене општине. Кретање становништва у општини Куршумлија карактеришу три основне детерминанте:

- низак наталитет,
- повећане стопе морталитета,
- миграциони процеси.

У општини Куршумлија забележено је смањење стопе природног прираштаја и она износи -9,03, јер је стопа живорођених 9,91, а стопа умрлих 18,94. Просечна старост становништва Куршумлије је 44 године, старосна структура све више има карактеристике „регресивног“, односно старијег типа становништва будући да се смањују фертилни и омладински контингент становништва.

Постоје разлике у оболевању и умирању по узрасту и полу. Старије становништво више оболева и умире од болести срца и крвних судова, као и од малигних болести, док млађе становништво више погађају заразне болести, као што су оне које се шире респираторним путем. Адолесценти често оболевају од полно преносивих инфекција а чешће умиру због саобраћајних несрећа, самоубиства или повреда. Мушкарци чешће умиру од жена, почев од рођења, па до најстаријег узраста. Сеоско становништво је старије старосне структуре због миграција људи у градове, што је опет повезано са учесталошћу болести срца и крвних судова и малигних обољења.

2.1 Природно кретање становништва

Назив параметра	Година 1961.	Година 2020.
Број становника	36896	17051
Живорођени (наталитет)	719	169
Умрли (морталитет)	247	232
Природни прираштај, број	472	-154
Умрла одојчад, број	49	1
Живорођени, на 1000 становника	20	9.91
Умрли, на 1000 становника	7	18.94
Природни прираштај, на 1000 становника	13	-9,03
Умрла одојчад, на 1000 живорођених	68	5,9

Табела. Природно кретање становништва, Куршумлија

Година	Број становника	Живо-рођени	Умрли	Природни прираштај	Умрла одојчад	На 1000 становника			Умрла одојчад на 1000 живо-рођених
						живорођени	умрли	природни прираштај	
1961	36896	719	247	472	49	19.5	6.7	12.8	68.2
1962	36374	607	322	285	44	16.7	8.9	7.8	72.5
1963	35851	648	318	330	44	18.1	8.9	9.2	67.9
1964	35328	535	294	241	36	15.1	8.3	6.8	67.3
1965	34806	609	274	335	34	17.5	7.9	9.6	55.8
1966	34284	557	232	325	32	16.2	6.8	9.4	57.5
1967	33762	522	261	261	22	15.5	7.7	7.8	42.1
1968	33239	530	272	258	15	15.9	8.2	7.7	28.3
1969	32717	530	306	224	19	16.2	9.4	6.8	35.8
1970	32194	440	279	161	17	13.7	8.7	5.0	38.6
1971	31672	408	263	125	22	12.9	8.9	4.0	53.9
1972	31267	416	291	125	13	13.3	9.3	4.0	31.3
1973	30864	442	308	134	22	14.3	10.0	4.3	49.8
1974	30459	440	278	162	8	14.4	9.1	5.3	18.2
1975	30055	422	254	168	11	14.0	8.5	5.5	26.1
1976	29650	434	272	162	12	14.6	9.2	5.4	27.6
1977	29246	336	288	48	11	11.5	9.8	1.7	32.7
1978	28842	358	297	61	10	12.4	10.3	2.1	27.9
1979	28438	351	278	73	5	12.3	9.8	2.5	14.2
1980	28034	289	343	-54	6	10.3	12.2	-1.9	20.8
1981	27629	334	312	22	7	12.1	11.3	0.8	21.0
1982	27225	322	321	1	5	11.8	11.8	0.0	15.5
1983	26821	346	362	-16	7	12.9	13.5	-0.6	20.2
1984	26417	351	317	34	11	13.3	12.0	1.3	31.3
1985	26014	330	336	-6	7	12.7	12.9	-0.2	21.2
1986	25610	304	330	-26	7	11.9	12.9	-1.0	23.0
1987	25206	281	335	-54	8	11.1	13.3	-2.2	28.5
1988	24801	299	368	-69	7	12.1	14.8	-2.7	23.4
1989	24398	294	354	-60	4	12.1	14.5	-2.4	13.6
1990	23994	288	371	-83	4	12.0	15.5	-3.5	13.9
1991	23590	278	347	-69	3	11.8	14.7	-2.9	10.8
1992	23436	290	355	-65	4	12.4	15.1	-2.7	13.8
1993	23282	260	346	-86	6	11.2	14.9	-3.7	23.1
1994	23128	244	350	-106	5	10.5	15.1	-4.6	20.5
1995	22974	251	303	-52	4	10.9	13.2	-2.3	15.9
1996	22820	270	350	-80	2	11.8	15.3	-3.5	7.4
1997	22667	267	363	-96	4	11.8	16.0	-4.2	15.0
1998	22513	221	389	-168	2	9.8	17.3	-7.5	9.0
1999	22359	230	367	-157	2	10.3	17.3	-7.0	8.7
2000	22205	233	389	-156	1	10.5	17.5	-7.0	4.3
2001	22051	274	326	-52	2	12.4	14.8	-2.4	7.3
2002	21562	223	362	-139	1	10.3	16.8	-6.5	4.5
2003	21308	225	352	-127	1	10.6	16.5	-5.9	4.4
2004	21036	192	350	-158	1	9.1	16.6	-7.5	5.2
2005	20730	202	351	-149	2	9.7	16.9	-7.2	9.9

Табела. Природно кретање становништва, Куршумлија

Година	Број становника	Живо-рођеи	Умрли	Природни прираштај	Умрла одојнад	На 1000 становника			Умрла одојнад на 1000 живо-рођеи
						живорођеи	умрли	природни прираштај	
2006	20361	195	332	-137	1	9.6	16.3	-6.7	5.1
2007	19930	127	343	-216	1	6.4	17.2	-10.8	7.9
2008	19452	153	332	-179	2	7.9	17.1	-9.2	13.1
2009	19056	130	271	-141	0	6.8	14.2	-7.4	0.0
2010	18740	106	304	-198	0	5.7	16.2	-10.6	0.0
2011	19243	123	327	-204	4	6.4	17.0	-10.6	32.5
2012	18963	134	346	-212	0	7.1	18.2	-11.2	0.0
2013	18694	121	308	-187	2	6.5	16.5	-10.0	16.5
2014	18488	154	274	-120	3	8.3	14.8	-6.5	19.5
2015	18262	148	337	-189	1	8.1	18.5	-10.4	6.8
2016	18006	151	313	-162	1	8.4	17.4	-9.0	6.6
2017	17787	143	297	-154	1	8.0	16.7	-8.7	7.0
2018	17545	159	309	-150	2	9.1	17.6	-8.5	12.6
2019	17290	158	294	-136	0	9.1	17.0	-7.9	0.0

Извор: Витална статистика, РЗС

2.2 Укупан број становника

Основни подаци

Површина (км ²) ¹	952	(2020)
Број насеља ²	90	(2020)
Становништво — процена средином године ³	17051	(2020)
Густина насељености (број становника/км ²) ³	18	(2020)
Стопа живорођених ³	10	(2020)
Стопа умрлих ³	19	(2020)
Стопа природног прирастаја ³	-9	(2020)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година) ³	74	(2020)
Просечна старост (у годинама) ³	45	(2020)
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.) ³	162	(2020)
Просечан број чланова домаћинства ⁴	2,70	(2011)
Пројектован број становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо) ³	14784	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама) ³	13501	(2041)

Извор:

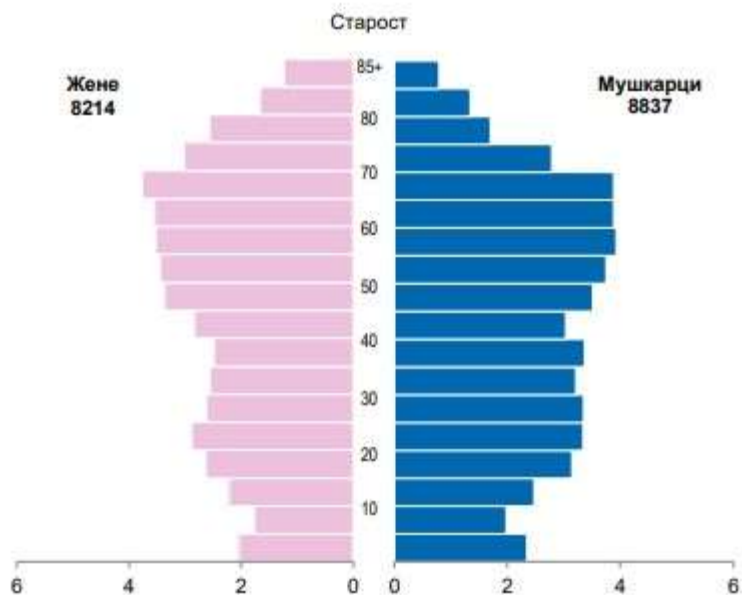
¹ Републички геодетски завод

² Територијални регистар, РЗС

³ Витална статистика, РЗС

⁴ Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Становништво по петогодишима и полу, 2020. (%)

Извор: Витална статистика, РЗС

Анализа биолошких карактеристика становништва служи за процену приоритетних здравствених потреба. Она је основ за планирање мера здравствене заштите и развој здравствених ресурса. Расподела становништва, према полу и животном добу, сликовито се приказује пирамидом старости (дрво живота, арбор витае). Већ дуже време, облик пирамиде је измењен и она све више поприма изглед «урне», карактеристичан за демографски старо становништво. Процена за 2020.годину показује да је на територији Топличког округа присутна позитивна стопа маскулинитета – 1027 мушкарца на хиљаду жена, што је индиректни показатељ лошијег здравља и социјалног статуса женске популације.¹¹

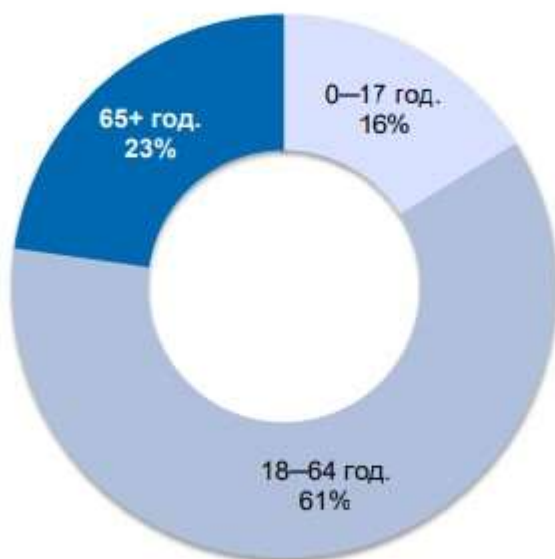
¹¹ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

Становништво према старосним групама и полу, 2019–2020.

	2019		2020	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	463	530	481	542
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	569	662	546	616
Деца старости 15–18 година (узраст средње школе)	368	434	353	433
Деца старости 0–17 година	1301	1521	1280	1485
Број младих (15–29 година)	1422	1710	1388	1678
Радни контингент становништва (15–64 година)	5199	6004	5096	5888
Укупан број становника	8335	8955	8214	8837

Извор: Витална статистика, РЗС

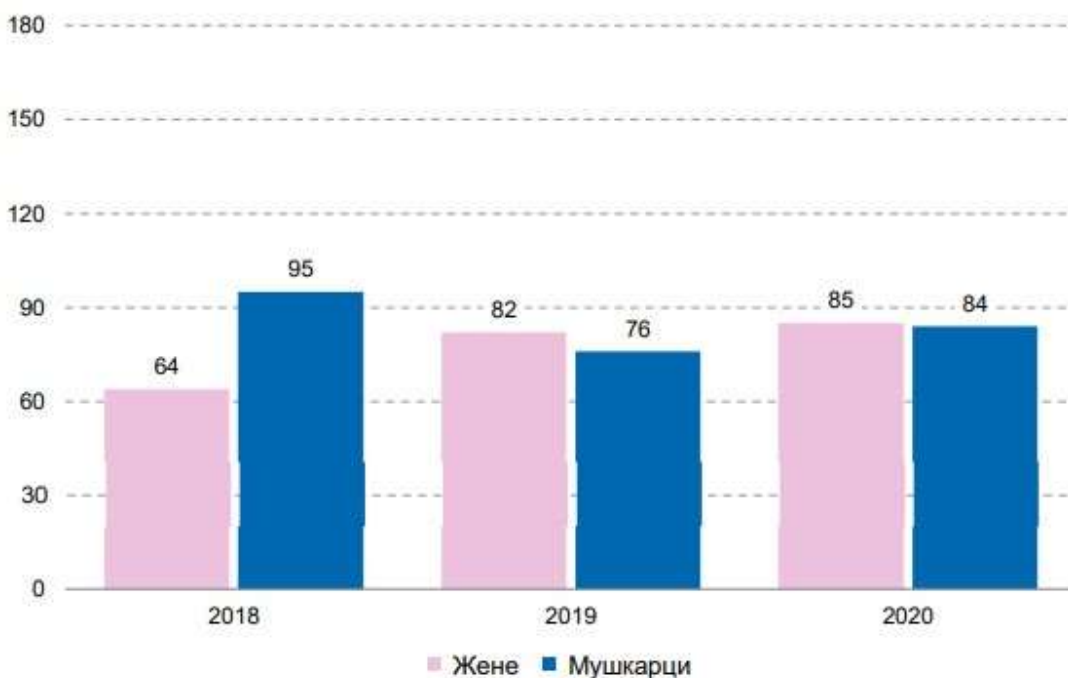
Становништво према старосним групама, 2020.

Извор: Витална статистика, РЗС

Популациона старост се процењује на основу више различитих параметара. Становништво је врло старо ако је зрелост становништава (процентуално учешће особа старих 65 и више година у укупној популацији) већа од 10%.¹² Индекс старости за општину Куршумлија, мерена у периоду 2019. године, је у забележеном порасту и износи 160. Просечна старост преко 30 година означава одмакао процес старења популације. Према критеријуму просечне старости, становништво општине Куршумлија спада у старо становништво. Просечна старост у периоду 2019. године износи 44 године. Промене броја становника условљене су феноменима рађања и умирања, као и миграторним кретањима. Природно кретање становништва, поред продужења животног века, је основни чинилац који утиче на формирање старосне структуре. На овај облик кретања становништва утичу наследни и социјално-економски фактори, оболевање, склапање и разводи бракова, развој здравствене службе, као и други чиниоци.

Живорођени према полу, 2018–2020.

Извор: Витална статистика, РЗС

¹² Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

Умрли према полу, 2018–2020.

Извор: Витална статистика, РЗС

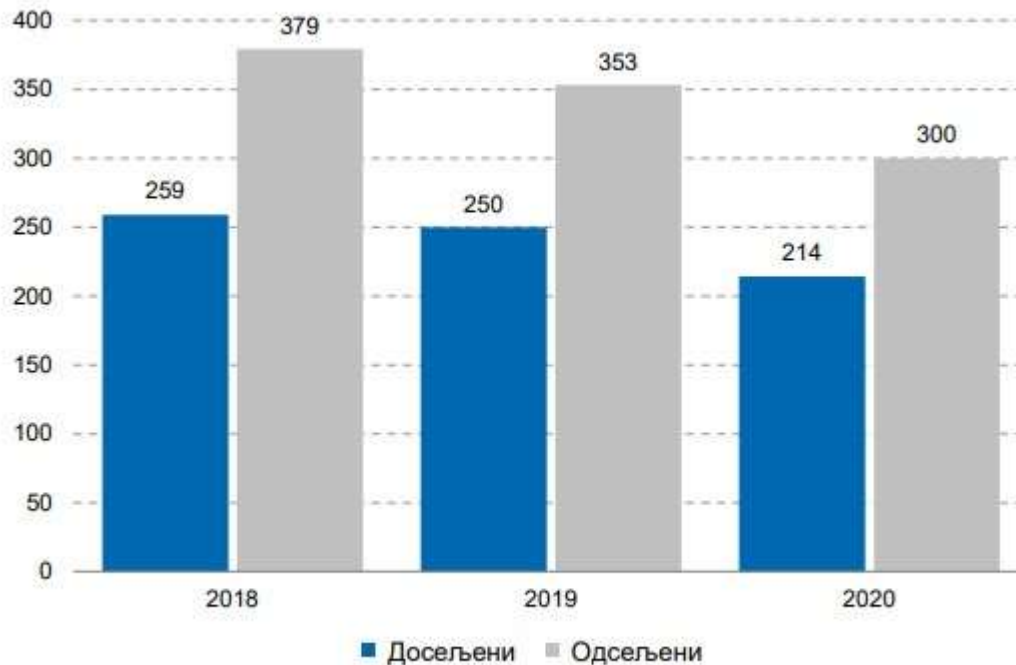
Општа стопа морталитета преко 11‰ карактерише висок морталитет, а уколико вредности прелазе границу од 15‰ категорише се као врло висока стопа. Општа стопа морталитета у Топличком округу виша је од 15‰ од 2011.године. Највиша стопа је износила 20,3 промила, а забележена је 2020. године.¹³

Међу показатељима здравственог стања, морталитет одојчади је најпознатији, широко прихваћен и за многе земље света, још увек врло осетљив индикатор здравља, не само одојчади, већ и целокупне популације. Он одражава и ниво здравља мајке, ниво антенаталне и постнаталне заштите мајке и детета, политику планирања породице, хигијенске прилике и уопште, ниво социјално-економског развоја друштва. Поред тога, стопа смртности одојчади је користан индикатор у процени доступности, коришћења и ефективности здравствене заштите, а тиме и организације и квалитета рада здравствене службе. Постоје велике разлике у висини стопе морталитета одојчади између боље и слабије развијених подручја, као и одређених популационих група различитог социјално-

¹³ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

економског стања, унутар сваке земље. Генерално се може рећи да је смртност деце у првој години живота висока у неразвијеним земљама, а ниска у развијеним срединама, где је услед бољег животног стандарда и контроле егзогених нокси постала индикатор, првенствено, перинаталне заштите. У периоду од 2014-2020. године на територији Топличког округа стопа морталитета одојчади се мења, али има благо негативни тренд – $y=7,93-0,08x$ (Графикон 4), тако да је 2020. године износила 9,6%. Стопе смртности одојчади се сматрају ниским уколико је њихова вредност мања од 30%, а веома ниске стопе су испод 18%. Циљ СЗО за европски регион до 2020. године је да смртност одојчади буде испод 20%, а ако је тај циљ остварен треба тежити да буде мања од 10%.¹⁴

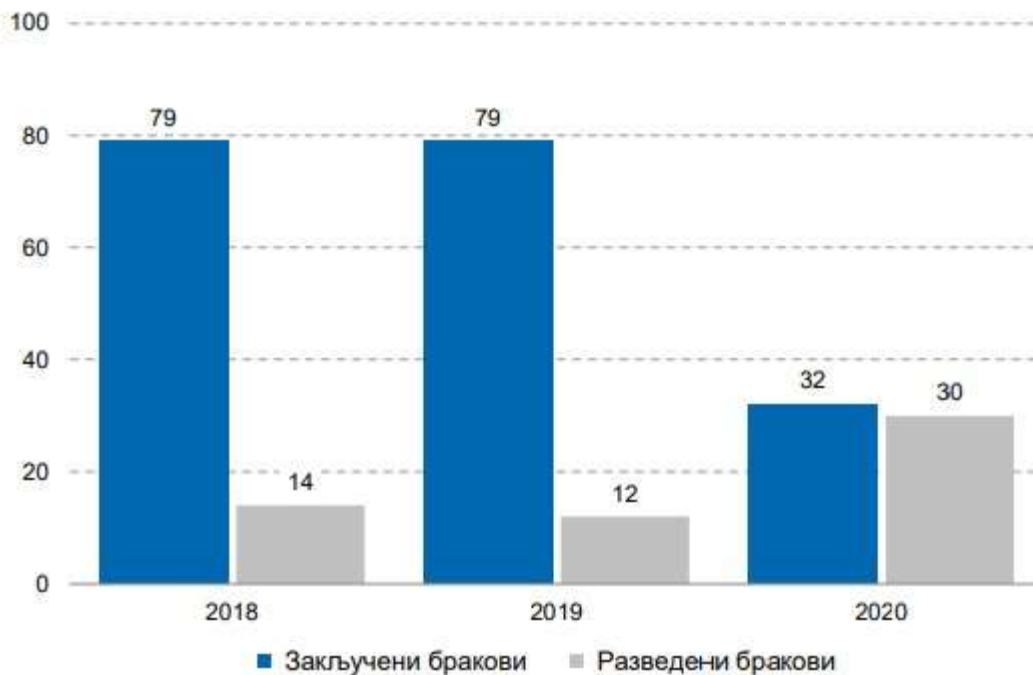
Досељено и одсељено становништво, 2018–2020.

Извор: Унутрашње миграције, РЗС

¹⁴ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

Закључени и разведени бракови, 2018—2020.

Извор: Витална статистика, РЗС

Репродукција становништва се, већином, обавља кроз институцију брака. У Републици Србији 70- 80% живорођене деце (2016.год. – 74%) рађа се у брачној заједници. Због тога висина стопе наталитета, у одређеној мери, зависи од броја склопљених бракова, односно од степена брачности становништва. У Институту за јавно здравље Ниш прикупљају се подаци о порођајима на подручју Нишавског и Топличког округа. У седмогодишњем периоду, од 2014-2019. године, стопа нупцијалитета (број склопљених бракова на 1000 становника) у Топличком округу кретала се око 4%. Стопа склапања бракова варира али, посматрано у дужем временском периоду, она је у благом порасту. При склапању брака, у Србији, оба супружника су била, у просеку, старија од 30 година, што је још један неповољни показатељ када се ради о репродукцији.¹⁵

Анализирајући период од 60-тих година прошлог века, па до данас уочава се да је број становника смањен за трећину. Природни прираштај се смањивао јер

¹⁵ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

се број рођене деце није повећавао. Дуги низ година природни прираштај је имао сличну динамику рађања, а за тај период је више од три пута умирало.

Домаћинства према броју чланова и типу насеља, 2011. (%)

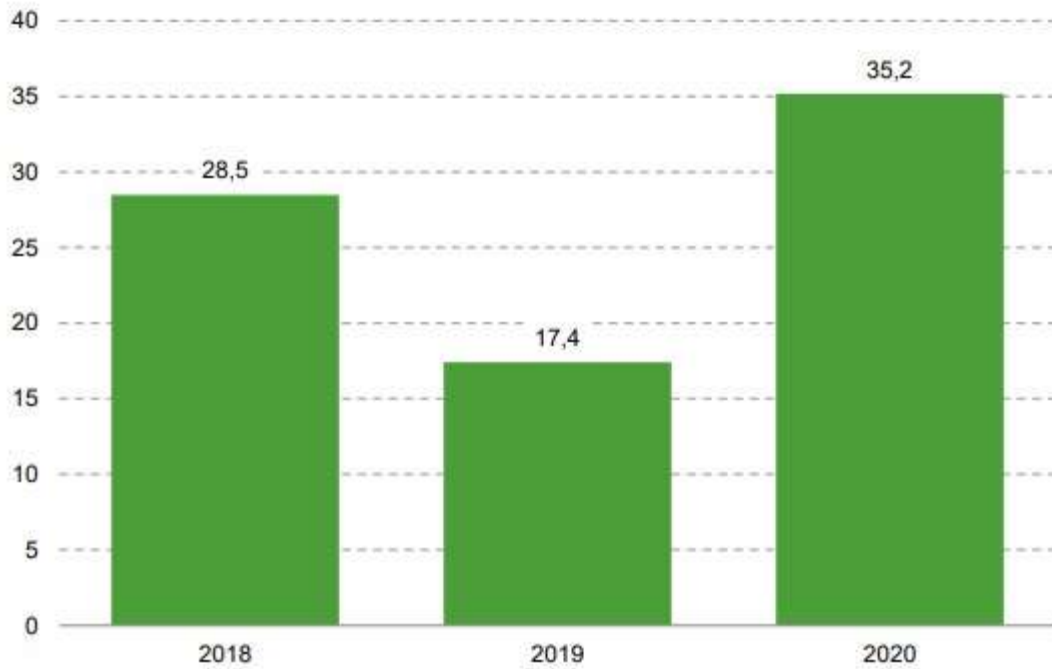
Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС

Породице са децом према броју деце, 2011.

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС

Стопа смртности услед самоубиства, 2018–2020.
(на 100,000 становника)

Циљеви одрживог развоја - индикатор 3.4.2

Извор: Витална статистика, РЗС

Удео особа са инвалидитетом у односу на укупан број становника Општине Куршумлија и њихов положај

Врста инвалидитета	Деца (до 18 г)		Млади (18-25 г)		Одрасли (25-65 г)		Стари (преко 65 г)		Укупно
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	
Телесни инвалидитет	8	5	3	3	30	19	15	31	114
Интелектуални инвалидитет	2	2	2	3	15	12	2	2	40
Сензорни инвалидитет	3	2	1	1	9	4	15	14	49

Первазивни развојни поремећај	2	1	1	0	1	0	0	0	5
Вишеструки инвалидитет	3	2	0	0	3	10	1	4	23
Ментална обољења	0	0	0	0	16	9	3	1	29
Укупно	18	12	7	7	74	54	36	52	260

Лица са инвалидитетом најчешће су корисници права на новчану социјалну помоћ, додатка на помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, једнократну новчану помоћ, права на опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите или у другу породицу као и услуга: процене и планирања смештаја у сродничку, хранитељску или другу породицу и домове.

На евиденцији Центра је тридесеторо (30) деце, старости до 18 година са неким видом инвалидитета. Највећи проблем ове групе корисника је тај што су углавном школског узраста и већини је потребна услуга личног пратиоца.

Младих особа са инвалидитетом старости од 18-25 година на евиденцији је 17. Проблем ове групе корисника је што је један број оспособљен за одређену групу занимања али нико од њих није у радном односу. Међу корисницима ове групе има и оних који након завршетка основног или средњег образовања, због инвалидности, нису наставили даље школовање. Само је један корисник са сензорним инвалидитетом (слепо лице) студент. Већини из ове групе корисника потребна је услуга персоналног асистента.

Одраслих особа са инвалидитетом, старости од 26-65 година, највише је на евиденцији Центра за социјални рад, 128.

Највећи проблем ове групе корисника из категорије менталних-душевних обољења је обезбеђивање услуга смештаја. Постоје и корисници са телесним и интелектуалним инвалидитетом, који су оспособљени за одређену групу занимања. Само су две особе са наше евиденције до сада укључиване у програм јавних радова. Такође, на евиденцији постоје и корисници са телесним инвалидитетом са средњим образовањем, без запослења. Једном броју корисника, пре свега са телесним и сензорним инвалидитетом, потребна је услуга персоналног асистента.

Повећано интересовање за проблеме са којима се суочавају особе са инвалидитетом у Србији резултирало је значајним помацима у побољшању услова за живот и рад особа са инвалидитетом. До значајнијих помака је дошло захваљујући отварању сарадње на свим пољима са међународном заједницом, али

и интензивирању активности организација особа са инвалидитетом, што је довело до одбацивања медицинског приступа особама са инвалидитетом као доминатног и усвајања социјалног модела. Нови концепт и дефиниција инвалидности преусмеравају пажњу са ограничења појединца на његове способности и на улогу средине и друштва (социо-политички концепт инвалидности). Кључни захтев је обезбедити услове да особа са инвалидитетом у свом изабраном начину живота буде што више самостална.

Велика незапосленост у Србији додатно отежава и компликује положај особа са инвалидитетом на тржишту рада. Запошљавање особа са инвалидитетом је дуготрајни проблем нашег друштва. Држава је повремено предузимала мере за решавање овог проблема, али предложени концепти различитог квалитета нису дали трајније резултате, тако да је број особа са инвалидитетом у сталном радном односу у Републици Србији још увек незадовољавајући. Овакво стање и са аспекта особа са инвалидитетом и друштвене заједнице није прихватљиво. Запошљавање је заједно са образовањем и одговарајућим службама подршке основни предуслов за вођење самосталног живота особа са инвалидитетом.

На евиденцији је 88 особа са инвалидитетом старости преко 65 година. У овој старосној групи доста је самачих домаћинстава, која одбијају услуге у погледу збрињавања, али им се пружа психо-социјална подршка.

Општина Куршумлија пружа једну услугу социјалне заштите, помоћ у кући за старије и одрасле. Услугу пружа недржавни пружалац, Удружење особа са инвалидитетом, који ангажује за пружање ове услуге 22 неговатељице. Услуга се финансира из средстава наменског трансфера и из средстава буџета општине Куршумлија.

Неопходно је нагласити да су капацитети Центра за социјални рад општине Куршумлија за администрирање социјалне заштите повољнији у односу на просек Србије у смислу мањег броја корисника и уопште становника у односу на број стручних радника у ЦзСР.

У 2018.години укупни расходи за услугу социјалне заштите: помоћ у кући за старије и одрасле особе износили су 11,93 милиона динара (7 милиона динара из средстава наменског трансфера а 4,93 милиона динара из средстава буџета општине). Услуга помоћ у кући за старе и одрасле особе пружа се за укупно 98 корисника месечно, односно за 85 домаћинстава. Корисници услугу су доминантно старија лица (51 корисник је старији од 80 година, а само 12 лица има мање од 65 година). У структури корисника ове услуге доминирају жене (67 од укупно 98, односно 68%). До 2018.године дошло је до значајног повећавања броја корисника ове услуге као и извора финансирања, и то како из самог буџета општине Куршумлија, тако и са нивоа Републике, који услуге социјалне заштите финансира путем наменских трансфера. У 2021. години укупни расходи за услугу социјалне заштите: помоћ у кући за старије и одрасле особе износили су 13,9 милиона динара

и то 10,05 милиона динара из средстава наменског трансфера, а 3,85 милиона динара из средстава буџета општине.

Доступност ове услуге социјалне заштите, према последње расположивим подацима (из 2015. године) била је, мерено општом стопом обухвата, виша од просека у Републици Србији (2,13%). Хипотетичка стопа обухвата била је значајно нижа од просека (0,42%).

Институционални оквир за унапређење положаја ОСИ

- У оквиру локалне самоуправе не постоји Савет за ОСИ, формирање Савета би било приоритетно у циљу достизања циљева и доприноса у побољшању и унапређењу услова живота особа са инвалидитетом на локалном нивоу.

- Развојни планови - Указује се потреба да се при изради развојних и секторских планова и стратегија посебна пажња усмери на специфичне потребе особа са инвалидитетом. Потреба за планским документима се огледа и у стварању услова за плански приступ у раду и избегавање ад хоц интервенција.

- У току израде овог ЛАП-а и разговора са различитим релевантним актерима увиђено је постојање разних база података на основу корисника, чланства итд. али не постоји јединствена база података са свим информацијама о особама са инвалидитетом. Креирањем такве базе која би била доступна релевантним институцијама и организацијама таргетирање адекватних корисника за подршку и пружање услуга би било ефектније и ефикасније.

- Не постоји анализа свих потреба особа са инвалидитетом. Потребно је анализирати стање на нивоу општине и прикупити све неопходне податке везане за особе са инвалидитетом и њихове потребе.

Правна заштита

- Да би се унапредио положај особа са инвалидитетом Локалне власти морају да покажу добру вољу кроз субвенционисање ове рањиве категорије становништва. Доношење одлука попут Одлуке о повластицама за превоз ОСИ, Одлуке о субвенцијама за плаћење комунаних услуга, Одлуке о бесплатној курирској достави личних докумената за ОСИ су јако важне за поменути категорију становништа и анализом потреба пожео је установити сличне мере.

- Финансирање организација које заступају ставове и боре се за права, развијају и пружају услуге редовно и континуирано је предвиђено локалним буџетом, али недовољно средстава сужава обим деловање организација а самим тим је и мањи број активности реализованих од стране поменутих организација.

- Током креирања Локалног акционог плана за унапређење положаја особа са инвалидитетом запажена је потреба за увођењем нових услуга попут ангажовања персоналних асистената за потребе појединачних корисника, као и увођењем других услуга попут дневних боравака и клубова за особе са

инвалидитетом где би се поред психосоцијалне помоћи пружене ОСИ, директно помогло и њиховим породицама.

3. Здравствени показатељи

3.1 Индикатори доступности здравствене заштите ЈЛС

- Обезбеђеност лекарима

Назив индикатора	Јединица мере	2018	2019	2020	2021
01. Број здравствених установа (ЗУ)	Број	1	1	1	1
02. Укупан број запослених у ЗУ	Број	141	157	159	156
03. Број здравствених радника и сарадника у ЗУ	Број	107	122	124	122
04. Број здравствених радника и сарадника, као % укупног броја запослених у ЗУ	%	75,9	77,71	78,1	78,21
05. Број немедицинских радника у ЗУ	Број	34	35	35	34
06. Број немедицинских радника, као % укупног броја запослених у ЗУ	%	24,1	22,3	22,02	21,80
07. Укупан број доктора медицине у ЗУ	Број	34	34	36	34
08. Број доктора медицине, као % укупног броја запослених у ЗУ	%	24,1	21,66	22,65	21,80

09. Број доктора медицине, као % здравствених радника и сарадника у ЗУ	%	31,8	27,87	29,04	27,87
10. Број доктора медицине у ЗУ на 1.000 становника	Број	1,94	1,89	2,0	2,06
11. Број становника на једног доктора медицине	Број	516	527	498	483
12. Број лекара опште медицине у ЗУ	Број	5	5	8	5
13. Број лекара опште медицине, као % укупног броја доктора медицине у ЗУ	%	14,7	14,7	22,23	14,71
14. Број лекара на специјализацији у ЗУ	Број	2	2	2	1
15. Број лекара на специјализацији, као % укупног броја доктора медицине у ЗУ	%	5,9	5,9	5,56	2,95
16. Број лекара специјалиста у ЗУ	Број	27	27	27	28
17. Број лекара специјалиста, као % укупног броја доктора медицине у ЗУ	%	79,4	79,4	75	82,36
18. Број лекара за предшколску децу на 1.000 предшколске деце	Број	2,1	1,96	1,96	1,94
19. Број лекара за школску децу и омладину на 1.000 школске деце и омладине	Број	1,3	0,98	0,98	1,15

20. Број лекара за одрасле на 1.000 одраслих	Број	1,1	0,8	0,8	1,1
21. Број лекара – заштита здравља жена, на 1.000 жена	Број	0,27	0,25	0,25	0,27
22. Број стоматолога у ЗУ	Број	6	6	7	7
23. Број стоматолога, као % здравствених радника и сарадника у ЗУ	%	5,61	4,92	5,65	5,74
24. Број стоматолога у ЗУ на 1.000 становника	Број	0,34	0,34	0,39	0,42
25. Број стоматолога за предшколску и школску децу на 1.000 предшколске и школске деце	Број	1,2	1,3	1,3	1,4
26. Број фармацеута у ЗУ	Број	0	1	1	1
27. Број фармацеута, као % здравствених радника и сарадника у ЗУ	%	0	0,82	0,81	0,82
28. Број фармацеута у ЗУ на 1.000 становника	Број	0	0,06	0,06	0,06
29. Број случајева туберкулозе	Број	2	2	2	2
30. Инциденција туберкулозе, на 1.000 становника	Број	0,11	0,11	0,11	0,11
31. Расходи за здравствену и социјалну заштиту корисника буџетских средстава	У хиљадама РСД, номинално	229466	229466	297810	341781

32. Расходи за здравствену и социјалну заштиту корисника буџетских средстава по становнику	У РСД, номинално	12744	12901	16974	19768
33. Остварене инвестиције у здравствену и социјалну заштиту	У хиљадама РСД, номинално	14233	6844	879	339623

3.2 Индикатори ефикасности здравствене заштите ЈЛС

- Просечан број посета по изабраном лекару¹⁶

Просечан број прегледа у здравственој заштити одраслог становништва, по кориснику, у 2021. години је 7 до 10 а просечан број посета по лекару 44. Број пријављених превентивних прегледа у 2021. години кроз извештаје ове службе је 4488 или 4,3% од укупног броја посета. Акценат је стављен у 2021. години на борбу против ковида 19. У Дому здравља Куршумлија формиран су тимови за рад у Ковид амбуланти, као и дневна болница. У Ковид амбуланти пацијентима се ординира терапија, мери се сатурација хемоглобина кисеоником, укључује по потреби кисеонична потпора, раде лабораторијске анализе (кс, црп), Ро плућа. Сви тежи случајеви шаљу се обрађени у складу са прецедуром даље до ОБ Прокупље и/или у Крушевачку Ковид болницу.

У Ковид амбуланти радили су већином сви лекари, зависно од тога колико је пацијената било, укључивани су лекари ван опште медицине: интернисти, офталмолози, дерматолог, неуролог.

Број прегледа од 1.01. до 31.12. 2021.....20.071

Број тестираних од 1.01. до 31.12. 2021.10.776

Број позитивних од 1.01. до 31.12.2021.2.346

Вакцинација је почела од 8. јануара, у почетку само Фајзеровом вакцином, али убрзо и осталим вакцинама. Током целе године у Дому здравља присутне су све вакцине. Формирани су пунктови за вакцинацију у Дому здравља. Вакцинисани су становници матичне филијале као и становништво са Косова и Метохије.

Са Косова и Метохије вакцинисано је:

I доза..... 9.309

¹⁶ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

II доза	8.854
III доза.....	3.686
Укупно.....	21.849
Становништво општине Куршумлија вакцинисано је:	
I доза.....	5.913
II доза.....	5.840
III доза.....	3.160
Укупно.....	14.913
Укупно је вакцинисано:	36.762

Организовано је давање вакцине на терену, у сеоским амбулантама и у сеоским кућама. Такође су у граду у појединим фирмама организовали вакцинацију (Симпо-Шик, Црвени Крст, Хладњача итд.). Одазив вакцинацији је око 44% становништва.

У службама за здравствену заштиту деце предшколског узраста у Дому здравља Куршумлија 2021. године било је запослено 2 лекара и 3 здравствена техничара са средњом стручном спремом. Однос броја лекара/медицинских сестара-техничара је 1:1,5 Број деце 0-6 година на једног лекара запосленог у овој служби у 2021. години је 504 (норматив – 1 лекар специјалиста педијатрије и једна педијатријска сестра на 850 деце 0-6 година старости, а на два оваква тима још једна педијатријска сестра). У Дому здравља Куршумлија 2021. године, у предшколском узрасту, просечан број посета детету износио је 19. Дневна оптерећеност лекара 33 посете/прегледа. Превентивни прегледи су чинили 16,8% свих посета.

У службама за здравствену заштиту школске деце у Дому здравља Куршумлија 2021. год. било је запослено 2 лекара и 3 здравствена техничара са средњом стручном спремом. Однос броја лекара/медицинских сестара-техничара је 1:1,5. На једног лекара ове службе долази просечно 861 школско дете. Просечан број посета по кориснику у 2021.години је 9. Дневна оптерећеност лекара у 2021. години износила је 26 прегледа/посета. Сваки дванаести преглед, у просеку, припада групи превентивних прегледа.

Са проглашењем пандемије и увођењем ванредног стања у Служби за здравствену заштиту деце је формирана Ковид амбуланта. Ковид амбуланта се налази на самом улазу у службу и има сопствени тј. одвојени санитарни чвор и физички је одвојена од дела где се обављају куративни прегледи. Тријажу ради медицинска сестра која се налази у ходнику на улазу у део за куративу. Свако дете које је сумњиво на инфекцију Ковид вирусом, а то на основу анамнестичких података које добија од родитеља, мед. сестра упућује дете у ковид амбуланту. Осталу децу којима је непоходан преглед из неког другог разлога пропушта у ходник службе где се обављају куративни прегледи.

У служби за здравствену заштиту жена у Дому здравља Куршумлија у 2021. године било је запослено 2 лекара и 2 медицинске сестре (однос 1:1). Број корисника по лекару је био 3628 у 2021. години. Према Правилнику треба обезбедити једног гинеколога и једну гинеколошко-акушерску сестру за 6500 жена преко 15 година, а на три оваква тима још једну гинеколошко-акушерску сестру. Дневна оптерећеност лекара је 20,3 у 2021. год. Просечан број посета по кориснику је 1,5 посета годишње. Заступљеност превентивних прегледа је 50% од укупног броја прегледа у овој служби.

Број запослених стоматолога у примарној здравственој заштити у Дому здравља Куршумлија у 2021. години је 7, а број стоматолошких сестара/зубних техничара 7 (однос 1:1). Дневна оптерећеност стоматолога у 2021. години од 10-14 посета/прегледа. Просечан број посета по кориснику је готово непромењен и износи мање од једне годишње. Треба имати на уму, да се ради о домовима здравља у државној својини, те да је тај број значајно већи, када би се анализирао рад и приватних стоматолошких здравствених установа.

- Здравствени трошкови и финансирање

3.3 Индикатори квалитета здравствене заштите ЈЛС

- Удео превентивних прегледа
- Скрининг карцинома колоне (дебелог црева)
- Скрининг дијабетеса
- Број откривене деце са сметњама у развоју

3.4 Индикатори здравственог стања становништва

- Очекивано трајање живота

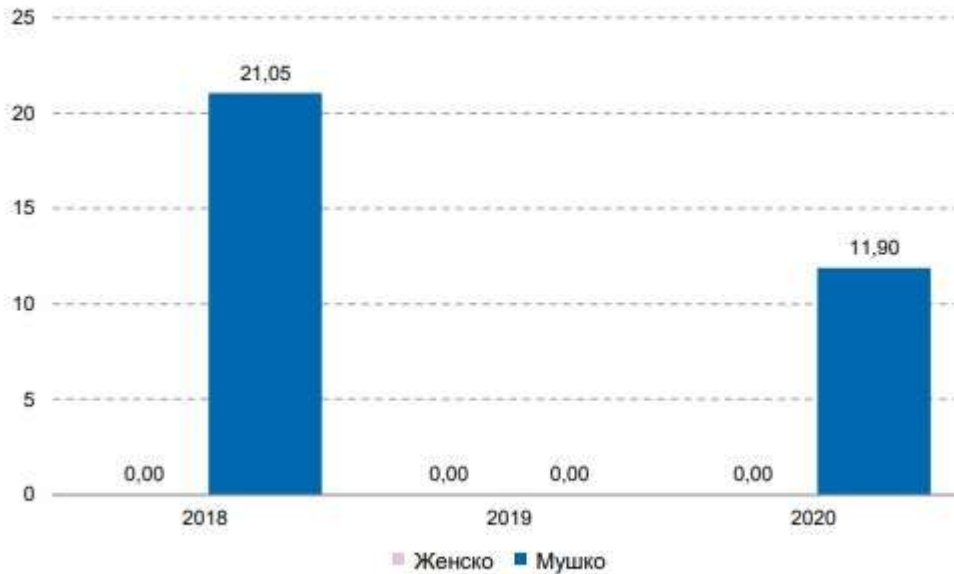
Очекивано трајање живота се постепено повећава. Разлика у очекиваном трајању живота између мушкараца и жена у Топличком округу је 2014. год. била 4 године, док је последње анализирани године износила више од 5 година. Очекивано трајање живота мушкараца и жена је благо варирало, тако да 2020.

године износи 69,8 година за мушкарце и 75,6 за жене.¹⁷

¹⁷ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

Смртност одојчади, перинатална смртност

Стопа неонаталне смртности према полу, 2018–2020. (Умрли на 1000 живорођених)

Циљеви одрживог развоја - индикатор 3.2.2

Извор: Витална статистика, РЗС

Стопе смртности, 2018–2020.

деца млађа од годину дана (одојчад) и млађа од 7 дана

	одојчад	< 7 дана
2018	12,6	12,6
2019	0,0	12,5
2020	5,9	5,9

Извор: Витална статистика, РЗС

Међу показатељима здравственог стања, морталитет одојчади је најпознатији, широко прихваћен и за многе земље света, још увек врло осетљив индикатор здравља, не само одојчади, већ и целокупне популације. Он одражава и ниво здравља мајке, ниво антенаталне и постнаталне заштите мајке и детета, политику планирања породице, хигијенске прилике и уопште, ниво социјално-економског развоја друштва. Поред тога, стопа смртности одојчади је користан индикатор у процени доступности, коришћења и ефективности здравствене заштите, а тиме и организације и квалитета рада здравствене службе. Постоје велике разлике у висини стопе морталитета одојчади између боље и слабије развијених подручја, као и одређених популационих група различитог социјално-економског стања, унутар сваке земље. Генерално се може рећи да је смртност деце у првој години живота висока у неразвијеним земљама, а ниска у развијеним срединама, где је услед бољег животног стандарда и контроле егзогенних нокси постала индикатор, првенствено, перинаталне заштите. У периоду од 2014-2020.године на територији Топличког округа стопа морталитета одојчади се мења, али има благо негативни тренд – $y=7,93-0,08x$ (Графикон 4), тако да је 2020.године износила 9,6%. Стопе смртности одојчади се сматрају ниским уколико је њихова вредност мања од 30%, а веома ниске стопе су испод 18%. Циљ СЗО за европски регион до 2020.године је да смртност одојчади буде испод 20%, а ако је тај циљ остварен треба тежити да буде мања од 10%.¹⁸

- Специфичне стопе смртности (стандардизоване по узрасту)¹⁹

Укупан број фаталних исхода стационарно лечених становника Топличког округа у 2020.години је 169, а број хоспитализованих особа 8.743, тако да је општа стопа болничког морталитета 1,9%. Међу умрлима је било 90 (53%) мушкараца и 79 (47%) жена. Структура болничког морталитета становништва Топличког округа 2020.год. Међу умрлим становницима Топличког округа, који су били стационарани у некој од болничких здравствених установа Нишавског и Топличког округа, као и Сокобање било због дијагностике, лечења, рехабилитације или неге, 2020.године доминирају дијагностичке категорије које су последица пандемије COVID-19 вируса. Следе кардиоваскуларне болести (Графикон 11). Обољења из ове групе била су узрок смрти 56 хоспитализованих особа, што је 33% укупно умрлих. На трећем месту су тумори (16 или 7%), а четврто место припада болестима система за дисање (12 или 3,9%). Повреде и тровања са учешћем 6,5% у

¹⁸ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

¹⁹ Исто

укупном болничком морталитету заузимају пето место. Ту су и болести дигестивног система (7 или 4%). Удео осталих група је 3% или мање.

- Опажено здравље (самопроцена здравља)²⁰

Званично регистровани морбидитет, чине подаци о броју и врсти обољења, основним демографским карактеристикама особе, дужини лечења, врсти терапије и исходу, али само оног дела становништва које се обрати здравственој установи ради пружања услуга. Подаци о морбидитету у примарној здравственој заштити резултат су рутинске здравствене статистике: бележе се само она стања која су пацијента, због субјективних сметњи, навела да затражи помоћ здравствених радника. Већи број евидентираних дијагноза не мора, обавезно, да значи већи број болесних у популацији, већ може бити последица учесталијег коришћења здравствене службе или неадекватне евиденције.

Здравствена заштита одраслих (општа медицина и медицина рада)

Водеће групе обољења су респираторне и кардиоваскуларне болести
Најчешће дијагнозе су повишен крвни притисак и акутна упала ждрела

Најзаступљенија група болести су болести система за дисање (18.994 или 19%). Стопа морбидитета је у 2020.години износила 287/1000. Више од трећине дијагноза ове групе (преко 40%) су акутно запаљење ждрела и крајника. На другом месту по учесталости су кардиоваскуларна обољења. (15.859 или 15,9%). Међу њима доминира повишен крвни притисак који чини 67% свих болести система крвотока

2020.године. Следе групе: фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом, болестима мишићно-коштаног система и везивног ткива, а међу првих пет симптома, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази. Оне чине 63% укупног морбидитета ове службе регистрованога 2020.године.

Служба за здравствену заштиту предшколске деце

- Просечно 4 дијагнозе по детету 2020.год.
- Доминирају респираторна обољења

²⁰ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

У овој популацији доминирају респираторна обољења. Свако друго дете које се обратило лекару ове службе имало је неку болест дисајних органа (63,6% 2020.год.). Учешће у укупном морбидитету службе, од 2014. до 2019.године, се кретало између 55% и 68%. Следи група фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом. Удео ових болести током последњих пет година је, 11-15%, а 2020. – 10,5% Овој групи припадају и превентивне посете служби за здравствену заштиту деце предшколског узраста. Треће место припада групи заразних болести, а следе болести коже и поткожног ткива и симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази.

Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине

- Две од пет назаступљенијих дијагноза припадају респираторним обољењима
- Просечан број дијагноза по детету школског узраста је 2

У службама за здравствену заштиту деце школског узраста на територији Топличког округа 2020. године првих пет водећих дијагноза чине 74% регистрованог морбидитета. Међу њима су три дијагнозе из групе респираторних обољења. Дијагноза акутно запаљење ждрела и крајника се налази на првом месту. Следе акутне инфекције горњих респираторних путева и друге вирусне болести. Следе лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања, као и руге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде.

Служба за здравствену заштиту жена

Најчешће су присутне болести мокраћно-полног система. Ова обољења чине 60,5% регистрованог морбидитета 2020.године. На другом месту је група болести фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом чији је удео у укупном морбидитету 2020.године био 28,6%. У ову групу спадају различите врсте превентивних прегледа који се обављају у служби за здравствену заштиту жена. Много мања је заступљеност стања која припадају групи трудноћа, рађање и бабиње (4,5%) и тумора – 3,7%. На територији Топличког округа су посете службама за здравствену заштиту жена у 2020. години најчешће оствариване под дијагнозом: друга запаљења женских карличних органа (15,9%), поремећаји менструације (11,8%), лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања (11,2%), препорођајни прегледи и друге контроле трудноће (10,1%), и болести дојке (7,9%). Првих пет дијагноза су исте као и

претходне године и чине готово 60% (56,9%) регистрованих обољења и стања у служби здравствене заштите жена.

3.5 Индикатори детерминанти здравља

- Превенција пушења

Истраживање здравља становништва Србије из 2019. године је показало да је распрострањеност навике пушења дуванских производа, укључујући и загреване дуванске производе (свакодневно или повремено) у популацији узраста 15 и више година износила 31,9%. Већи проценат пушача дуванских производа је забележен код мушкараца (33,9%), него код жена (30,1%) . У погледу географске распрострањености, регион Шумадије и Западне Србије се истиче по мањем проценту свакодневних пушача (23,9%), док је у Војводини и Јужној и Источној Србији већи број пушача који припадају узрасној групи од 15 до 19 година (21,4%, односно 17,5%). Највећи број пушача дуванских производа је био у старосној групи од 45 до 54 године (41,3%). У популацији младих старости од 15 до 19 година сваки седми (14,4%) је изјавио да конзумира неки од дуванских производа. Такође, тај процента је већи (35,5%) у популацији са најнижим примањима домаћинства. Процент пушача (свакодневних или повремених) цигарета, цигара или дувана за лулу међу становништвом у Србији је изнад просека земаља ЕУ.

- Укупно конзумирање алкохола

У години која је предходила Истраживању 49,3% становника је конзумирало алкохол. Свакодневно је пило 3,1% становништва што представља смањење у односу на 2013.(4,7%). Становници Јужне и Источне Србије (4,0%), као и Војводине (3,9%), значајно више конзумирају алкохол, у односу на остале регионе. Мушкарци у Србији у већем проценту свакодневно пију, чак осам пута више него жене. Такође навика свакодневног конзумирања алкохола је највише заступљена међу најниже образованим и ванградским становништвом. Макар једном у току недеље, у последњих 12 месеци, екцесивно је пило (више од шест алкохолних пића у једној прилици) 1,7% становништва Србије. Барем једном месечно екцесивно је пило 18,3 мушкараца и 4,5 жена, односно 10,9% становништва, што је према доступним подацима нижи проценат од просека ЕУ.

Сваки шести (15,1%) адолесцент узраста од 15- 19 година је најмање једном месечно конзумирао више од шест алкохолних пића током једне прилике, без разлике у односу на пол.

Закључак:

Поред личних, социјалних, економских и околинских фактора, међу најважнијим одредницама здравља је понашање у вези са здрављем, које се односи на: исхрану, физичку активност, стрес, употребу дувана, алкохола, психоактивних супстанци, и др. Хроничне незаразне болести, које доминирају у слици здравља и представљају данас највећи здравствени проблем, могу се у великој мери спречити деловањем на ризичне факторе, као што су: неадекватна исхрана, недовољна физичка активност и пушење. Потребно је интензивирати активности на оснаживању појединаца да промене штетне навике и усвоје здрав начин живота. Организовањем додатних истраживања могли бисмо да добијемо расположиве податке на локалном нивоу што би допринело бољем сагледавању проблема. Када је реч о популацији младих познавање навика и ставова младих везаних за здравље било би од великог значаја. На основу њихових навика у исхрани, у вези оралног здравља, физичке активности, на основу образаца репродуктивног и сексуалног понашања стекао би се увид у здравствено понашање младих. Познавање ризичних понашања- употреба дувана, алкохола и дрога уз сагледавање социјалног контекста у коме млади живе и комуникацију посредством електронских медија, представљало би ресурс за планирање здравствено васпитних и превентивних активности и праћење њихових навика током времена.

4. Показатељи активности на унапређењу здравља становништва и превенцији болести

Активности унапређења здравља најчешће се спроводе путем здравственог васпитања и акција промоције здравља у заједници. Здравствено васпитање поред здравственог сектора спроводе и други сектори међу којима су образовање, социјална заштита, медији, удружења грађана и други. Важно је да се сагледа ко и на који начин у вашем граду спроводи здравствено васпитање са појединим популационим групама као што су: предшколска и школска деца, родитељи, жене, старе особе, особе са инвалидитетом, волонтери, удружења грађана итд. Затим, важно је и да се види да ли постоје активности промоције здравља у заједници које доприносе здрављу становника, као што су здравствено-промотивне кампање (нпр. „Октобар – месец правилне исхране“), јавне манифестације (нпр. базари здравља), акције уређења животне средине (нпр. акција уништавања амброзије, чишћења приобаља) и др. Активности на превенцији болести се углавном односе на рад здравствене службе, па се тако може пратити и обухват становништва имунизацијом (вакцинацијом) као и посебне акције за рано откривање фактора ризика за настанак хроничних незаразних болести (нпр. висок крвни притисак,

повишен ниво шећера и масти у крви, гојазност). Наравно, све активности и показатељи требало би да буду разврстани по полу и старосним групама зато што свака старосна група има своје специфичне потребе и проблеме.

Закључак:

Број становника се константно смањује.

Демографски врло старо становништво: просечна старост 2020.год. је 44,3 године; сваки пети или четврти становник има више од 65 година (зрелост становништва=23,2%).

Становништво Топличког округа припада регресивном биолошком типу: удео млађих од 15 година 2020.године је 13,8% (мање него просек ЕУ 2016.год.=15,6%), а старијих од 50 година има преко 44,1%.

Ниска општа стопа фертилитета, веома ниске стопе рађања 8,9‰ (мање од 10‰). Тренд наталитета показује благи пораст : $y=8,2+0,14x$. Стопа укупног фертилитета у Топличком округу/области је у анализираном периоду око 1,5, а 2020.год. је нешто већа – 1,63.

Старост мајке при рађању првог детета је преко 25 година.

Врло високе опште стопе морталитета (преко 15‰; 2020.године 20,3‰) и негативан природни прираштај („бела куга“)

Очекивано трајање живота све дуже и 2020.године је Ж:М=75,6:69,8 година.

Веома ниске стопе морталитета одојчади (мање од 10‰); доминира перинатална смртност. Остварен циљ СЗО до 2020.године.

Водећи узроци смрти су КВБ и тумори, а група симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази налази се међу првих пет и последњих пет година је на трећем месту. За десет година учешће ове групе у укупном морталитету се готово удвостручило што, свакако, није повољан индикатор.

Супружници приликом склапања брака имају више од 30 година, а сваки трећи брак се разведе.

Предлог мера²¹:

Неповољни витално-демографски показатељи захтевају примену разноврсних мера пронаталитетне политике, које је држава већ започела. Посебно треба истаћи неповољну социјално-економску ситуацију, без чијег бржег напретка неће бити ни скорих повољнијих показатеља из ове области здравствене заштите.

Изражено старење популације, слично високо развијеним државама Европе, подразумева активнију бригу о старима кроз развијање различитих области

²¹ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

здравственог система: са једне стране брига о болеснима и неспособнима, а са друге повећање квалитета живота старих, кроз тимски рад владиног и невладиног сектора друштва.

Високо треће место у структури морталитета заузимају стања из дијагностичке групе P00-P99, што захтева интензивну континуирану едукацију лекара-сертификатора о правилном избору и адекватном упису основног узрока смрти у Потврду о смрти и остале индивидуалне извештаје који то захтевају.

У структури морбидитета (ванболничког и хоспиталног), али и морталитета доминирају хронична масовна незаразна обољења. Уз продужење животног века и изражено старење популације, може се рећи да је и на подручју Топличког округа остварена „епидемиолошка транзиција“.

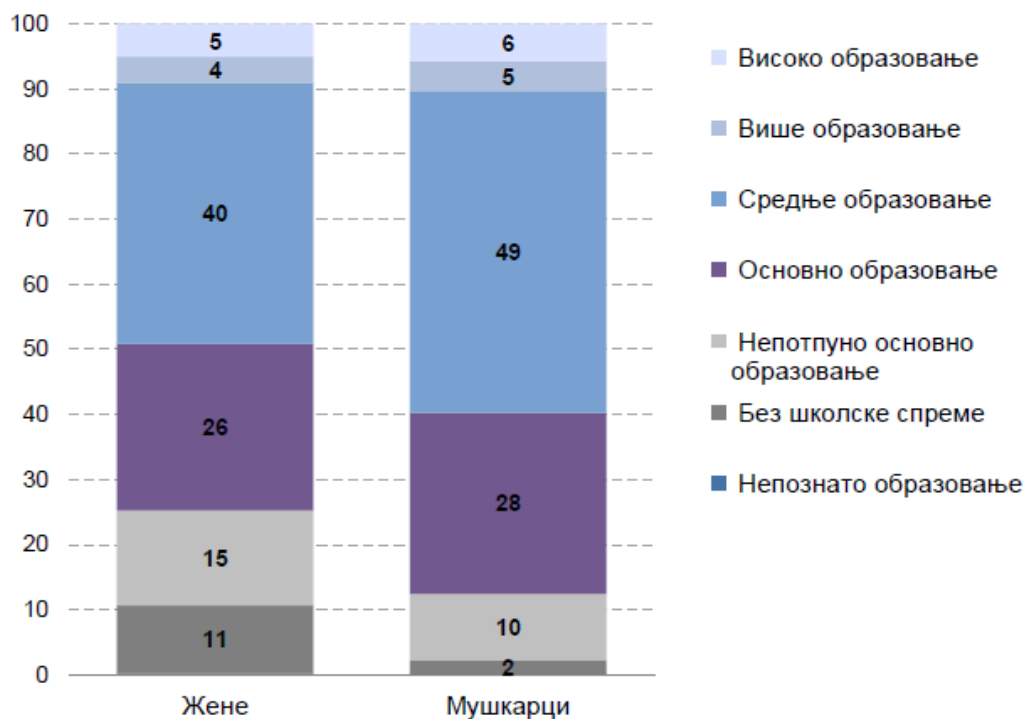
У циљу контроле оболевања од малигних тумора, неопходно је повећати обухват циљане популације скрининзима.

Водећи здравствени проблем становништва су хроничне незаразне болести, стога је неопходна свеобухватна примена националних стратегија, уредби и програма за превенцију и контролу хроничних незаразних болести. У основи ових болести су ризична понашања и штетне навике (неправилна исхрана, физичка неактивност, пушење, гојазност, хипертензија и др.) који се могу ставити под контролу интензивирањем промотивно-превентивних мера и активности.

Такође, новооткривена респираторна заразна обољења са високом стопом леталитета, као и друга слична заразна обољења треба да буду, свакако, у жижи интересовања здравствене делатности. У болничком морталитету Топличког округа, 2020.године, доминирају дијагностичке категорије U07.1 и U07.2, што је последица пандемије COVID-19 вируса.

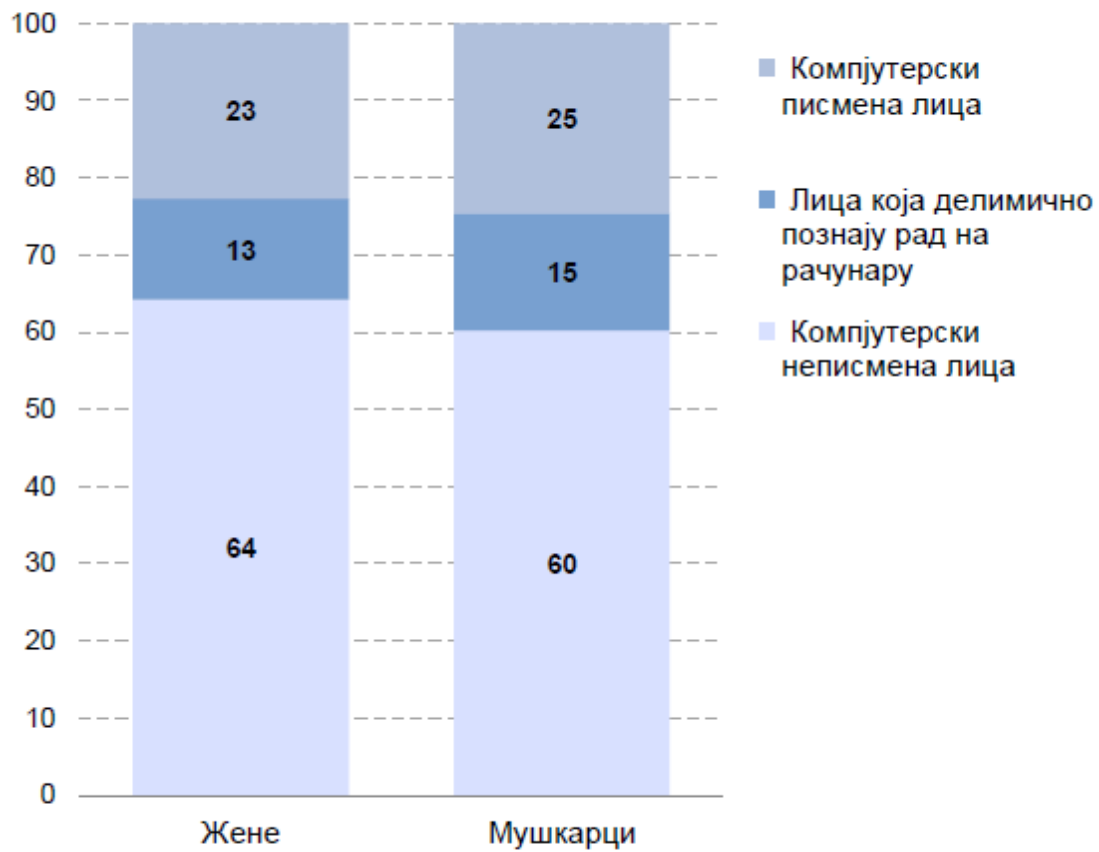
5. Социоекономски услови

Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2011. (%)

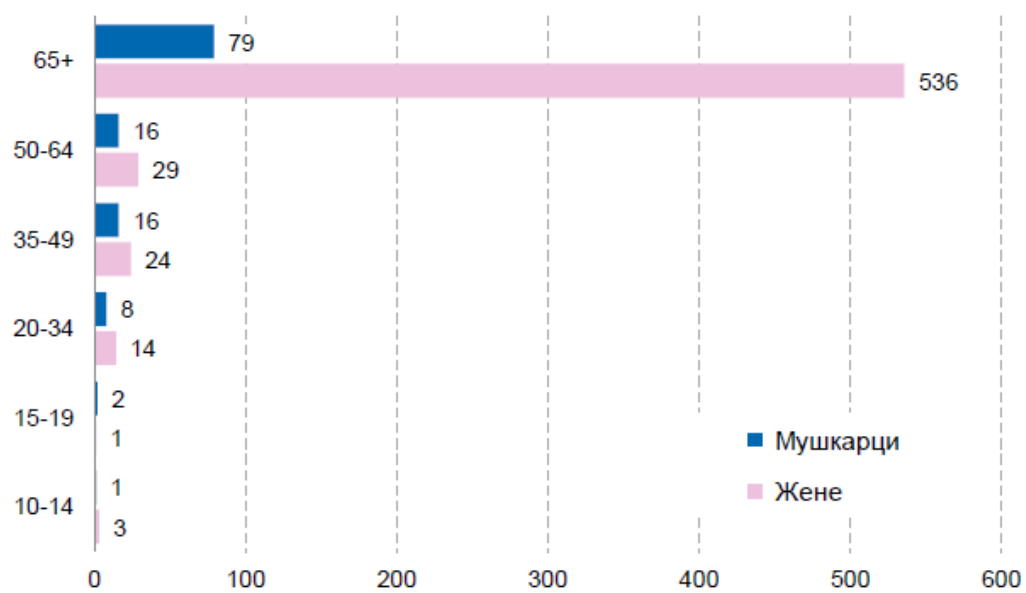
Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Становништво старости 15 и више година према компјутерској писмености и полу, 2011. (%)

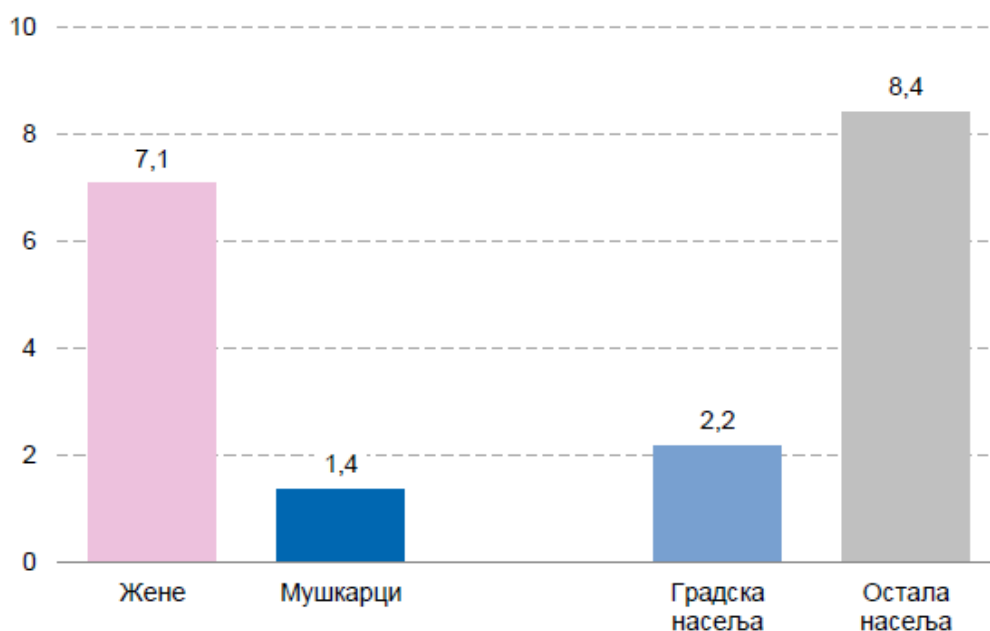
Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Неписмена лица старости 10 и више година према старосним групама и полу, 2011.

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Учешће неписмених у укупном становништву старости 10 и више година према полу и типу насеља, 2011. (%)

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС

		2018	2019	2020	2021
01. Становништво (15+) са основним образовањем	Број	4387	4387	4387	4387
02. Становништво (15+) са основним образовањем, као % укупног становништва (15+)	%	26.7	26.7	26.7	26.7
03. Мушкарци (15+) са основним образовањем	Број	2322	2322	2322	2322
04. Жене (15+) са основним образовањем	Број	2065	2065	2065	2065
05. Становништво (15+) са средњим образовањем	Број	7356	7356	7356	7356
06. Становништво (15+) са средњим образовањем, као % укупног становништва (15+)	%	44.8	44.8	44.8	44.8

07. Мушкарци (15+) са средњим образовањем	Број	4124	4124	4124	4124
08. Жене (15+) са средњим образовањем	Број	3232	3232	3232	3232
09. Становништво (15+) са вишим образовањем	Број	708	708	708	708
10. Становништво (15+) са вишим образовањем, као % укупног становништва (15+)	%	4.3	4.3	4.3	4.3
11. Мушкарци (15+) са вишим образовањем	Број	389	389	389	389
12. Жене (15+) са вишим образовањем	Број	319	319	319	319
13. Становништво (15+) са високим образовањем	Број	898	898	898	898
14. Становништво (15+) са високим образовањем, као % укупног становништва (15+)	%	5.5	5.5	5.5	5.5
15. Мушкарци (15+) са високим образовањем	Број	485	485	485	485
16. Жене (15+) са високим образовањем	Број	413	413	413	413
17. Број објеката предшколског образовања	Број	2	2	2	2
18. Број деце у предшколском образовању	Број	369	380	404	439
19. Укупан број запослених у предшколском образовању	Број	58	57	52	52
20. Број васпитача у предшколском образовању	Број	31	31	31	30
21. Број васпитача, као % укупног броја запослених у предшколском образовању	%	53.4	54.4	59.6	57.7
22. Деца која похађају припремни предшколски програм	Број	125	124	137	121

23. Обухват деце припремним предшколским програмом	%	112.6	104.2	100.7	96.8
24. Број редовних основних школа	Број	14	15	15	15
25. Број одељења у редовним основним школама	Број	70	70	68	63
26. Број ученика у редовним основним школама	Број	1397	1340	1343	1194
27. Индекс родног паритета у основном образовању	Број	0.86	0.86	0.88	0.85
28. Нето стопа обухвата основним образовањем	%	91.6	88.9	88.3	90.1
29. Нето стопа обухвата дечака основним образовањем	%	91.1	87.7	89	86.7
30. Нето стопа обухвата девојчица основним образовањем	%	92.3	90.3	87.6	94
31. Стопа завршавања основне школе	%	86.1	97.5	99.5	91.7
32. Стопа завршавања основне школе дечака	%	86.1	94.6	95.4	98.2
33. Стопа завршавања основне школе девојчица	%	86.1	101.1	105.1	83.3
34. Стопа одустајања од школовања у основном образовању	%	1.2	3.1	0	0.4
35. Стопа одустајања дечака од школовања у основном образовању	%	1.1	5.1	0	0.7
36. Стопа одустајања девојчица од школовања у основном образовању	%	1.4	0.8	0	0
37. Укупан број наставног особља у редовним основним школама	Број	177	184	187	180

38. Наставно особље женског пола, као % укупног броја наставног особља у редовним основним школама	%	63.8	61.4	63.1	65
39. Број наставног особља с пуним радним временом у редовним основним школама	Број	110	115	116	109
40. Наставно особље с пуним радним временом, као % укупног наставног особља у редовним основним школама	%	62.1	62.5	62	60.6
41. Број редовних средњих школа	Број	2	2	2	2
42. Број одељења у редовним средњим школама	Број	25	24	24	32
43. Укупан број ученика у редовним средњим школама	Број	596	539	541	624
44. Индекс родног паритета у средњем образовању	Број	1.16	1.13	1.33	1.04
45. Број ученика гимназије	Број	297	263	263	293
46. Број ученика гимназије, као % укупног броја ученика у редовним средњим школама	%	49.8	48.8	48.6	47
47. Број ученика четворогодишње стручне школе	Број	299	276	278	306
48. Број ученика четворогодишње стручне школе, као % укупног броја ученика у редовним средњим школама	%	50.2	51.2	51.4	49
49. Број ученика трогодишње стручне школе	Број	0	0	0	25

50. Број ученика трогодишње стручне школе, као % укупног броја ученика у редовним средњим школама	%	0	0	0	4
51. Стопа одустајања од школовања у средњем образовању	%	2.3	3.2	1.6	2
52. Стопа одустајања дечака од школовања у средњем образовању	%	1.1	3.8	0.4	2.6
53. Стопа одустајања девојчица од школовања у средњем образовању	%	3.4	2.7	2.6	1.5
54. Укупан број наставног особља у редовним средњим школама	Број	76	75	72	99
55. Наставно особље женског пола, као % укупног броја наставног особља у редовним средњим школама	%	61.8	65.3	66.7	59.6
56. Број наставног особља с пуним радним временом у редовним средњим школама	Број	29	26	25	28
57. Наставно особље с пуним радним временом, као % укупног наставног особља у редовним средњим школама	%	16.4	14.1	13.4	15.6
58. Расходи за образовање корисника буџетских средстава	У хиљадама РСД, номинално	369631	369631	328725	333172
59. Расходи за образовање корисника буџетских средстава по становнику	У РСД, номинално	20528	20781	18736	19270
60. Остварене инвестиције у образовање	У хиљадама РСД,	9090	693	672	877

	НОМИНАЛНО				
--	-----------	--	--	--	--

Запосленост и зараде

Регистровани запослени* ¹		
<i>према општини рада</i>	3985	(2020)
<i>према општини пребивалишта</i>	4634	(2020)
Регистровани запослени* према општини пребивалишта у односу на број становника (%) ¹	27	(2020)
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД) ¹	51667	(2021)
Регистровани незапослени** ²	2323	(2021)
Регистровани незапослени на 1 000 становника ²	150	(2020)

* Од 2015. укључени су и регистровани индивидуални пољопривредници

** стање на дан 31.12.

Извор:

¹ Статистика запослености и зарада, РСЗ

² Национална служба за запошљавање

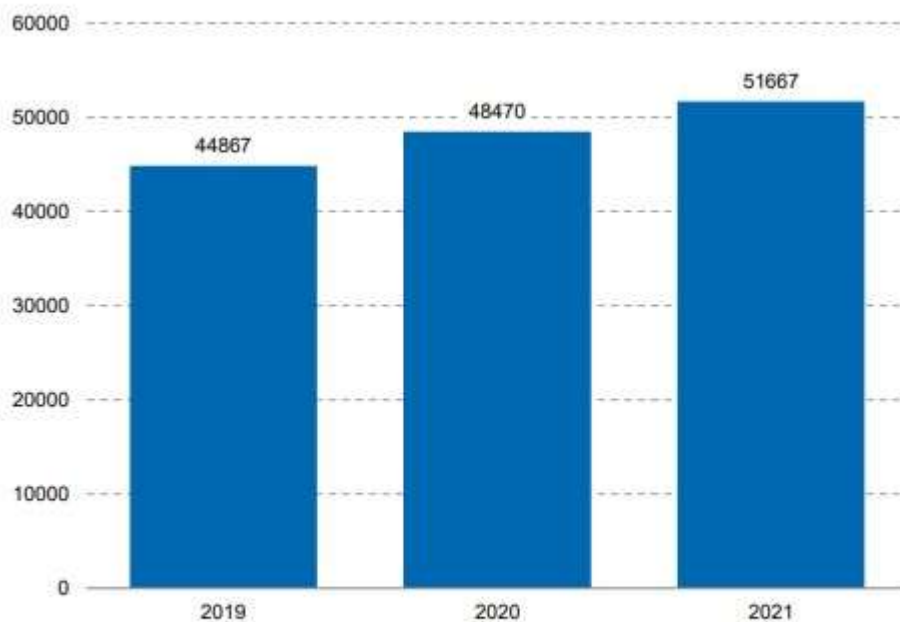
У односу на новембар 2017. године број активних незапослених лица у општини Куршумлија је смањен 6,54% или за 180 лица. Што се тиче односа стручне и нестручне радне снаге, тај однос је неповољан, тако да је проценат нестручне радне снаге 37,75%. Код дужине чекања за запослење, највеће је учешће незапослених који чекају на запослење преко 12 месеци (дуготрајна незапосленост) и износи 73,60%. Имајући у виду стање и кретања на тржишту рада, као и карактеристике регистроване незапослености, кроз мере активне политике запошљавања, посебан фокус је стављен на младе, вишкове запослених, дугорочно незапослене и жене. На основу идентификованих изазова на тржишту рада, утврђени су следећи циљеви политике запошљавања:

- 1) Спречавања великог раста незапослености;
- 2) Смањење опште стопе неактивности и повећање стопе запослености;
- 3) Унапређење положаја младих на тржишту рада.

Такође, потребно је континуирано спроводити активности са циљем даљег развоја и јачања социјалног дијалога и секторске сарадње, децентрализације политике запошљавања, подизања запошљивости и запошљавања младих,

пружања подршке вишковима запослених у процесу реинтеграције на тржиште рада и повећања партиципације жена на тржишту рада.²²

Просечне зараде без пореза и доприноса*, 2019–2021. (РСД)

* Од 2018. просечне зараде не односе се на општину рада, него на општину пребивалишта запослених.

Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

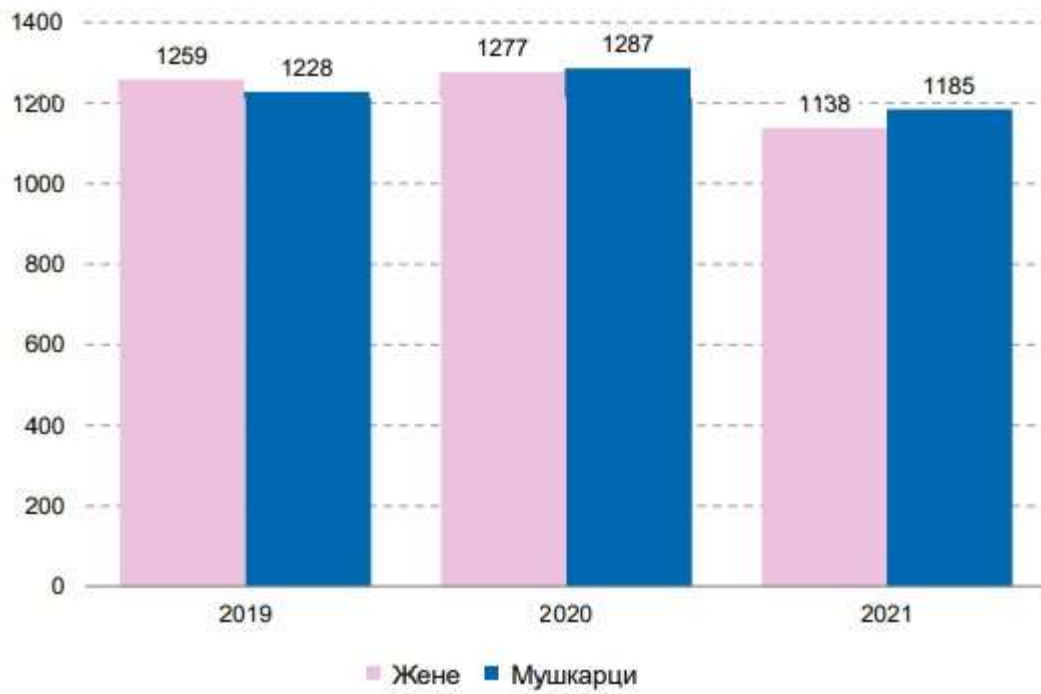
²² Локални акциони план запошљавања општине Куршумлија за 2019. годину

Регистровани запослени према општини пребивалишта, 2018–2020.*

* Од 2015. укључени су и регистровани индивидуални пољопривредници
Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

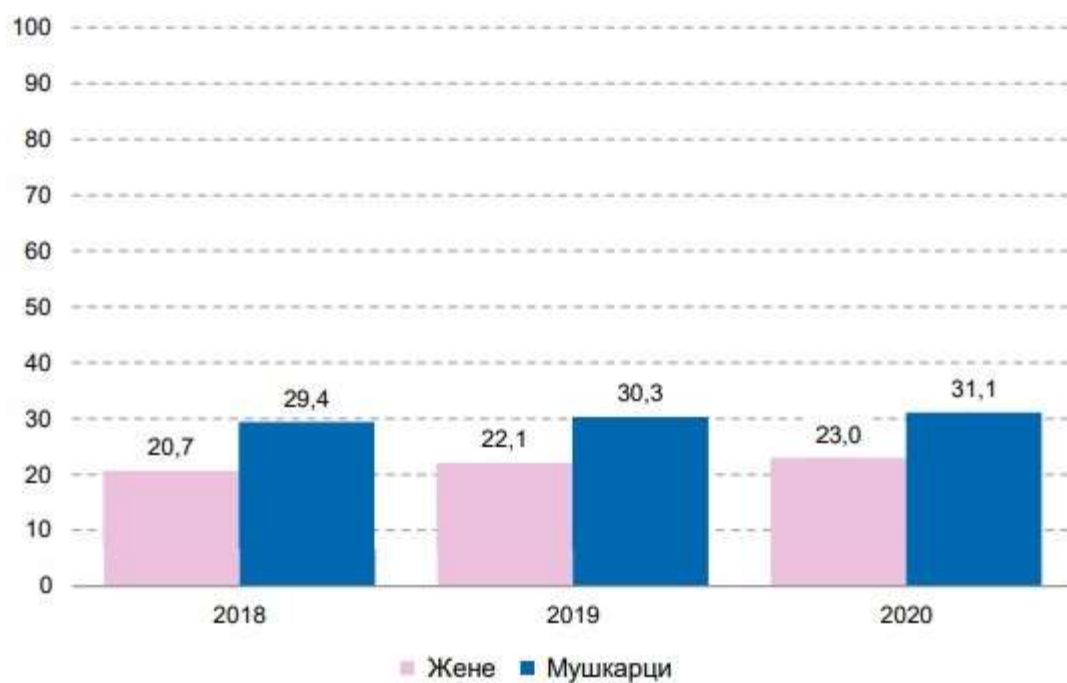
Регистровани незапослени према полу, 2019–2021.*

* стање на дан 31.12.

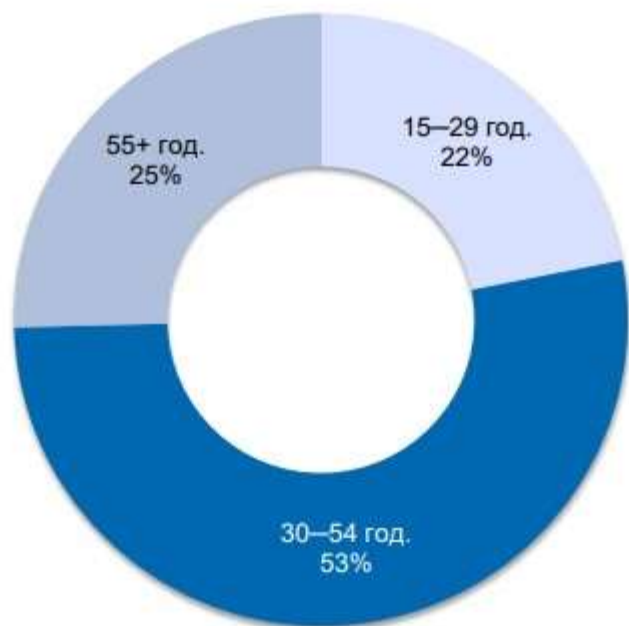
Извор: Национална служба за запошљавање

Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника, 2018—2020. (%)

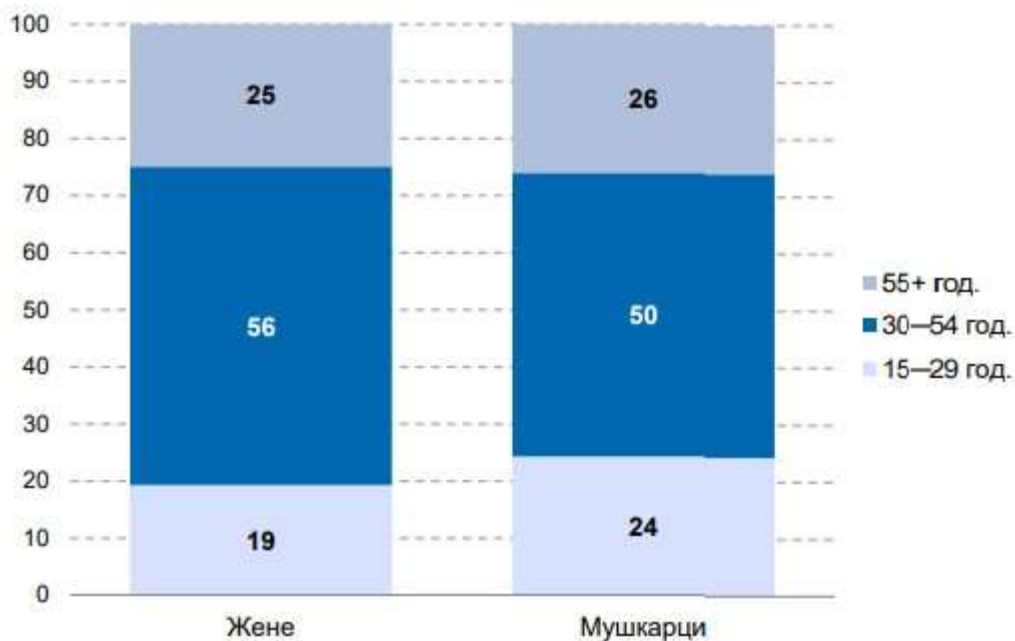
Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

**Учешће незапослених према старосним групама у
укупном броју незапослених, 2021.**

Извор: Национална служба за запошљавање

Учешће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених, 2021. (%)

Извор: Национална служба за запошљавање

Оцене сиромаштва методом мапирања сиромаштва, 2013.

Стопа ризика од сиромаштва (%)	40.8
Стопа ризика од сиромаштва - ранг општина	133
Ћини коефицијент (интервал од 0 до 100)	34.3
Релативни јаз ризика од сиромаштва (%)	14.4

Стање у привреди²³

Носиоци тренутног привредног развоја општине Куршумлија су “Планинка” А.Д. и “Симпо ШИК” Д.О.О. који запошљавају највећи број радника. Поред ова два највећа привредна друштва, у нашој општини постоји и неколико привредних друштава и предузетника из области металне индустрије (“Metalac company” Д.О.О., СР “ФПМ Дељанин”, “Данком” Д.О.О., “Зона ДИС” Д.О.О.), текстилне индустрије (“Ексклузив” Д.О.О., “Вутекс Плус” СЗР, “Перфект-плус” СЗР), области пољопривреде (“Фригонаис” Д.О.О., “Жуч воће” Д.О.О., “Есо Food Мијажловић” Д.О.О., „Агро Ђерам“ Д.О.О.), дрвне индустрије (“Владива” Д.О.О., “Топлица дрво” Д.О.О), области трговине („Тимор“ Д.О.О., СР „Милановић“, СЗТР „Боба“), саобраћаја и транспорта („Сатранс“ Д.О.О., „Шуши-Транс“ Д.О.О., СР “Дељанин Пром”, „Профи-Такси“ Д.О.О.) и пекарске индустрије (СЗУР „Грања“, СР „Мадера“, СЗР „Три брата“). Основни правци развоја привреде на територији општине Куршумлија базирају се на искоришћавању природних богатстава, пре свега на даљем развоју туризма, развоју пољопривреде (воћарства и сточарства), дрвне индустрије, искоришћавање обновљивих извора енергије. Такође даљи привредни просперитет се базира и на даљем развоју радно интензивних грана индустрије, пре свега из области текстилне и металне индустрије, односно даљем развоју осталих услужних делатности. Смањење велике незапослености на територији општине Куршумлија захтева инвестиције, како постојећих тако и нових инвеститора.

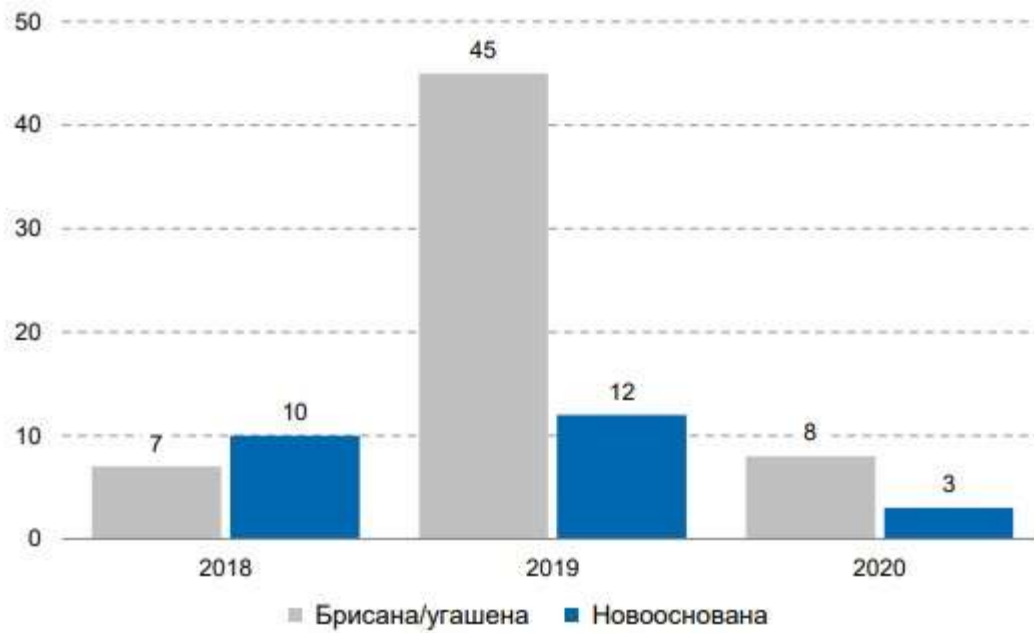
Активна привредна друштва и предузетници

Активна привредна друштва	157	(2020)
Активни предузетници	624	(2020)
Подстицаји регионалног развоја (у хиљадама РСД)	128541	(2020)

Извор: Агенција за привредне регистре

²³ Локални акциони план запошљавања општине Куршумлија за 2019. годину

Брисана/угашена и новооснована привредна друштва, 2018—2020.

Извор: Агенција за привредне регистре

Брисани/угашени и новоосновани предузетници, 2018–2020.

Извор: Агенција за привредне регистре

Највећи допринос неједнакостима у здрављу приписује се социјално-економским одредницама здравља. Зато је важно да ваше становништво прикажете и по степену образовања, занимању и приходима, као и да прикажете стопу незапослености и просечан приход по становнику, стопу писмености и стопу компјутерске писмености. Потребно је истаћи и следеће показатеље:

- просечан број чланова по домаћинству;
- дистрибуцију становања по кућама и становима;
- проценат становништва које има приступ централном грејању;
- проценат становништва које има приступ електричној енергији;
- проценат становништва које има приступ водоводу и канализацији.

Из Националне службе за запошљавање можете обезбедити и податке о стопи незапослености, а из Републичког завода за статистику податке о просечној заради по запосленом.

Закључак:

Социјално-економски показатељи су неповољни: наша земља је у врху листе европских земаља према стопи незапослености, свега петина запослених у Топличком округу ради у приватном сектору, међу незапосленима је 40% без квалификација и 50% жена, месечна зарада је 2020.године 49.478 РСД.

У односу на Београдску област зараде су мање за приближно 40%, док је стопа незапослености три пута већа.

Највећи допринос неједнакостима у здрављу приписује се социјално-економским одредницама здравља. Примећујемо да је степен образовања у корелацији са запошљеношћу. Више година у образовном систему утиче на лакше налажење посла, а сигурни приходи смањују вероватноћу од сиромаштва а самим тим и болести. У интересу нам је да општина има што стручнији кадар и радну снагу, младима то даје мотивацију да остану и оснују породице. Утицај образовања и могућности запослења битно ће утицати на витално демографске показатеље општине

6. Показатељи стања животне средине

У овом делу потребно је укратко представити: квалитет ваздуха; квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију; буку у животној средини; ниво радијације; безбедност хране; управљање отпадом. Институт за јавно здравље на вашој територији располаже највећим бројем података о стању животне средине у вашем граду. Осим тога, према Закону о јавном здрављу обавеза свих институција је да резултате анализа фактора животне средине достављају надлежним институтима. Члан савета за здравље који долази из ове установе моћи ће да обезбеди ове податке и знаће да одабере шта је битно за уводни део вашег плана за јавно здравље. У заводима за јавно здравље ради мултидисциплинарни тим стручњака из области хигијене, хемије, микробиологије, биологије, епидемиологије и социјалне медицине који ће вам изаћи у сусрет у припреми ових података. Такође, инспекцијски органи су драгоцен извор података за овај део Плана јавног здравља.

6.1. Квалитет ваздуха

На подручју Топличког округа није вршена контрола квалитета ваздуха у посматраном периоду.²⁴

²⁴ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

Квалитет ваздуха у вашем ју: оцену квалитета ваздуха; индекс квалитета ваздуха; квалитет ваздуха на дневном нивоу. Неопходно је обезбедити податке за дужи временски рок, а најмање за пет година.

Истакните по могућности и следеће: архитектонске карактеристике које би могле утицати на квалитет ваздуха (нпр. комплекс високих зграда у центру града који је у котлини може спречити струјање ваздуха); климатске и топографске карактеристике које утичу на повећање концентрације загађивача; могућности емисије загађујућих материја из саобраћаја, ложишта и индустрије. Уколико је у вашем граду успостављен мониторинг полена суспендованог у ваздуху, прикажите и ове податке, с обзиром на то да СЗО потврђује да је аерополен битан узрочник алергијских реакција током последњих 50 година.

Подручје општине Куршумлија карактерише континентална клима. Ветрови као модификатори климе на подручју Куршумлије у пролеће и лето се јављају из југозападног правца а зими северни и северноисточни. Оцена је да у граду Куршумлија има континуираног струјања ваздуха различитог интензитета због речних долина без обзира на околност да је град у благој котлини. Средња годишња температура ваздуха зими 2,6 С, пролеће 11С, лето 19 С, јесен 9,3.

На квалитет ваздуха у граду посебно утичу индустријска постројења, индивидуалне котларнице и ложишта, интензиван саобраћај у ужој градској зони. Сви набројани субјекти врше директну емисију отпадних гасова у ваздух (атмосферу) јер немају уређаје за пречишћавање отпадних емисионих гасова (застареле технологије). Најзначајнији извори загађења ваздуха су стационарни извори који емитују отпадне димне гасове који садрже сумпорне и азотне оксиде, тешке метале, честице прашине и чађи, амонијак. Током календарске године врше се континуирани плански инспекцијски надзори привредних субјеката у вези утврђивања квалитета испуштених отпадних димних гасова.

Емисија загађујућих материја пореклом из саобраћаја условљена је квалитетом енергента, старост моторног возила, изградња паркинга ван градске зоне.

Кумулативни ефекат емисија посебно негативно утиче на квалитет ваздуха у периоду грејне сезоне и неповољних метеоролошких услова. Повећање концентрације азооксида у смеси ваздуха у урбаном, индустријским и зонама интензивног саобраћаја последица су човекове активности.

Заступљеност коришћења природног гаса као енергента је незнатан.

Предлог :

Предлог решење за праћење квалитета амбијенталног ваздуха садржан је у усвојеном документу “Мониторинг стања животне средине општине Куршумлија 2021 год” и то подразумева континуирано аутоматско и мануелно мерење спроведено од стране акредитованих стручних институција системом

мониторинга квалитета ваздуха сагласно члану 21 Закона о заштити ваздуха (Сл.гласник РС бр.36/09,10/13), а према нивоу загађености, полазећи од прописаних граничних и толерантних вредности. На основу резултата мерења, утврђене су следеће категорије квалитета ваздуха: прва категорија, друга, трећа и оне се утврђују на основу утврђених (измерених) годишњих концентрација загађујућих материја и представљају званичну оцену квалитета ваздуха.

Будућност је у новим индустријским технологијама, имплементацији пројеката енергетске ефикасности, коришћење обновљивих извора енергије.

Утврђивање квалитета амбијенталног ваздуха применом методе континуираног мерења присуства штетних материја у ваздух вршило би се на две референтне локације.

6.2 Квалитет површинских и подземних вода, вода за пиће и вода за спорт и рекреацију²⁵

На подручју Топличког округа није вршена контрола квалитета површинских вода и вода отворених купалишта у посматраном периоду. Мониторинг здравствене исправности воде за пиће на територији Нишавског и Топличког округа спроводи Институт за јавно здравље, преко Центра за хигијену и хуману екологију.

Методологија: Мониторинг се обавља на основу уговора са власницима објеката јавног водоснабдевања. Узорковање вода за пиће врше у 99% случајева стручна лица Одељења за воде и ваздух Центра за хигијену и хуману екологију. Узорци воде за пиће су узорковани на местима на којима је вода за пиће доступна корисницима - на славини крајњег потрошача. Након адекватног транспорта, врши се пријем узорака и започињу анализе у акредитованој лабораторији. Комплетан извештај о испитивању воде има у свом саставу и стручно мишљење које конципирају доктори медицине - специјалисти хигијене. Стручним мишљењем се оцењује усаглашеност воде за пиће нормама Правилника и дозвољава се или забрањује употреба воде. У случају неисправности воде, уколико она подлеже континуираном мониторингу, даје се предлог мера за обезбеђивање њене исправности. Здравствена исправност воде за пиће на територији Нишавског и Топличког округа је и 2019. године испитивана доминантно у комуналним водоводима. Јавне чесме и сеоски водоводи нису обухваћени редовним мониторингом. Током 2019. године здравствена исправност воде за пиће сагледавана је кроз податке добијене континуираним мониторингом вода из комуналних водовода комуналних система. У Топличком округу током 2019.

²⁵ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

године је узето 688 узорака воде на микробиолошку исправност и 688 узорака на физичко-хемијску исправност. Микробиолошка неисправност је детектована у 8 узорака (1,16%) као проблем тачећег места. Поновљеним узорковањем доказана је исправност воде, док је физичко-хемијска неисправност забележена у 73 узорка (10,61%), разлози су били параметри из групе примедбе потрошача. Најчешћи разлози неисправности сумарно за све водове су из групе примедби потрошача (мутноћа, боја, пх, резидуални хлор) или проблема тачећег места. Што се микробиологије тиче, као разлог неисправности доминирају УКБ које представљају индикатор лошег третмана воде и захтевају боље одржавање ценовода до крајњег потрошача. Поновљеним узорковањем је доказана здравствена исправност воде. У односу на исти период прошле године, забележено је смањење неисправности воде. У односу на толерантне границе неисправности за комуналне водове (5% за микробиолошку неисправност и 20% за хемијску), водоводи на посматраној територији су објекти водоснабдевања који обезбеђују здравствено безбедну воду за пиће. Водовод у Куршумлији има једно извориште – вода се црпи из реке Топлице, након чега иде у наливна поља, одакле иде у подземље кроз филтерску испуну, а касније се црпи из бунара. Дезинфекција се ради у хлорној станици у склопу самог изворишта. Стање водоснабдевања у комуналним водоводима на територији Топличког округа је здравствено безбедно, с обзиром на мали проценат забележених неисправности. Ти водоводи подлежу континуираном мониторингу и за овлашћену здравствену установу нема изненађења чак и када се уведе ванредно стање везано за водоснабдевање. У извештају нису приказани узорци природних вода - вода изворишта, која се третирају прописаним методама кондиционирања, јер њих у природном стању потрошачи урбаних средина не користе. Здравствено безбедна вода тече из славина комуналних водова на територији Топличког округа.

Закључак

Стање водоснабдевања у комуналним водоводима на територији и Топличког округа које контролише ИЗЈЗ Ниш, оцењена је као здравствено безбедном, с обзиром на мали проценат забележених неисправности. Мониторингом су обухваћени отворени базени локалне самоуправе Куршумлија. Здравствена исправност базенске воде на територији оцењена је као задовољавајућа, с обзиром висок проценат микробиолошке исправности.

Стање водоснабдевања у комуналним водоводима оцењено је као здравствено безбедним, с обзиром на мали проценат забележених неисправности у анализираним узорцима у периоду од 2015-2019. године и континуиран мониторинг који спроводи овлашћена установа. У извештају нису приказани узорци природних вода - вода изворишта, која се третирају прописаним методама кондиционирања, јер њих у природном стању потрошачи урбаних средина не користе. Здравствено безбедна вода тече из славина комуналних водова на

територији Топличког округа. Како немамо увид у водоснабдевање преко сеоских водовода за комплетну територију Топличког округа и преко јавних чесама као алтернативних водних објеката у насељима, воду из ових објеката оцењујемо здравствено ризичном и не препоручујемо је за конзумирање од стране потрошача. Вода из процеса производње хране се такође веома студиозно сагледава у ИЗЈЗ Ниш, било да потиче из комуналних водовода или из локалних система. Како објеката који производе храну има много више, очекујемо интензивнији мониторинг воде из процеса производње у наредном периоду. Здравствена исправност базенских вода на територији Нишавског и Топличког округа оцењује се као задовољавајућа, с обзиром на висок проценат микробиолошки исправних узорака.

Према Уредби о категоризацији водотокова („Службени гласник Србије“, бр. 5/68) све реке су сврстане у класе и поткласе, па сходно томе представите класификацију ваших река. Према Уредби о категоризацији водотокова („Службени гласник Србије“, бр. 5/68), како све површинске воде немају исти значај за управљање водама, извршена је подела на воде I и II реда. Над водама I реда, надлежност има Република Србија, док је за воде II реда задужена ЈЛС. Реке Топлица и Косаница припадају водама првог реда, а сви остали водотокови спадају у воде II реда.

Значајних загађивача водног потенцијала на територији општине Куршумлија нема. Тренутно водоснабдевање града се врши из реципијента реке “Топлица”, одакле се захвата вода и даљом прерадом се дистрибуира до крајњег корисника. Што се тиче руралног подручја, водоснабдевање се врши преко локалних (сеоских) изворишта, и даље преко локалног ценовода до крајњих корисника. Сеоским ценоводима махом газдује Месна заједница.

Што се тиче града, тренутно водоснабдевање се врши преко једног резервоара који се састоји од две коморе од по 200 м³, а у фази је примопредаја и новог резервоара запремине 2000 м³. Укупан број становника на територији града који се снабдева водом за пиће је 12695 становника.

Узорковање воде се врши свакодневно у току дана, а извештаје о испитивању ради “Институт за јавно здравље” из Ниша. Укупан број анализа у току године је 72 анализе.

У граду, где водоснабдевањем газдује ЈПКД “Топлица”, тренутно постоје 7 јавних чесми са којих се свакодневно узимају узорци и врши контрола квалитета пијаће воде.

Квалитет вода за спорт и рекреацију подразумева квалитет површинских вода које се користе за спорт и рекреацију, као и квалитет отворених и затворених базена за купање. Утврђивање квалитета површинске воде намењене купању и рекреацији регулисано је законским прописима, док за утврђивање квалитета

исправности воде базена нема законске регулативе, па се узимају у обзир прописи за воду за пиће и смернице СЗО. Установа за спорт Спортски центар “Куршумлија” управља једним отвореним базеном површине 490м². Узорковање воде и проверу исправности врши Институт за јавно здравље Ниш. Узорковање воде се врши једном недељно, односно 4 пута месечно. У зависности од трајања сезоне базенска вода се испитује између 8 и 10 пута у току сезоне купања.

Институт врши бактериолошко и хемијско испитивање воде. Кроз физичко хемијско испитивање, испитују се следећи параметри:

- температура
- мутноћа
- Ph вредност
- оксидабилност (уτροшак КМnO₄)
- слободни резидуални хлор
- хлориди

А кроз микробиолошка испитивања врши се испитивање:

- укупне колиформне бактерије
- escherichia coli
- укупан број аеробних бактерија на 37C/48h
- staphylococcus aureus
- pseudomonas aeruginosa

Свако одступање од прописаних вредности за горе наведене параметре је у ствари и потенцијална опасност у микробиолошком и физичко-хемијском смислу.

Сва мерења у протеклих неколико година су показивала исправност воде. Уколико би дошло до евентуалног одступања од прописаних вредности, базен се одмах затвара и врше се радње за уклањање неправилности.

Напомињемо да се базен пуни водом из гредског водовода.

6.3. Управљање отпадом

Тренутно сакупљање на територи општине Куршумлија врши ЈПКД “Топлица”, које се преко специјалних возила депонује на сметлиште “Лаковски брегови“ у атару села Баћоглава. Сметлиште је уређено и одрађена је прва фаза рекултивације и затварање исте. Општина Куршумлија не испуњава ни један услов припајања регионалном центру, те се тренутно налази у фази уговарања за припајање регионалном центру Дољевац, за шта сама општина Куршумлија треба да буде потписник овог значајног уговора. На територији града постоји примарна селекција отпада која се даље одвози до рециклажних центара. Тренутно се, у току године, сакупи више од 8500 тона комуналног отпада, чиме је обухваћено 80% становништва.

Медицински отпад који се ствара у Дому здравља Куршумлија даље се третира у виду мерења, преузимања, превоза и уништавања у надлежној установи опште болнице „Алекса Савић“ у Прокупљу.

У претходној години није било акцидента повезаних са управљањем медицинским отпадом, такође није било пријављено Институту за јавно здравље.

Годишња количина генерисаног медицинског отпада у нашем Дому здравља Куршумлија за 2021. годину износи 4368 кг.

Због евентуалних ризика у области заштите животне средине и здравља битно је да знате која врста *индустријског отпада* постоји на територији вашег града/општине и на који начин се управља њиме. За ово је неопходна континуирана сарадња са привредним сектором, посебно са службама безбедности и здравља на раду.

Општина Куршумлија сачинила је планска акта “План управљања отпадом 2020-2030 год са пописом дивљих депонија” и локални/интерни катастар загађивача који су јавности доступни на интернет страници општине .

По структури индустријски отпад који се интегрише је претежно неопасан, а од опасног индустријског отпада преовладава отпадно моторно уље, електронски отпад чије је одлагање контролисано кроз поступке инспекцијског надзора.

Континуирана сарадња свих субјеката постоји .

Успостављање система управљања отпадом *животињског порекла* у надлежности је Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за ветерину. Угинуле животиње су резервоари многих заразних болести. Општина Куршумлија је у процедури доношења аката за јавно приватно партнерство - поверавање послова “хватања и збрињавања напуштених животиња”. Када су у питању угинуле домаће животиње надлежни ветеринарски инспектори налажу поступак било да се ради о закопавању на самом газдинству због заразних болести, било да је реч о одвожењу на градску депонију. Угинуле животиње са јавних површина и из објеката за узгој животиња врши ЛПКД “Топлица” уз присуство ветеринарског и комуналног инспектора. Место на коме је била угинула животиња, дезинфикује се, угинула животиња се превози на депонију, закопава се заједно са дезинфекционим средством, а затим се машина за превоз и закопавање угинуле животиње дезинфикује.

6.4. Квалитет отпадних вода

Отпадне воде могу контаминирати водоводни систем, воде које се користе у сврху спорта и рекреације, воде које се користе у пољопривредне сврхе итд. Ово посебно долази до изражаја у ванредним ситуацијама. У току поплавног таласа у мају 2014. године у Републици Србији је дошло до контаминације водоводних система у 22 града/општине, што је довело до неисправности воде за пиће.

Територија града је 95 % прикључена на канализациону мрежу, а у току је израда пројектне документације за три бање и сами град, где и има највише становника и где је могуће одрадити главни колектор и путем истог одвести до постројења за третман отпадних вода, чију инвестицију финансира “Република Србија”.

Постојање централног постројења за пречишћавање отпадних вода је битно, као и мапирање делова града у којима се изливају индустријске отпадне воде. Прибавите податке о резултатима анализа отпадних вода. Велики бачки канал је једна од еколошких и здравствених „црних тачака“ Европе, познат по загађености и лошим ефектима на здравље становника околних места.

6.5. Присуство и бројност инсеката и глодара

Инсекти и глодари су преносиоци многих заразних болести. Иако је маларија у нашој земљи искорењена 1964. године, наша земља је од стране СЗО означена пријемчивом за маларију јер велики водени токови у нашој земљи погодују одржавању и размножавању комараца који преносе маларију. Још једна болест коју преносе комарци јесте грозница Западног Нила, од које је у периоду 2012–2015. године преминуло 56 особа. У Србији људи оболевају и од болести које се преносе крпељима (Лајмска болест и упала мозга). Присутна је и хеморагијска грозница са бубрежним синдромом, коју преносе глодари. Стопа оболевања од ове болести у 2014. години два пута је већа у односу на 2013. годину, чему су допринеле поплаве током 2014. године, које су довеле до повећања густине популације мишоликих глодара. И туларемију (тзв. зечија грозница) преносе мишолики глодари, мада су у Европи крпељи главни преносиоци ове заразне болести.

Министарство Државне управе, сваке године, образује тим за координацију и праћење извршења уговора о набавци услуга и препарата у циљу спровођења програма за сузбијање ларви комараца на територији Републике Србије. Програмом је обухваћена и општина Куршумлија. На територији наше Општине, сваке године, а најмање четири пута у трајању од по неколико дана се постављају мамци за сузбијање ларви комараца. У ту сврху се користи препарат Ларвастоп пирипрокс (Larvastop piriprox) 0,5г, који није штетан по здравље људи, животиња, укључујући и пчеле.

6.6 Безбедност хране²⁶

У 2019. години је на параметре безбедности хране и параметре здравствене исправности предмета опште употребе анализиран је мањи број узорака хране/намирница. У 2018. и 2019.години, у односу на претходне године, примећен је благи пораст неисправних намирница испитиваних са аспекта физичко-хемијских параметара. У извештајном периоду извршено 90 санитарно-хигијенских надзора у објектима друштвене исхране на подручју Топличког округа.

У циљу објективизације санитарно-хигијенске ситуације у објектима у току надзора узимани су брисеви са радних површина, посуђа и прибора, руку и одеће запослених у кухињама и готових оброка и намирница. Укупно је анализирано 1160 брисева, а микробиолошки неисправних брисева није било. У извештајном периоду анализирано је 105 готових јела и пакованих намирница, а сви анализирани узорци били су микробиолошки исправни. Такође бисмо напоменули да претходних година у нашој општини није било епидемија раширених храном.

Закључак

На основу извршених санитарно-хигијенских надзора, бактериолошке анализе брисева и узорака хране можемо закључити да је санитарно–хигијенска ситуација у објектима друштвене исхране била задовољавајућа.

6.7 Бука у животној средини

Општина Куршумлија није извршила акустично зонирање приликом израде планских аката.У усвојеном стратешком документу “Програм мониторинга стања животне средине на територији општине Куршумлија за 2021 годину” имплементиран је предлог мониторинга буке и решења.

Бука, пореклом из саобраћаја у ужој градској зони, је континуирана .

6.8 Ниво радијације

Радиоактивност не представља значајног загађивача животне средине. Сваке године кроз поступак инспекцијског надзора плански се спроводе поступци утврђивања нивоа нејонизујућег зрачења пореклом од извора базне станице мобилне телефоније у зони повећане осетљивости и утицаја. На сваке четири

²⁶ Анализа здравственог стања становништва Топличког округа у периоду 2014-2020. год, Институт за јавно здравље Ниш

године мери се електронски смог у референтни тачкама у граду Куршумлија. Густина инсталираних објеката мобилне телефоније је мала.

7. Урбани дизајн општине Куршумлија

Основни подаци

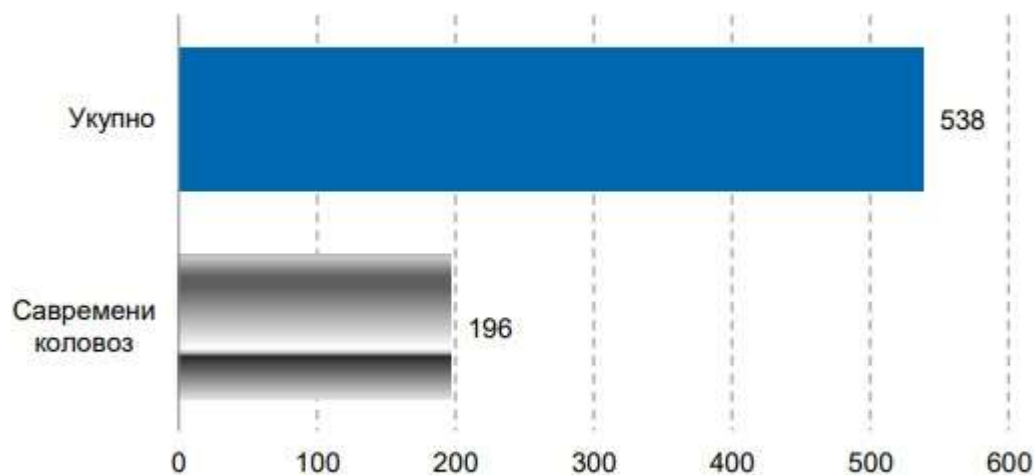
Дужина путева (km) ¹	538	(2020)
Дужина водоводне мреже (km) ²	42	(2020)
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу ²	5108	(2020)
Дужина канализационе мреже (km) ²	47	(2020)
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу ²	4979	(2020)
Територија под шумом (ha) ³	52370	(2020)
Пропорција територије под шумом* (%) ³	55	(2020)
Изграђени станови на 1 000 становника ⁴	0	(2020)
Телефонске линије (на 100 становника) ¹	21	(2020)

* Циљеви одрживог развоја - индикатор 15.1.1

Извор:

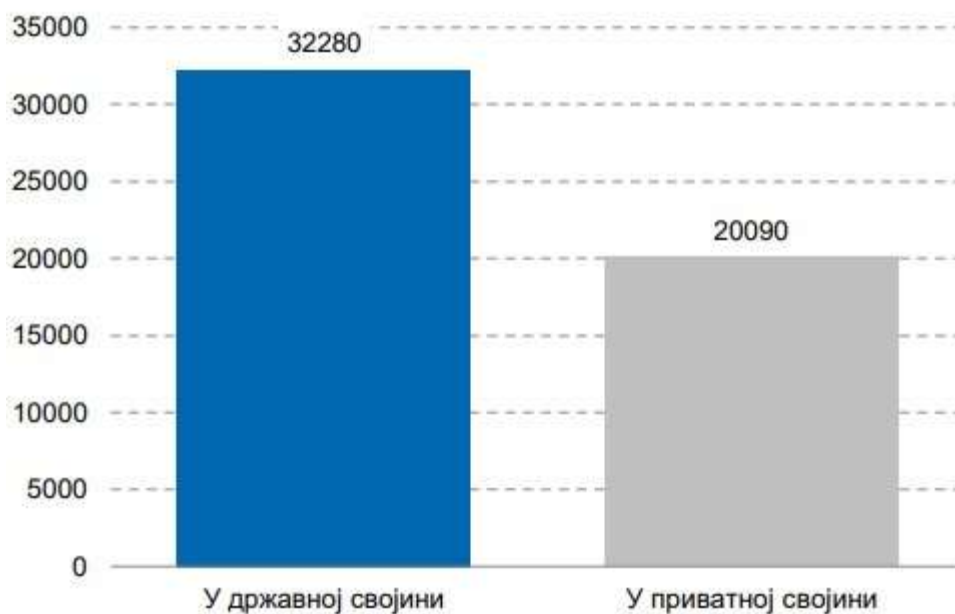
- ¹ Саобраћај и телекомуникације, РЗС
- ² Статистика и рачуни животне средине, РЗС
- ³ Статистика шумарства, РЗС
- ⁴ Статистика грађевинарства, РЗС

Дужина путева, 2020. (у km)

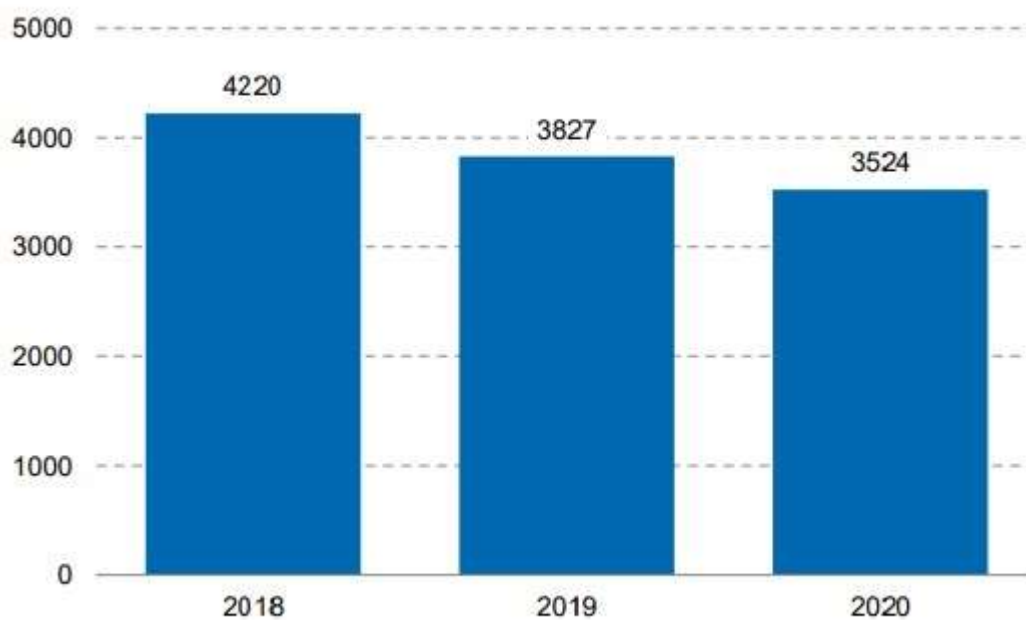
Извор: Саобраћај и телекомуникације, РЗС

Територија под шумом, 2020. (ha)

Извор: Статистика шумарства, РЗС

Претплатници фиксне телефоније, 2018–2020.

Извор: Саобраћај и телекомуникације, РЗС

Укупна дужина путева на територији општине износи 538км, од којих је 133км са савременим коловозом. Густина путне мреже на територији општине Куршумлија је у нивоу просека РС, али је њен квалитет много лошији с обзиром на само 31% путева са савременим коловозом. Кроз Куршумлију пролази део магистралног пута Ниш-Приштина у дужини од 36км. Дужина регионалних путева који нису у потпуности асфалтирани је 109км а то су правци који воде од границе са општином Лепосавић на северозападу, од Преполца на граници са КиМ и пут из правца Крушевца преко Куршумлије који затим води преко Пролом Бање. Што се тиче железничког саобраћаја Куршумлија се налази на прузи Ниш – Приштина, а на територији општине постоје 10 железничких станица.²⁷

Водовод и канализациона мрежа²⁸

Дужина водовода у општини Куршумлија је 22,1км, од чега је у града 12км а остало је у Лукову, Баћоглави, Рудару и Куршумлијској Бањи. Дужина разводне мреже у општини је 35,4км. Укупан број домаћинстава прикључених на водовод је 4.110 што чини око 52 % укупног становништва. Овај проценат је много мањи од републичког просека, али се податак односи само на седиште општине и водовод којим управља јавно комунално предузеће. У сеоским срединама становници остварују приступ води за пиће преко интерних и сеоских водовода. Затворена канализациона мрежа постоји само у граду у дужини од 9,8км. Укупан број домаћинства прикључених на канализациону мрежу је 3.730.

Дужина дистрибутивне мреже у самом граду је 21,8 км а тренутно се са нашег система водоснабдевања изграђује још 1,2 км. примарног цевовода за приградска подручја, Дужина целокупне мреже до крајњих корисника у самом граду где газдује ЈПКД “Топлица” износи око 57 км.

Електромрежа²⁹

Централни део територије општине Куршумлија пресеца ДВ –и 400kV број 407 "Ниш 2 – Косово Б". Кроз средишњи део подручја Плана пролази далековод ДВ 220 kV, број 205/2 Подужево -Крушевац, који је саграђен 1958 године и истекао му је експлоатациони период, као и ДВ 110 kV, број 1185 Куршумлија –Прокупље и број 1222 Александровац-Куршумлија, једним својим делом прелази у територију општине Куршумлија. Потрошачи на територији општине и града Куршумлије снабдевају се електричном енергијом из трафостанице ТС 110/35 kV

²⁷ <https://kursumlija.org/razvijenost-infrastrukture/>

²⁸ Исто

²⁹ <https://kursumlija.org/razvijenost-infrastrukture/>

"Куршумлија", снаге 1 x 31,5 MVA лоциране у источном делу захвата Плана генералне регулације. У електроенергетски систем Србије трафостаница 110/35 kV "Куршумлија" повезана је далеководом 110 kV (основни правац снабдевања) број 1185, са трафостаницом 110/35 kV "Прокупље" и са попречном везом далеководом 110 kV, број 1222, са трафостаницом 110/35 kV "Александровац".

Само насеље (потрошачи у захвату Плана) и налеглим просторима снабдевају се електричном енергијом из следећих дистрибутивних трафостаница 35/10 kV:

- ТС 35/10 kV "Куршумлија 1", снаге 2 x 4 MVA,
- ТС 35/10 kV "Куршумлија 2", снаге 2 x 2,5 MVA, и индустријске трафостанице 35/10 kV "Шик - Копаоник".

Трафостаница 35/10 kV "Куршумлија 2", је лоцирана у комплексу трафостанице 110/35 kV "Куршумлија". Трафостанице

35/10 kV "Куршумлија 1", "Куршумлија 2" и "Шик - Копаоник" су повезане на трафостаницу 110/35 kV "Куршумлија" ваздушним далеководима 35 kV.

У захвату Плана је изграђено 45 трафостаница 10/0,4 kV које су везане на 11 десеткиловатних извода и то : из ТС 35/10 kV "Куршумлија 2" са 5 извода и из ТС 35/10 kV "Куршумлија 1" са 6 извода. Дистрибутивна мрежа 10 kV на територији општине Куршумлија је мешовита и укупне дужине око 320 км, и то у граду углавном кабловска док су везе са сеоским насељима ваздушне.

Трафостанице 10/0,4 kV у насељу Куршумлија су најчешће изведене као типске слободностојеће лимене или монтажно– бетонске снаге 400 и 630 kVA, а у сеоским насељима као типа „кула“ или стубне са снагама од 30, 50, 100 и 160 kVA. Укупан број трафостаница 10/0,4 kV на територији општине Куршумлија износи 163, с тим што су у самом граду 17 власништво ЕД Прокупље а 12 у власништву одређених фирми, а све остале су на осталом (сеоском) подручју општине. Мрежа 0,4 kV је мешовита, кабловска у централном делу града Куршумлија где је вишепородично становање и друштвени објекти, а у осталом делу града и сеоским насељима ова мрежа је ваздушна. Укупна дужина мреже 0,4 kV износи око 750 км.

Планом развоја електроенергетског система напајања на подручју града са приградским насељима а у циљу побољшања напонских прилика постојећих купаца а самим тим и прикључења нових потрошача јавиће се потреба за изградњом нових трафостаница.

35/10 kV трафостанице са прикључним 35kV водовима и 10kV расплетом:

- ТС 35/10 kV Луковска бања ,
- ТС 35/10 kV Пролом бања и
- СОЛАРНА ТС (макролокација Мердаре).

10/04 kV МБТС, КБТС, БСТС са прикључним 10kV водовима и НН расплетом:

- ТС 10/04 кV - спотрска хала,
- ТС 10/04 кV - Вељковиће (макролокација Вељковиће),
- ТС 10/04 кV - Вршевац (макролокација Вршевац),
- ТС 10/04 кV - Мекуљана (Расадник 4),
- ТС 10/04 кV - Ива-Висока (макролокација Висока),
- ТС 10/04 кV - Марковиће i (замена са постојећом),
- ТС 10/04 кV - Дистрибуција (измештање и доградња).

Мрежа 10 кV би се углавном радила кабловски у градском делу, а у приградским на бетонским стубовима АЛч проводником, а делом снопом одговарајућег пресека.

Електроенергетском мрежом покривена су сва насеља/домаћинства у општини. Редовно снабдевање омогућују две трафо станице ТЦ 110/10, две 35/10 и 24 трафо станице 10/04 ниског напона. На територији Општине Куршумлија изграђена је највећа соларна електрана у Србији укупне снаге 2 MW на површини од 4 ха. На овој површини постављено је 8.500 панела, у селу Мердаре уз саму административну линију Србије и Косова. Очекује се да ће електрана „Матарова“ максимум своје снаге постићи од априла до краја октобра, када ће њен капацитет да буде око два мегавата. Планирано је да се соларна електрана припоји систему Електропривреде Србије (ЕПС).

УРБАНИСТИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КУРШУМЛИЈЕ И ЗДРАВЉЕ ЛП ЗА УРЕЂЕЊЕ КУРШУМЛИЈА

Положај насеља Куршумлија је релативно повољан, уже градско језгро је оријентисано у правцу север – југ, са широким улицама, парком у средини насеља и добрим проветравањем, што се може рећи и за шире градско језгро које је махом оријентисано ка југу, сем мања три насеља која имају лоше горе наведне урбане карактеристике: -Болничко, Самоковско и део Насеља Вељковиће где је гушћа градња са лошом инсолацијом и проветравањем.

Саобраћајна опремљеност насеља је делимично задовољавајућа, са малим бројем слепих улица на самој периферији и добром повезаношћу већег дела насеља. Паркирање је проблематично у ужем градском језгру где је организовано паркирање обезбеђено за 300 места (од тога 10 за инвалиде), док би оптимално било око 500 места.

Што се тиче пешачких стаза, поред пешачке зоне у самом центру града, већина примарних саобраћајница има тротоаре, док на оближњем излетишту Самоково постоји више километара пешачких стаза које је потребно осавременили и додатно проширити.

Спортских терена има довољно али су неравномерно распоређени, док је дечјих игралишта недовољно и иста су лоше распоређена.

Бицикличке стазе не постоје у граду, али због специфичне конфигурације терена већи део града није погодан за бициклизам, тако да би за будућу градњу било потребно израдити студију о потреби бицикличких стаза.

Јавном расветом је покривено цело насеље са оптималном расветом у ширем цетру насеља.

Градског зеленила има у траговима и то у градском парку и околним улицама, као и двориштима школа. Међутим потребно ја нагласити да је шире градско језгро окружено неуређеним шумама којих има више него довољно.

У ужем градском језгру највише је посађено платана, дуглазија и туја, док од алергених су присутна липа и топола.

Структура насеља је таква да задовољава већину урбанистичких критеријума, сем културних и здравствених садржаја, тј. установа којих има, али недовољно како квалитативно тако и квантитативно.

С обзиром да општина има статистички око 90 села, више од пола тог броја имају мање од 10-так становника и сва она су лоше повезана са центром општине, како због неопремљених саобраћајница тако и због непостојања организованог превоза.

Остала села која су насељенија и већином су добро повезана са градом.

Положај насеља у Куршумлији је географски релативно повољан. Уже градско насеље је оријентисано у правцу север - југ, са широким улицама, мањим парком у средишту насеља и добрим проветаравањем. Исте карактеристике, у нешто мањем обиму, важе и за шире градско језгро, већим делом оријетисано ка југу, сем мања три градска насеља која имају лоше урбано-географске карактеристике: Болничко, Самоковско и део насеља Вељковиће, које имају гушћу градњу са лошом инсолацијом и проветравањем.

Саобраћајна опремљеност насеља је задовољавајућа, са мањим бројем слепих улица на периферији и више него добром повезаношћу ширег центра града.

Паркирање је проблематично у ужем градском језгру, где је организовано паркирање обезбеђено за око 300 места (од тога 10 за инвалиде), док би оптимум био око 500 места.

Пешачке стазе постоје само у ужем цетру града, где се око парка налази пешачка зона, поред тога већима примарних саобраћајница има тротоаре. Оближње излетиште Самоково има више километара уређених стаза које су запуштене те им је потребена реконструкција.

Спортских терена има довољно, али су неравномерно распоређени.

Дечјих игралишта има само пар што је недовољно и такође имају лош распоред.

Бициклическе стазе не постоје у граду, јер већи део насеља има неповољну конфигурацију терена за бициклизам, те за развој истог била неопходна израда студије о потреби бициклических стаза.

Покривеност јавном расветом је оптимална у ширем центру града и већи део расвете је осавремењен са ЛЕД сијалицама ради повећања енергетске ефикасности.

Градског зеленила има само у ужем центру града, али треба нагласити да је периферни део скоро потпуно окружен зеленилом, односно неуређеним природно израслим шумама. У ужем градском језгру доминирају од алергена липе и тополе, док од осталог дрвећа највише је посађено платана, дуглазија и туја (које нису алергени).

Структура насеља Куршумлија је таква да задовољава већину урбанистичких критеријума, сем културног и здравственог садржаја које је дефицитарно (у смислу недовољног броја културних и здравствених институција).

С обзиром да општина има више од 90 села, већина њих имају 10 и мање становника и сва су лоше инфраструктурно опремљена и лоше повезана са градом-центром општине, како због неопремињених саобраћајница тако и због непостојања организованог превоза. Остала села која имају већи број становника, су и боље повезана са градом. Одлика свих села је већинско старо становништво.

Већина јавних објеката у граду није прилагођена за кретање особа са инвалидитетом, сем тротоара у ужем центру града који имају спуштене ивичњаке, док остале опреме потребне за боље кретање инвалида практично нема (обележене стазе за слепе, звучни сигнали на семафорима, рукохвати на ризичним местима и др).

Закључак

Потребно је радити на побољшању система градског зеленила, јер оно доприноси побољшању градског амбијента, стварању повољније микроклиме, затим потребне су веће инвестиције у дечја игралишта, опрема за кретање инвалида, уређењу излетишта и посебно изградњи додатних културних и здравствених садржаја као и осавремењавању и формирању нових недостајућих културних и здравствених институција.

8. Организација заједнице

8.1 Локална самоуправа

За вршење управних послова у оквиру права и дужности Општине и одређених стручних послова за потребе Скупштине Општине, председника Општине и Општинског већа, образује се Општинска управа.

Општинска управа поступа према правилима струке, непристрасно и политички неутрално и дужна је да сваком омогући једнаку правну заштиту у остваривању права, обавеза и правних интереса. Дужна је да грађанима омогући брзо и делотворно остваривање њихових права, обавеза и правних интереса, даје потребне податке и обавештења и пружа правну помоћ, да сарађује са њима и поштује њихову личност и достојанство. образује се као јединствени орган са организационим јединицама за вршење сродних управних, стручних и других послова. Њоме руководи начелник, којег поставља Општинско веће, на основу јавног огласа, на пет година.

Председник општине представља и заступа општину, предлаже начин решавања питања о којима одлучује Скупштина општине, усмерава и усклађује рад Општинске управе, доноси појединачне акте за које је овлашћен законом, Статутом општине или одлуком Скупштине општине, врши и друге послове утврђене законом и другим актима општине. Има заменика који га замењује у случају његове одсутности и спречености да обавља своју дужност. Избором на ове функције престаје им мандат одборника у Скупштини општине.

Општинско веће чине Председник општине, заменик председника општине, као и остали чланови Општинског већа. Председник општине је председник Општинског већа. Заменик председника општине је члан општинског већа по функцији. Чланове општинског већа бира Скупштина општине, на период од четири године, тајним гласањем, већином од укупног броја одборника. Кандидате предлаже кандидат за Председника општине. Чланови Општинског већа не могу бити истовремено и одборници, а могу бити задужени за једно или више одређених подручја из надлежности општине. Одборнику изабраном за члана Општинског већа престаје одборнички мандат. Председник општине представља Општинско веће, сазива и води његове седнице, и одговоран је за законитост рада Општинског већа. Дужан је да обустави од примене одлуку Општинског већа за коју сматра да није сагласна закону.

Скупштина општине је највиши орган општине Куршумлија који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, законом и Статутом општине. Чине је одборници које бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом. Одборници се бирају на четири године, њихова права и дужности ближе се одређују пословником Скупштине.

8.2. Систем здравствене заштите

8.2.1 Здравствено осигурање становништва

Према подацима службене евиденције Републичког фонда за здравствено осигурање, 16.155 је осигураних лица која имају пребивалиште на територији општине Куршумлија. Оверену здравствену исправу има 14.377 осигураних лица. Број осигураника који остварују права из обавезног здравственог осигурања као пољпривредници је 183. Број осигураних лица који су осигурани на обавезно здравствено осигурање као незапослена лица је 1.195.

Разлози због којих одређени број осигураних лица нема оверену здравствену исправу, а њих је према наведеним подацима 1.778, су различити. Они зависе од основа осигурања на који су осигурана лица са неовереном здравственом исправом пријављена на обавезно здравствено осигурање. У сваком случају, осигурана лица која немају оверену здравствену исправу, потребно је да се јаве Републичком фонду за здравствено осигурање, како би се утврдили конкретни разлози због којих њихове здравствене исправе нису оверене.

Извор: Републички фонд за здравствено осигурање, Филјала за Топлички округ

8.2.2 Дом здравља³⁰

Дом здравља Куршумлија је самостална здравствена установа, која се бави пружањем примарне и специјалистичко консултативне здравствене заштите. Покрива територију од око хиљаду километара квадратних са 92 насељена места, чија је просечна удаљеност од установе око 40 километара. Специфичне услове рада установе чини и то што покрива целу дужину административне линије са Косовом и Метохијом од преко 100 километара. Становништво општине Куршумлија упућено је на Дом здравља Куршумлија, као прву установу са којом се среће у остваривању права на здравствену заштиту, јер је најближа здравствена установа удаљена 35 километара а најближи Клинички центар 70 километара. Дом здравља Куршумлија поред обављања делатности у свом седишту, делатност обавља и у осам теренских амбуланти у Луковској бањи, Косаничкој Рачи, Куршумлијској бањи, Пролом бањи, Жучу, Добром Дољу, Рудару и Грабовници. У осталим амбулантама организовано је пружање заштите кроз посете тима из Дома здравља једном или два пута недељно. У свом саставу Дом здравља Куршумлија

³⁰ <https://kursumlija.org/dom-zdravlja-kursumlija/>

има и ванболнички стационар од 30 постеља. Дом здравља Куршумлија има право и обавезу да предузима одређене активности које се односе на праћење здравственог стања становништва, стварање услова за приступачност здравствене заштите кроз здравствене амбуланте и станице, активности на очувању и заштиту здравља од загађене животне околине, сарадњу са хуманитарним организацијама на пословима развоја здравствене заштите. У новом објекту лабораторије, који је изграђен у склопу Дома здравља у Куршумлији, сад има више простора за рад, тако да већи броја пацијената може да буде примљен, док је чекање на анализе преполовљено. Осим биохемијских анализа, нова лабораторија сада има могућност израде и микробиолошких анализа. Пресељењем некадашње лабораторије из неприступачног поткровља Дома здравља у новоизграђену зграду, омогућен је бољи приступ здравственој заштити особама са инвалидитетом. Хитна помоћ је комплетно опремљена донаторским средствима, претежно донацијама Владе Норвешке и норвешког Црвеног крста. У Хитну помоћ се није уложило само у опрему, него и у додатну едукацију особља. Тако да су и возачи хитне помоћи обучени да када затреба, пруже адекватну прву помоћ. Куршумлија може да се похвали ефикасношћу Хитне помоћи, што у граду са све више старих особа много значи.

8.2.3 Институт за јавно здравље

За општину Куршумлија надлежан је „Институт за јавно здравље Ниш“. У обављању здравствене делатности Институт пружа превентивне, дијагностичке и терапијске здравствене услуге из следећих области здравствене заштите:

- Социјалне медицине
- Промоције здравља
- Епидемиологије
- Микробиологије са паразитологијом и вирусологијом
- Хигијене са заштитом животне и радне средине и
- Дезинфекције, дезинсекције и дератизације

Институт за јавно здравље у Нишу обавља у пружању здравствене заштите већи број послова и задатака од којих посебно наглашавамо следеће:

- Прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену културу становништва, стање и квалитет животне средине, узроке појаве и ширења заразних и других болести социјално-медицинског значаја, утицаје еколошких фактора на здравље, као и организацију, рад и развој здравствене службе и предлаже и предузима одговарајуће мере у циљу заштите и унапређења здравља људи;

- Предузима мере за спречавање, рано откривање, сузбијање и гашење епидемија заразних болести, као и за отклањање здравствених последица проузрокованих елементарним и другим појавама и несрећама;
- Учествује у спровођењу програма развоја информационог система и врши прикупљање, обраду и анализу здравствено-статистичких и других података о здравственом стању становништва, хигијенским приликама и организацији, раду, кадровима и пословању здравствених установа;
- Прати и проучава хигијенске и друге услове под којима становништво живи и ради, предлаже и спроводи мере, а нарочито у погледу контроле здравствене исправности намирница, предмета за општу употребу, отпадних, површинских и пијаћих вода, чврстих материја, буке и загађења ваздуха;
- Спроводи и прати стручно и научно утврђене методе превенције и дијагностике у областима здравствене заштите, односно специјалностима из којих обавља здравствену делатност;
- Прати и проучава појаву и кретање морбидитета од заразних болести, утврђује потребне мере према епидемиолошким индикацијама, организује и учествује у њиховом спровођењу;
- Спроводи мере ради спречавања нежељених компликација и последица при пружању здравствене заштите, предлаже мере опште сигурности за време боравка грађана у здравственој установи и обезбедује контролу спровођења ових мера;
- Врши микробиолошке, вирусолошке, паразитолошке, хемијске, токсиколошке, биохемијске, лабораторијске анализе, као и контролу штетних биолошких и хемијских агенаса;
- Учествује у планирању и развоју, прати и учествује у спровођењу програма здравствене заштите и здравственог осигурања; Утврђује и спроводи мере у елементарним непогодама и другим ванредним ситуацијама;
- Учествује у планирању и спровођењу задатака медицинског снабдевања лековима, медицинским средствима и медицинском опремом; Обавља научно истраживачки рад у делатностима које врши у складу са Законом;
- Организује и спроводи теоријску и практичну наставу за студенте медицине, стоматологије, фармације и Високе медицинске школе по програму и плану Медицинског факултета у Нишу;
- Организује и спроводи стручно усавршавање здравствених радника, здравствених сарадника и осталих радника;
- Организује и спроводи мере за контролу и унапређење квалитета здравствене заштите као и надзор над стручним радом.

8.3. Образовни систем

На територији општине Куршумлија налази се 1 предшколска установа, две основне школе и две средње школе.

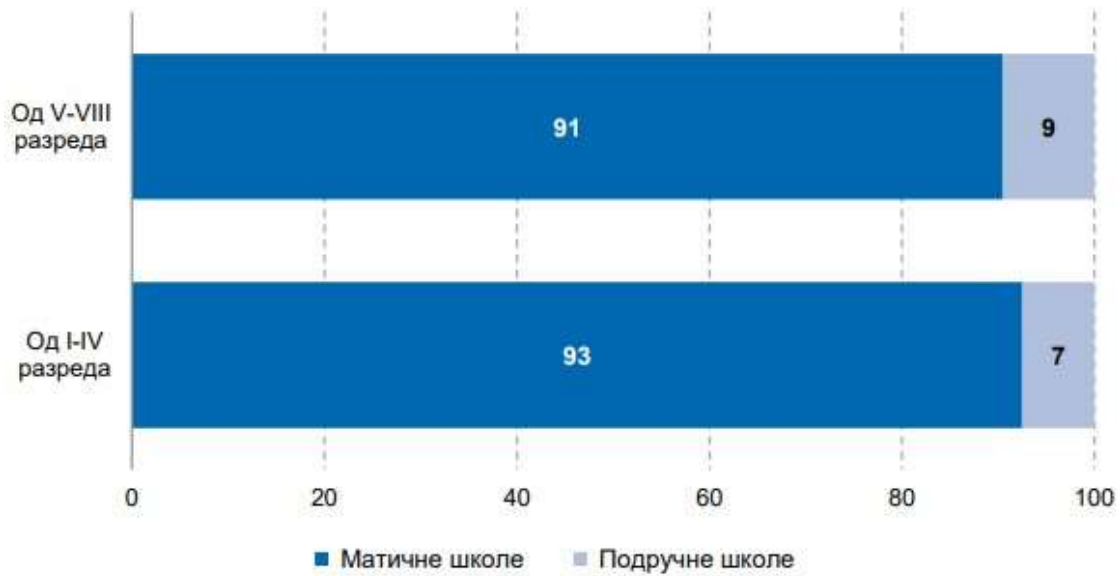
8.3.1 Образовни статус становништва

Основно образовање

Основне школе — матичне школе	2	(2021)
Основне школе — подручна одељења	9	(2021)
Ученици уписани у основне школе — матичне школе		
у ниже разреде (I — IV)	483	(2021)
у више разреде (V — VIII)	487	(2021)
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења		
у ниже разреде (I — IV)	39	(2021)
у више разреде (V — VIII)	51	(2021)
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	90,4	(2020)
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	183	(2020)
Стопа завршавања основне школе (%)	94,3	(2020)
Стопа одустајања од школовања у основном образовању (%)	0,9	(2020)
Број деце обухваћене основним образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	(2021)
Број одраслих обухваћених основним образовањем	0	(2021)

Извор: Статистика образовања, РЗС

Ученици уписани у основне школе, 2021. (%)

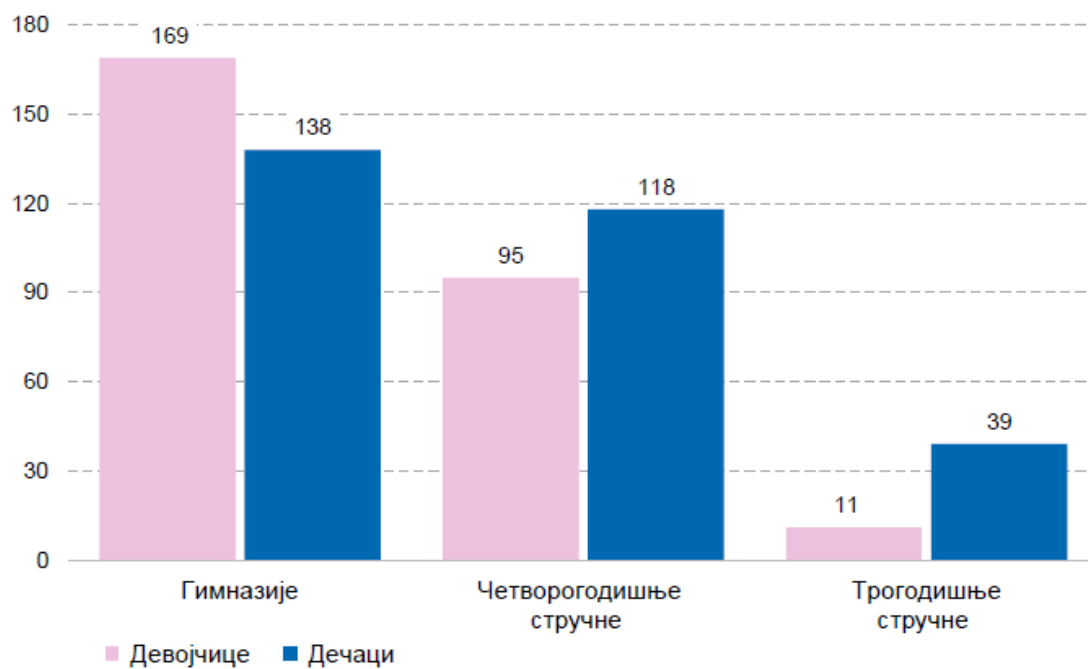
Извор: Статистика образовања, РЗС

Средње образовање

Средње школе	2	(2021)
Ученици уписани у средње школе	570	(2021)
Обухват деце средњим образовањем (%)	-	-
Ученици који завршавају средњу школу	142	(2020)
Стопа завршавања средње школе (%)	-	-
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању (%)	1,0	(2020)
Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	(2021)

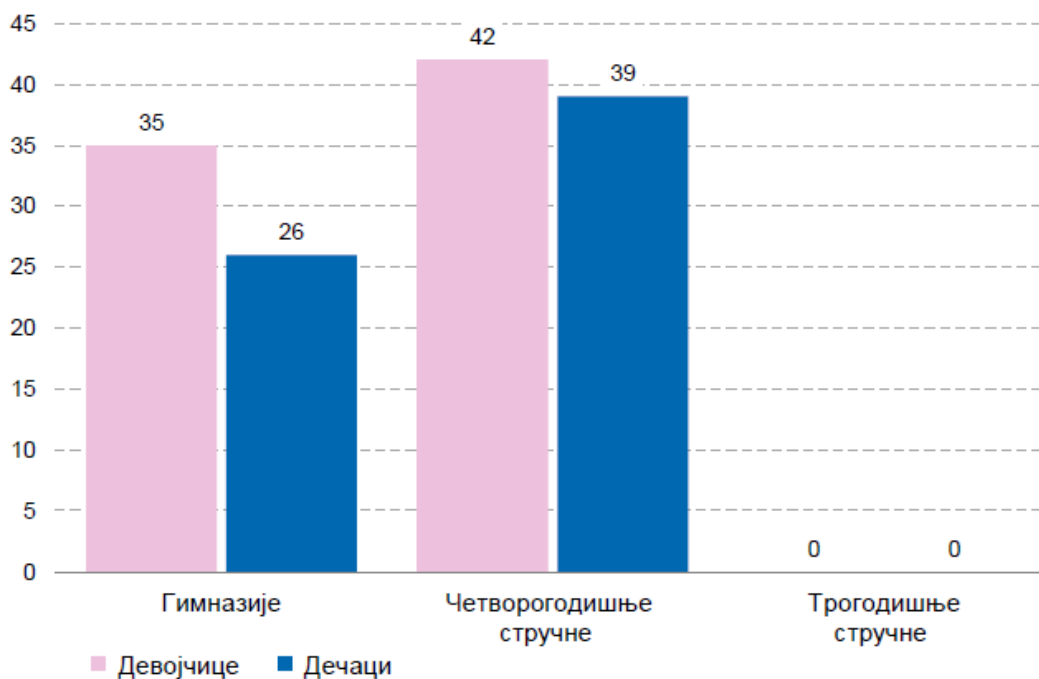
Извор: Статистика образовања, РЗС

Ученици уписани у средње школе, 2021.

Извор: Статистика образовања, РЗС

Ученици који завршавају средњу школу, 2020.

Извор: Статистика образовања, РЗС

8.3.2 Предшколско васпитање и образовање

Предшколска установа „Сунце“ у Куршумлији бави се васпитањем и образовањем деце предшколског узраста (од 12 месеци до поласка у школу).

Предшколска установа остварује делатност у 4 објекта. Објекат „Сунце“ у центру града располаже површином од 1850м² и дворишним простором од 10950м². Други објекат, у насељу „Расадник“, који функционише као радна јединица Предшколске установе „Сунце“, под називом „Чаролија“ располаже са површином од 1560м² и дворишним простором од 3613м². У просторијама ОШ „Милоје Закић“ се налази трећи објекат „Звезда“ где су адаптиране две радне собе за боравак деце, као и четврти објекат „Машталица“ који се налази у просторијама ОШ „Милоје Закић“ у Луковској бањи, са две адаптиране просторије за боравак деце.

МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ

1. Објекти за децу

Р. број	Назив објекта	Број	Капацитет		Површина објекта (м ²)	Површина дворишта (м ²)	Адреса
			Број група	Број деце			
1.	ПУ "Сунце"	1	10	225	1850	10950	ПУ "Сунце" Куршумлија Косовска 36А
2.	„Чаролија“	1	6	120	1560	3613	ул. Михајла Пупина бр. 1
3.	„Звездица“ (издвојено одељење ван седишта-објекат ОШ „Милоје Закић“)	1	2	48	110	заједничко двориште са школом	Просторије ОШ „Милоје Закић“ Ул. Топличка бр. 14, Куршумлија
4.	„Машталица“ (издвојено одељење ван седишта-објекат издвојеног одељења ОШ „Милоје Закић“)	1	2	50	120	заједничко двориште са школом	Просторије ОШ „Милоје Закић“ Луковска бања

**БРОЈ УПИСАНЕ ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ „СУНЦЕ“
КУРШУМЛИЈА У ПЕРИОДУ ОД 2019. ДО 2022. ГОДИНЕ**

Школска година	Број уписане деце од 1-3 године	Број уписане деце од 3-5 година	Број уписане деце у припремно предшколском програму	Укупно	Број деце са потешкоћама у развоју
2019/2020. год	86	235	127	448	2
2020/2021. год	111	175	140	426	2
2021/2022. год	113	235	142	490	2

ПРЕВЕНТИВНО ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА У ПУ “СУНЦЕ”

1. Активности на формирању навика које воде очувању и унапређењу здравља детета

Ове активности обухватиће:

- одржавање личне хигијене,
- правила исхране
- заштита животне средине,
- физичко-рекреативне и друге активности.

Активности на формирању здравствених навика код деце спроводе се у оквиру редовних активности за време боравка деце, применом одговарајућих облика, метода и средстава рада.

2. Дневна контрола здравственог стања детета

Дневна контрола врши се на пријему и у току сваког дана, и она обухвата:

- анамнестичке податке и општи увид у стање детета (на основу посматрања),
- преглед косе, коже, видљивих слузокожа, увид у чистоћу одеће, обуће и постељног рубља,
- мерење температуре код детета, сумња на постојање болести

3. Периодична контрола раста и развоја детета

Периодична контрола раста и развој обухвата:

- мерење висине и тежине,
- систематски прегледи (два пута годишње – лекар педијатра).

4. Дневна, месечна и годишња контрола хигијенско-епидемиолошких услова

Контролом хигијенско-епидемиолошких услова врши се провера:

- одржавање чистоће, температуре, влажности, проветрености и осветљености просторија,
- хигијенска исправност, припремање и сервирање хране,
- хигијена кухињског блока,
- хигијена санитарних просторија,
- лична хигијена запосленог особља,
- контрола здравственог стања остобља, изолација оболелих и полугодишњи санитарни прегледи у циљу откривања клицоноштва и оболелих.

5. Лекарска контрола здравственог стања деце

Лекарска контрола здравственог стања деце врши се путем:

- детаљних лекарских прегледа (при упућивању деце у ПУ),
- месечни лекарски прегледи (педијатар),
- вакцинације – према програму обавезне вакцинације становништва од заразних болести,
- мере за откривање и санирање поремећаја здравља деце.

6. Стручно усавршавање здравствених радника

Са циљем да се обнове стечена знања и вештина, запосленим радницима у ПУ обезбеђује се:

- стручно усавршавање на дечјем одељењу у трајању од 5 дана годишње,
- учешће на стручним састанцима које организује Савез здравствених радника Србије.

7. Вођење медицинске документације и евиденције

Вођење медицинске документације и евиденције обухвата:

- вођење здравствених картона,
- вођење здравствених листа и књиге евиденције.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Предшколска установа као део васпитно образовног система примењује Програм заштите деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања који обухвата мере превенције и интервенције у циљу:

- Стварања и неговања климе прихватања, толеранције и уважавања;
- Укључивања свих интересних група у доношење и развијање програма превенције;
- Подизања нивоа свести и повећања осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- Дефинисања процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацији насиља и информисање свих укључених у живот и рад установе о истом;
- Унапређивања компетенције особља, деце, родитеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

СИСТЕМ ПОМОЋИ ДЕЦИ СА ПОТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ

У предшколској установи постоји систем помоћи деци са потешкоћама у развоју кроз пружање додатне подршке коју предлаже стручни Тим за инклузивно образовање и Интерресорна комисија општине Куршумлија у циљу добробити деце. Подршка се односи на било коју адаптацију или модификацију са циљем обезбеђивања што боље укључености детета у васпитно – образовни процес. За децу за коју се процени да им је потребна додатна подршка, формирају се мали *Тимови за пружање додатне подршке детету*, који праве индивидуалне образовне планове. Тим у предшколској установи чине: васпитач, стручни сарадник, родитељ, а у складу са потребама детета и педагошки асистент и лични пратилац детета. На предлог родитеља, члан тима може бити и стручњак ван установе који добро познаје дете.

ИСХРАНА У ПУ

За планирање и припремање хране као и за састављање јеловника Предшколска установа се придржава препорука за спровођење норматива за све састојке појединачно (масти, беланчевине, угљени хидрати, минерали, витамини и др.). Посебна пажња посвећује се очувању биолошке вредности намирница и ток њихове обраде, прераде и чувања.

Узроци хране, одлажу се у посебним посудама и чувају се у фрижидеру 48 сати, због евентуалних провера и контрола.

Јеловник се прави за недељу дана и стоји на огласној табли Предшколске установе и доступан је родитељима свакодневно.

Институт за јавно здравље из Ниша обавља здравствене контроле:

- испитивање здравствене исправности намирница;
- преглед лица под здравственим надзором(узимање брисева руку);
- контрола хигијене радних површина, опреме за рад и дистрибуцију хране;
- контрола енергетске вредности obroка;
- контрола и преглед хигијенских услова рада објекта;
- испитивање здравствене исправности пијаће воде
- дезинсекцију и дератизацију.

Поред наведених испитивања у Предшколској установи се редовно обавља испитивање функционалности громобрана и уземљења, провера функционалности противпожарних апарата, квалитета издувних гасова котлова за грејање и контрола управљања неопасним отпадом (јестиво уље).

САРАДЊА СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Предшколска установа остварује сарадњу са установама и институцијама на нивоу града, а и шире:

- са основним и средњим школама на територији општине Куршумлија,
- Дом здравља,
- Центар за социјални рад „Боровњак”,
- Црвени крст,
- Интерресорна комисија,
- Дечија заштита,
- Народна библиотека Куршумлија,
- Туристичка организација
- Савез за школски спорт,
- Спортски центар Куршумлија,
- Полицијска управа,
- Ватрогасна служба,
- Војска Србије - касарна „Топлички устанак”,
- Србија шуме,
- ЈПКД „Топлица”,
- АД „Планинка”.
- Институт за јавно здравље
- Надлежна инспекција

Сарадња са локалном средином одвија се у зависности од узраста деце и њихових могућности, кроз сарадњу са породицом, учешће у пројектима,

културним и јавним манифестацијама, свакодневном васпитно образовном раду где се као место учења користи локална заједница и њени ресурси, сарадњу са школама, библиотеком, црквом и осталим релевантним институцијама и приватним предузетницима.

8.3.3 Основна школа “Милоје Закић”

Основна школа „Милоје Закић“ основана је одлуком СО Куршумлије 07. маја 1981. године као матична осморазредна основна школа са средиштем у Куршумлији. Налази се у насељу Расадник, ул. Топличка 14.

Школске 2021/22. године школа укупно има 25 одељења и то у матичној школи 17 (8 у млађим разредима и 9 у старијим разредима) и пет издвојених одељења на терену. У Луковској Бањи је осморазредно одељење са једним комбинованим одељењем у млађим разредима и три одељења у старијим разредима. Поред тога настава се одвија и у четвороразредним одељењима у Жучу, Сагоњеву, Коњуви и Мачковцу.

Матична школа

Школски објекат матичне школе задовољава просторне и хигијенске услове за одвијање васпитно – образовног рада. Реконструкција школе је у току, завршена је прва фаза пројекта и замењена је столарија, урађена изолација и замена крова на једном делу школе. У току је процедура око завршетка пројектне документације за другу и трећу фазу. Поред замене столарије, изолације и крова урадиће се и замена санитарних чворова, који су у јако лошем стању, и замене подова и унутрашње столарије. Велики проблем прави стварање влаге и буђи изнад главног улаза у школу, што би требало да буде решено другом фазом реконструкције.

У школској 2021/22. години матична школа располаже са 17 учионица и 4 кабинета, у којима је током ове школске године, промењен целокупан намештај и постављена нова техничка опрема. Школа у свом саставу поседује кабинет за ликовну културу, кабинет за музичку културу, кабинет за технику и технологију, кабинет за хемију, кабинет за информатику и рачунарство, смарт учионицу, мултимедијалну учионицу, дигиталну учионицу. У свим кабинетима и учионицама се налазе лап топ, пројектор, зидно платно, док су три кабинета (информатички, дигитална учионица, мултимедијална учионица) опремљена новом рачунарском опремом, а мултимедијална учионица и најновијим ЛЕД екраном.

Школа располаже са једном зборницом, библиотеком и читаоницом, канцеларијама - директора, помоћника директора, секретара, педагога и

психолога, рачуноводства, просторијом за пријем родитеља, као и фискултурном салом.

Табела 1: Приказ школског простора у матичној школи

НАМЕНА	Број	Површина (m ²)
Школска зграда	1	4.630
Учионице и кабинети	22	1.420
Вишенаменска сала	1	276
Библиотека и читаоница	1	58
Фискултурна сала	1	462
Школска кухиња	1	77
Наставничка зборница	1	115
Зубна амбуланта	2	67
Канцеларија директора, помоћника директора, секретара, педагога/психолога, рачуноводства	5	119
Портирница	1	4
Ходници	4	907
Котларница	1	52
Помоћне просторије	1	220
Санитарне просторије	6	133
Архива	2	90
Остало		1.227
Двориште	1	2.830

Укупна површина школске зграде је 4,630м². Део школских просторија користи Предшколска установа „Сунце“ (две просторије), а део просторија (седам учионица, један информатички кабинет, зборницу, канцеларију, четири ученичка тоалета и један службени тоалет), у преподневној смени користи Основна школа „Коста Војиновић“ дислоцирана из Подујева док у поподневној средња медицинска школа „Доситеј“ из Београда. Школа користи сопствено грејање на течна горива и загрева целу школску зграду.

Број ученика у школи (матична школа и издвојена одељења)
у школској 2021/22.години

РАЗРЕД	I	II	III	IV	МЛАЂИ РАЗРЕДИ	V	VI	VII	VIII	СТАРИЈИ РАЗРЕДИ	УКУПНО

ДЕЧАЦИ	28	14	35	24	101	29	29	29	27	114	215
ДЕВОЈЧИ ЦЕ	23	30	15	28	96	16	22	34	21	93	189
УКУПНО	51	44	50	52	197	45	51	63	48	197	404

Издвојена одељења

Школски објекти у Луковској Бањи и Жучу су у релативно добром стању јер су изграђени после земљотреса 1980. године и испуњавају хигијенске и друге услове за несметан рад. У Луковској Бањи део просторија користи издвојено одељење Предшколске установе “Сунце” под називом “Машталица”. Школа у свом саставу има и балон салу коју ученици користе за реализацију часова физичког и здравственог васпитања. Грејање је на пећима на дрва. Школу у Луковској бањи похађа 16 ученика од првог до осмог разреда - у трећем разреду троје ученика, у петом један, у седмом двоје и у осмом деветоро ученика. У Жучу школу похађа једна ученица у првом разреду.

Издвојено одељење у Коњуви користи просторије парохијског дома. За грејање се користи пећ на дрва. Тренутно школу похађа четворо ученика - један у првом, један у другом и двоје у четвртном..

Школски објекат у Мачковцу је стар, али пре пар година извршена је поправка и адаптација тако да и овај објекат пружа задовољавајуће услове за нормалан рад. Објекат нема водоводну ни канализациону мрежу, па ученици користе спољњи тоалет. За грејање се користи пећ на дрва. Ове године наставу похађа један ученик у трећем разреду.

Школски објекат у Сагоњеву је реновиран и оспособљен за рад. Користе се две просторије и ходник. Тоалет је спољни, а за грејање се користи пећ на дрва. У објекту постоји спроведена вода. Наставу похађају три ученика и то у другом, трећем и четвртном разреду по један ученик.

Подршка ученицима

У школи се примењује индивидуални образовни план (ИОП) за ученике са сметњама у развоју. Усвојено је 9 ИОП – а, од тога пет ученика у млађим разредима, а четири ученика у старијим. По ИОП – 1 је шест ученика, док је три ученика по ИОП – 2.

Школа образује 9 ученика (м-3, ж-6) ромске националности и у школској 2021/22. години похађају први (4), други (1), трећи (3) и пети (1) ученика.

У школи се редовно обављају следећа тестирања и мерења: квалитет пијаће воде, концентрација радона, квалитет издувних гасова, функционалност громобрана и уземљења, дезинфекција, дезинсекција и дератизација 2 пута годишње, провера функционалности противпожарних апарата. Такође, школа је у оквиру кампање „Заштита за све” добила УВ индикатор (мерач УВ зрачења), који је постављен на главном улазу у школу.

Школа посебну пажњу посвећује безбедности ученика - покривена је видео надзором, а ученицима је на располагању школски полицајац. У школи функционише Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као и вршњачки тим за медијацију. На видним местима је истакнут план евакуације.

У школи раде два стручна сарадника - педагог са пуном нормом и психолог са 50% норме. Стручни сарадници су ученицима и њиховим родитељима/старатељима на располагању за све изазове са којима се сусрећу током одрастања, како у школи, тако и у приватном животу. У пракси се примећује да део ученика и родитеља/старатеља има слободу да се обрате педагогу и/или психологу и то чине, док је код одређеног броја родитеља/старатеља и ученика приметно постојање предрасуда у вези са одласком код психолога/педагога.

Школа је од школске 2020/21. године укључена у Пројекат “Обогањеног једносменског рада” и сви ученици наставу похађају у једној смени. Поред тога пројектом су предвиђене разне активности које се реализују са ученицима након завршетка редовне наставе као што су Животне вештине, Здрави стилови живота, Екологија, Спорт, Креативне радионице, Од игре до знања и друге. У првом разреду постоји и одељење целодневне наставе и ученици бораве у школи од 7 до 15 часова. Поред редовне наставе ученици имају и разне слободне и креативне активности.

Поред активности у оквиру Обогањеног једносменског рада, школа „Милоје Закић” има разноврсну понуду ваннаставних активности:

- Секције: ликовна, литерарна, спортске секције (одбојка, атлетика), драмска, рецитаторска, фолклорна секција „Млади математичари”, „Млади физичари”, „Млади хемичари”, „Млади еколози”, „Млади историчари”, Клуб младих енглеза, Хор, Мој град и околина, Секција за програмирање;
- Спортска такмичења – кошарка, фудбал, фудсал, између две ватре, крос;
- интерни конкурси - поводом обелажавања Дечије недеље, школске славе, Дана школе и сл, када се дипломом и књигом награђују најуспешнији ученици;
- припреме, учешће и постизање успеха на бројним такмичењима на свим нивоима;
- Ученички парламент;
- Дечији савез;

- Хуманитарне акције;
- Тим „Здрави стилови живота” реализује разне активности у циљу превенције здравља;
- Пројекат „Здраво растимо”.

Сарадња

Школа „Милоје Закић” остварује добру сарадњу са другим школама (на нивоу општине, као и са другим градовима), као и са предшколском установом „Сунце”. Такође, школа остварује сарадњу са установама и институцијама на нивоу града, а и шире:

- Дом здравља – акције и предавања на тему здравља, редовни систематски прегледи, лекарска уверења за упис ученика у први разред, као и лекарска уверења за учешће на спортским дешавањима и такмичењима,
- Црвени крст – предавања за ученике, конкурс „Крв живот значи”, хуманитарне акције, донације пакетића за ученике првог разреда,
- Центар за социјални рад „Боровњак”,
- Народна библиотека Куршумлија - гостовања песника, бесплатне чланарине ученицима првог разреда;
- Музеј „Топлица“ – учешће у манифестацији „Моћ музеја“,
- Савез за школски спорт - организација такмичења и спортски манифестација,
- Спортски центар Куршумлија - организација спортских такмичења,
- „СИМПО - ШИК” - донација табле за стони тенис, донација табли за за ученичке клупе и паноа за ученичке радове,
- Полицијска управа – предавања, дежурство школског полицајца, пројекат „Основи безбедности деце”,
- Војска Србије - касарна „Топлички устанак” - предавања, Дан отворених врата,
- Србија шуме - газдинство у Куршумлији - донација младих садница јелкица,
- ЛПКД „Топлица” - донација канти за школско двориште, одлична сарадња око одржавања школског дворишта,
- АД „Планинка” - донација воде за пиће за ученике у издвојеним одељењима, донација средстава за замену пода у школској читаоници,
- Институт за јавно здравље – обављање санитарних прегледа за запослене у кухињи.

8.3.4 Основна школа “Дринка Павловић”

ОШ «Дринка Павловић» налази се у центру града.

У ОШ „Дринка Павловић“ образовно-васпитни процес одвија се у матичној школи у самом граду и у издвојеним одељењима.

Матична школа има један објект, са 24 учионице, кабинетима за хемију и физику, биологију, информатику и рачунарство, историју и географију, музичку и ликовну културу, мултимедијалном учионицом, библиотеком, фискултурном салом, ђачком кухињом, зубном ординацијом и учионицом музичке школе, канцеларијом за наставнике, просторијама за управу школе, администрацију, стручне сараднике, помоћно особље и спортски терен у оквиру школског дворишта.

Основна школа „Дринка Павловић“ у свом саставу има два осморазредна одељења и то у Косаничкој Рачи и Грабовници.

Настава у млађим разредима у Косаничкој Рачи и у Грабовници одвија се у оквиру једног комбинованог одељења, а у старијим разредима у школској 2021/2022. години настава се изводи у 3, односно 4 некомбинована одељења (5, 6, 7. и 8. разред).

Просторне услове у Косаничкој Рачи чини: шест учионица опште намене, фискултурна сала, наставничка канцеларија, библиотека, радионица и ђачка кухиња са трпезаријом

Просторне услове у Грабовници чини: 6 учионица опште намене, наставничка канцеларија, фискултурна сала.

Основна школа „Дринка Павловић“, у свом саставу има и два четвороразредна одељења и то: Богујевац и Рударе.

Просторне услове ових издвојених одељења чине 1-2 учионице опште намене, 1-2 просторије за учитеље и помоћне раднике и просторије за одлагање огревног дрвета. Одељење у Богујевцу нема савремени тоалет, већ пољски нужник.

		Септембар 2020.	Септембар 2021.	Јун 2022* тренутно стање	
Ученици који похађају наставу у матичној школи	Нижи разреди	286	298	294	
	Виши разреди	326	292	289	
Ученици који похађају наставу у издвојеним одељењима	Нижи разреди	20	26	26	
	Виши разреди	37	38	38	
Укупан број ученика у школи		669	654	647	
					Август 2021.
		Ученици који су завршили 8. разред			110
		Стопа завршавања ОШ (%)			99,09
		Стопа одустајања од школовања (%)			0
		Школска 2020/2021. год.		Школска 2020/2021. год	

		ИОП 1	ИОП 2	ИОП 1	ИОП 2
Број ученика који наставу прате по ИОП-у	Нижи разреди	5	2	5	1
	Виши разреди	14	2	14	2

Подаци о броју уписаних ђака- првака и променама броја ученика у матичној школи, издвојеним одељењима и укупном броју ученика ош „Дринка Павловић“ у последњих неколико школских година

Школска година	Број уписаних ђака- првака			Број ученика			Разлика у броју	
				На почетку школске године			На крају шк. год.	Између шк. година
	У матич. школи	У издвој. одељењ.	Укупно	Матична школа	Издвоје на одељења	Укупно		
2010/2011.	94	16	110	860	132	992	991	-1
2011/2012.	88	10	98	828	127	955	943	-36
2012/2013.	102	12	114	802	116	918	905	-25
2013/2014.	110	12	122	835	103	938	935	+33

2014/2015.	64	9	73	780	90	870	872	-65	+2
2015/2016.	92	6	98	769	85	854	841	-18	-13
2016/2017.	71	12	83	770	69	839	809	-2	-30
2017/2018.	68	8	76	687	80	767	759	-42	-8
2018/2019.	62	5	67	645	70	715	700	-44	-15
2019/2020.	82	6	88	636	65	701	696	+1	-5
2020/2021.	74	5	79	612	57	669	667	-27	-2
2021/2022.	81	8	90	590	64	654	647*	-13	-7

*- стање на дан 01. 06. 2022.

Социо – економски услови ученика у школи (матична и издвојена одељења)

разред категорија			I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII	
	Број учен.	S	м	8 1	4 5	7 4	3 9	8 2	3 9	6 0	3 3	6 9	3 9	6 8	3 2	9 0	5 0	6 5
ж				4 6		3 5		4 3		2 7		3 0		3 6		4 0		2 9
Путници	Пешаци		25		37		15		28		31		41		24			
	Месечне		3		5		2		4		5		3		2			
Ученици са сметњама у учењу			0		1		0		0		2		0				0	
Образовање родитеља	ОШ	О	10		7		10		2		10		18		14		14	
		М	4		8		12		1		14		14		14		19	
	СШ	О	10		53		55		47		46		46		68		52	
		М	35		50		49		42		53		53		78		47	
	BCC	О	11		13		14		12		7		3		10		7	

		М	11	15	20	19	7	3	10	5
Запосле. родит	Ради	О	35	23	39	21	50	52	43	48
		М	23	31	31	17	35	35	12	43
	Не ради	О	13	13	11	33	24	24	52	26
		М	16	12	19	51	45	45	50	49
Пород. миље	Стан		15	7	18	28	18	18	32	13
	Кућа		42	40	49	21	50	57	60	53
	Кирија		5	17	15	12	7	7	10	11
	Расељен		2	0	0	1	0	0	0	1
Комплент. породице	Потпуна		61	62	75	52	69	69	86	89
	Са мајком		17	10	7	2	6	6	4	4
	Са оцем		1	1	0	1	2	2	2	0
	Хранитељ		2	1	0	1	0	0	1	1

Са другим	0	0	0	0	1	1	2	0
-----------	---	---	---	---	---	---	---	---

8.3.5 Гимназија

1. УСЛОВИ РАДА ШКОЛЕ

МАТЕРИЈАЛНО-ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ РАДА

Школа има сопствену зграду са пратећим објектима (фискултурну салу, терене за мале спортове) у улици Карађорђевој бр.2. Капацитет зграде одговара потребама школе која ради у једној смени (у другој смени школу користи Економско – техничка школа). Преглед броја и величина просторија дат је следећом табелом.

Табела 1. Просторни услови рада

НАЗИВ ПРОСТОРИЈЕ	БРОЈ ПРОСТОРИЈА	ПОВРШИНА (м ²)
Учионице опште намене	15	800
Кабинет биологије	1	85
Кабинет за српски језик и књижевност	1	51
Кабинет физике	1	100
Кабинет хемије	1	115
Кабинет математике	1	80
Кабинет историје	1	54

Кабинет рачунарства и информатике	2	80
Мултимедијална учионица	1	40
Библиотека са читаоницом	1	54
Фискултурна сала са пратеим објектима	1	575
Наставничка канцеларија	1	130
Канцеларија директора и секретара	2	40
Административна просторија	1	15
Канцеларија психолога	1	18
Архива	1	27
Зубна амбуланта	1	18
Холови и ходници, мокри чворови, котларница, радионица, магацин	20	1400
Укупна површина школе	53	3682
Спортски терен са свлачионицом	1	2025
Двориште	1	650
УКУПНО		6357

Школа користи сопствено грејање на течна горива и загрева целу школску зграду. Гимназија користи 3682 м².

Анализом тренутног стања у школи потребно је урадити реконструкцију санитарних чворова и тоалета у целој школи (12 тоалета). Такође, због подземних вода у сутерену постоји буђ у појединим просторијама и потребно је изградити систем за дренажу. Потребно је урадити поправку фасаде школе и прилаз школи.

Настава рачунарства и информатике се отежано изводи због застареле рачунарске опреме и недовољног броја рачунара, те нам је потребно опремање кабинета информатике, како би се настава одвијала у складу са наставним планом и програмом. Потребно је купити двадесет нових рачунара и два пројектора.

Мотивисана унапређењем образовно-васпитног система у школи и стварањем повољнијих услова за учење и рад ученика и наставника, Гимназија у Куршумлији испунила је све прописане критеријуме за доделу финансијских средстава (одговором на Јавни позив/2021 године, од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја; конкретно 500000 динара). Донирана средства искоришћена су за опремање кабинета хемије (имајући у виду да су услови за извођење наставе у кабинету били отежавајући, те се настава најчешће реализовала у учионицама). Очекујемо да ћемо овом активношћу Тима за међупредметне компетенције омогућити нашој школи да се приближи модернизованој/савременијој настави са иновативнијим наставним средствима, са вером и надом да ће то представљати улазак у савременије токове наставног процеса. У току 2021/22. школске године Тим за међупредметне компетенције активно је радио на писању Пројеката у циљу унапређења услова образовања и васпитања у нашој школи. Одговором на Јавни позив Министарство правде доделило је Гимназији у Куршумлији 1.100.040 у циљу опремања кабинета за стране језике.

У школској 2021/22. години Гимназија уписује ученике у два смера (два Одељења друштвено-језичког смера и једно природно-математичког).

2. Број ученика на почетку школске 2021/22.

Табела 2

Смер	Друштвено-језички		Природно-математички		Општи смер		Укупно у школи	
	Одељ.	Учен.	Одељ.	Учен.	Одељ.	Учен.	Одељ.	Учен.
I	2	58	1	23	/	/	3	81
II	2	57	1	30	/	/	3	87
III	2	51	1	20	/	/	3	71
IV	2	41	1	29	1	5	4	75
Свега	8	207	4	102	1	5	13	314

Број ученика који завршавају средњу школу:

Друштвено-језички смер	Природно-математички	Укупно
42	29	71

У сарадњи са Економско-техничком школом, са којом наша школа дели објекат, у школи се редовно обављају следећа тестирања и мерења: квалитет пијаће воде, концентрација радона, квалитет издувних гасова, функционалност громобрана и уземљења, дезинфекција, дезинсекција и дератизација 2 пута годишње, провера функционалности противпожарних апарата.

Школа посебну пажњу посвећује безбедности ученика. Школа је покривена видео надзором, на видним местима је истакнут план евакуације, ученицима је на располагању школски полицајац, у школи функционише Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. У школи раде два стручна сарадника - психолог и педагог, који су ученицима и њиховим родитељима/старатељима на располагању за проблеме у школи, као и у приватном животу. Пракса је показала да ученици имају слободу да се обрате школском психологу и педагогу када имају неки проблем, и да то воле да раде уживо. На огласној табли испред канцеларије стручног сарадника истакнута је мејл адреса психолога и педагога.

Гимназија остварује добру сарадњу са другим школама (на нивоу општине, као и са другим градовима). Такође, школа остварује сарадњу са установама и институцијама на нивоу града, а и шире:

- Дом здравља – акције и предавања на тему здравља, редовни систематски прегледи, лекарска уверења за учешће на спортским дешавањима и такмичењима,
- Црвени крст – предавања за ученике, конкурс „Крв живот значи”, хуманитарне акције,
- Завод за трансфузију крви
- Центар за социјални рад
- Народна библиотека Куршумлија - гостовања песника, реализација такмичења
- Музеј „Топлица“ – учешће у манифестацији „Моћ музеја“,
- Савез за школски спорт - организација такмичења и спортских манифестација,
- Спортски центар Куршумлија - организација спортских такмичења,
- Полицијска управа – предавања, дежурство школског полицајца, питања безбедности
- Војска Србије - касарна „Топлички устанак” - предавања, Дан отворених врата,
- АД „Планинка” - донација воде за пиће за ученицима на такмичењима...

8.3.6. Економско - техничка школа

Образовно – васпитна делатност Економско - техничке школе изводи се у згради у улици Карађорђева бр. 2. У овој школској години школа располаже са 18 учионица и 14 кабинета (један за савремену пословну кореспонденцију, један за информатику и рачунарство, један за рачуноводство и трговинско пословање, два кабинета за практичну обуку финансијског администратора, два кабинета за предузетништво, један кабинета за куварство са практичном наставом, један кабинет услуживања, кабинет биологије, један кабинет за хемију и кабинет за физику). Школа располаже са једном зборницом, посебном просторијом за пријем родитеља, библиотеком, канцеларијама, канцеларијом за рад психолога, спортским тереном и салом за физичко васпитање.

Табела 1: Приказ школског простора

НАМЕНА	Број	Површина (m ²)	Потребна улагања	
			Поправка	Реконструкција
Школска зграда	1	4.165	+	
Учионице	18	864,6		
Кабинети	14	738,83		
Мултимедијална учионица	1	54		
Библиотека	1	54		
Фискултурна сала	1	575		
Наставничка зборница	1	143		
Управне канцеларије	2	26,46		
Зубна амбуланта	1	15,95		
Канцеларија директора	1	29		
Канцеларија психолога	1	15,95		
Архива (други спрат)	1	13,86		
Архива	1	24		

Двориште	1	650	+	
Портирница	1	14		
Ходници	5	1025,82		
Степениште	1	98		
Котларница	1	24,96		
Радионица	1	24,8		
Остава за угаљ	1	18,60		
Санитарне просторије	24	142,24		+
Спортски терен	1	2025		

Укупна површина школске зграде је 4165м². Школа користи сопствено грејање на течна горива и загрева целу школску зграду. Економско – техничка школа користи 3790м², а осталих 375м² су просторије Гимназије које школа не користи.

Анализом тренутног стања у школи потребно је урадити реконструкцију санитарних чворова и тоалета у целој школи (12 тоалета). Такође, због подземних вода у сутерену постоји буђ у појединим просторијама и потребно је изградити систем за дренажу. Потребно је урадити поправку фасаде школе и прилаз школи.

У школској 2021/22.години Економско - техничка школа образује следеће профиле: финансијски администратор, економски техничар, кулинарски техничар, машински техничар за компјутерско конструисање, и мешовито трогодишње одељење кувар/конобар.

Број ученика на почетку школске 2021/22.год

Број Одељења	Степен образовања	Број ученика		
		М	Ж	Свега
11	IV степен	140	77	217
3	III степен	41	11	52
14	-	181	88	269

Табеларни приказ броја ученика у школској 2021/22.години

Број ученика који завршавају средњу школу 2021/22.године

Број Одељења	Степен образовања	Број ученика		
		М	Ж	Свега
3	IV степен	38	23	61
1	III степен	19	2	21
4	-	57	25	82

Табеларни приказ броја ученика који завршавају школовање 2021/22.године.

У школи се примењује индивидуални образовни план (ИОП) за ученике са потешкоћама у развоју. По ИОП-а образује се два ученика, док по ИОП-2 3 ученика. План наставе ИОП-2 прилогађен је ученичким могућностима и имплементиран у сарадњи са Интересорном комисијом и родитељима ученика. Спровођење плана прати Тим за пружање додатне подршке ученицима.

Школа образује 5 ученика (м-1, ж-4) ромске националности, што чини 1,86% укупног броја ученика у школској 2021/22.години. Један ученик је уписао образовни профил финансијски администратор (IV степен), док су 4 ученика изабрала трогодишњи профил кувар по дуалном моделу.

У школској 2021/22.години од школовања је одустало 5 ученика. Ученице су школовање напуштале због заснивања породице (2 ученице), док су ученици одустајали због материјалне ситуације (3 ученика).

У школској 2019/20.години школа је израдила прилазе за колица и рампу, и прилагодила ученичке тоалете у приземљу за ученике са инвалидитетом.

У сарадњи са Гимназијом, са којом наша школа дели објекат, у школи се редовно обављају следећа тестирања и мерења: квалитет пијаће воде, концентрација радона, емисија загађујућих материја (мерење емисије угљен монооксида CO₂, емисија азот диоксида NO₂, одређивање димног броја), функционалност громобрана и уземљења, дезинфекција, дезинсекција и дератизација (два пута годишње), провера функционалности противпожарних апарата.

Школа посебну пажњу посвећује безбедности ученика. Школа је покривена видео надзором, на видним местима је истакнут план евакуације, ученицима је на располагању школски полицајац, у школи функционише Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. У школи ради један стручни сарадник - психолог, који је ученицима и њиховим родитељима/старатељима на располагању за проблеме у школи, као и у приватном животу. Пракса је показала да ученици имају слободу да се обрате школском психологу када имају неки проблем, и да то воле да раде уживо. На огласној табли испред канцеларије стручног сарадника истакнута је мејл адреса психолога, али се до сада нико није обратио електронским путем када има неки проблем.

Економско – техничка школа има велику понуду ваннаставних активности:

- Секције: библиотекарска секција, „Млади економиста“, секција за школски спорт, угоститељска секција, драмска секција, рецитаторска секција, литерарна секција
- Ученичке компаније – које развијају бизнис идеје и учествују на међународном такмичењу из предузетништва „Достигнућа младих“
- Спортска такмичења – кошачка, фудбал, фудзал, одбојка, рукомет, крос
- Такмичења – рачуноводство, историја, рачунарство и информатика, енглески језик, српски језик и књижевност, куварство, „Погачијада“,
- Ђачки парламент
- Хуманитарне акције и дешавања у школи
- Школски ученички лист „Економац“ који излази једном годишње.

Економско – техничка школа остварује добру праксу у хоризонталном учењу кроз сарадњу са другим школама (на нивоу општине као и са другим

градовима) – заједница средњих стручних школа, средње и основне школе. Такође, остварује сарадњу са установама и институцијама на нивоу града:

- Дом здравља – акције и предавања на тему здравља, редовни систематски прегледи, лекарска уверења за упис ученика у први разред, као и лекарска уверења за учешће на спортским дешавањима и такмичењима,
- Црвени крст – ученици волонтери, хуманитарне акције,
- Музеј „Топлица“ – учешће у манифестацији „Моћ музеја“,
- Завод за трансфузију крви – добровољно давалаштво крви,
- Специјална болница за рехабилитацију „Пролом бања“ – социјални партнер у дуалном образовању, обављање учења кроз рад у реалним радним ситуацијама,
- Ресторани – уговори за обављање феријалне и професионалне праксе,
- Центар за социјални рад
- Институт за јавно здравље – обављање санитарних прегледа за ученике и наставнике,
- Савез за школски спорт - организација такмичења и спортски манифестација,
- Удружење инвалида
- Полицијска управа – предавања, акције, радионице.

8.4. Социјална заштита на локалном нивоу

Назив	Број/%	Година
Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији центра за социјални рад	1789	2021
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)	9,53	2021
Број стручних радника у Центру за социјални рад	6	2021
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника Центра за социјални рад	299	2021
Однос броја становника и стручних радника Центра за социјални рад	2841	2021

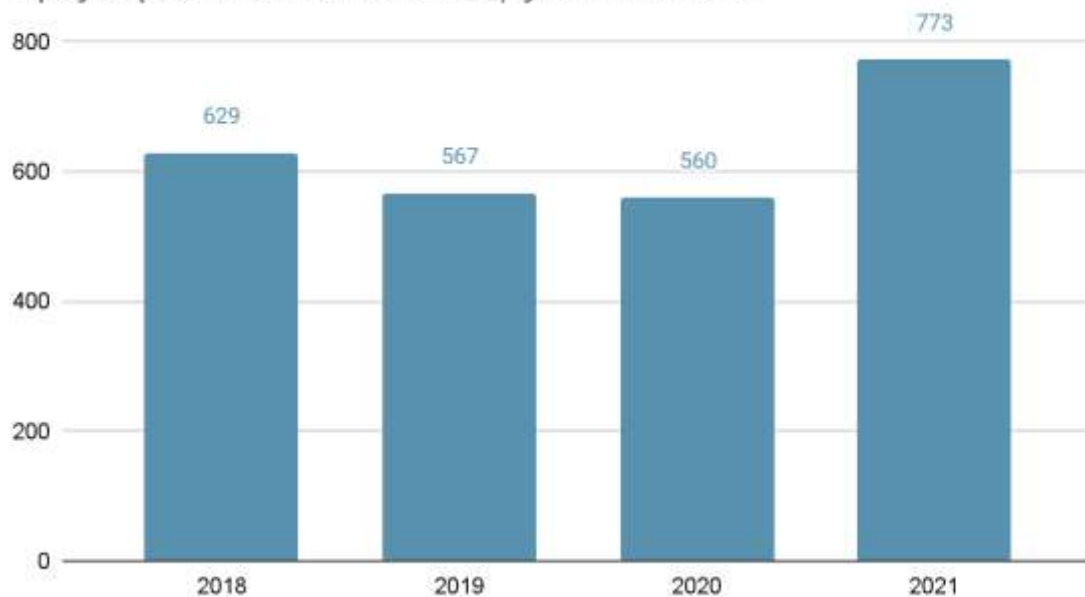
Извор: Центар за социјални рад “Боровњак” Куршумлија

Новчана давања

Број корисника новчане социјалне помоћи (2021)	773
Удео корисника новчане социјалне помоћи у укупној популацији деце (%) (2021)	4,53
Број корисника дечијег додатка (0-17 година) (2021)	1058
Удео корисника дечијег додатка у укупној популацији деце (%) (2021)	35,6
Број корисника увећаног дечијег додатка (0-17 година) (2021)	23
Удео корисника увећаног дечијег додатка у укупној популацији деце (%) (2021)	0,77
Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица (2021) (2021)	51
Број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица (2021)	95
Удео корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица у укупној популацији (%) (2021)	0,66

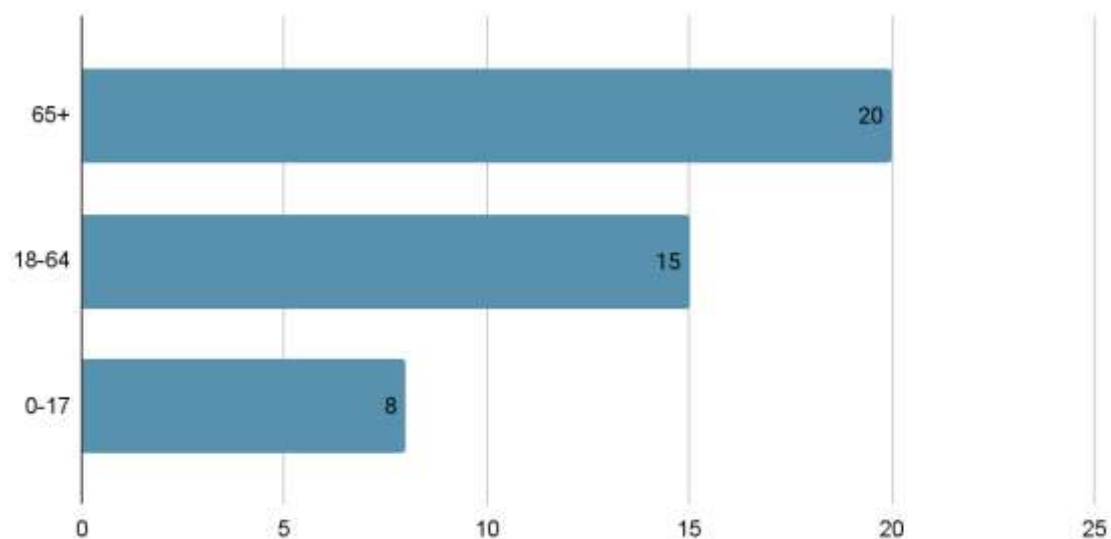
Извор: Центар за социјални рад “Боровњак” Куршумлија
ЈЛС - Одељење за друштвене делатности и општу управу - дечија заштита

Број корисника новчане социјалне помоћи

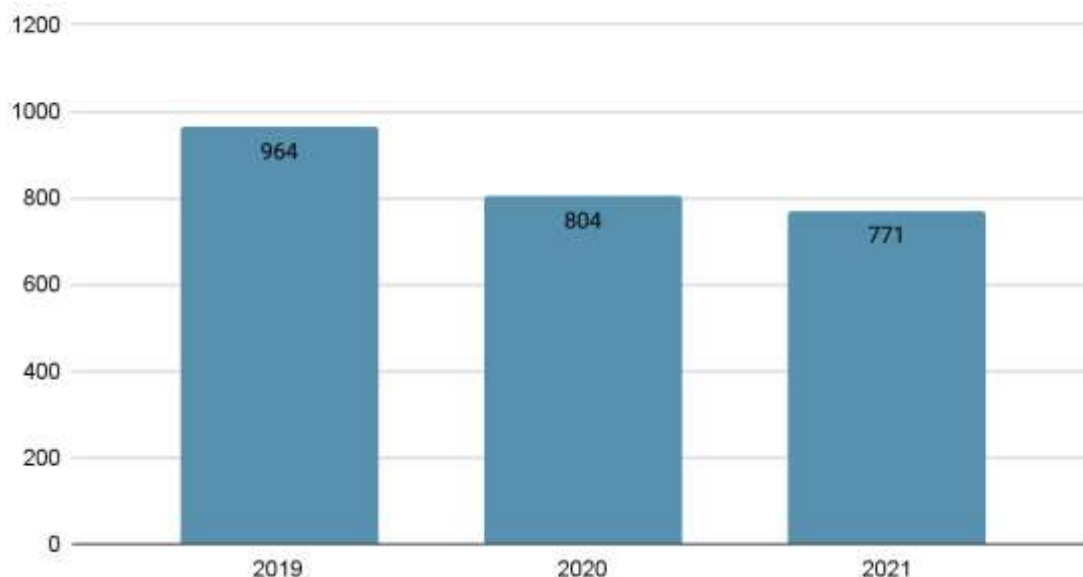
Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
Центар за Социјални рад "Боровњак" Куршумлија

Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица према старосним групама, 2021

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Број корисника дечијег додатка, 2019-2021

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Број пријављених случајева породичног насиља према деци (2021)	2
Број пријављених случајева породичног насиља према женама (2021)	25
Број пријављених случајева породичног насиља према мушкарцима (2021)	12
Број пријављених случајева породичног насиља према старима (2021)	8

Број деце у сукобу са законом (6-17 година) (2021)	57
Стопа деце у сукобу са законом (6-17 година на 1000 деце) (2021)	19

Извор: Центар за социјални рад “Боровњак” Куршумлија

8.4.1. Установе социјалне заштите

На територији општине Куршумлија једина установа која послује из области социјалне заштите јесте Центар за социјални рад.

Центар за социјални рад “Боровњак“ у Куршумлији основан је Одлуком СО Куршумлија 26.01.1981. године и уписан у судски регистар код Окружног суда у Нишу број: Fi број 312/83 од 01.03.1983. године, а пререгистрован у складу са позитивним прописима код Трговинског суда у Нишу решењем бр: Fi: 35/09 од 14.04.2009. године. Центар је званично почео да ради 12. априла 1990. године, када је преузео да обавља послове социјалне заштите и послове старатељства које је до тада обављао Орган Управе.

Центар за социјални рад остварује циљеве социјалне заштите који се односе на:

- одржавање минималне материјалне сигурности и независности појединца и породице у задовољавању основних животних потреба.
- стварање једнаких могућности за самосталан живот
- обезбеђивању доступности услуга и остваривање права у социјалној заштити
- очувања и унапређења породичних односа
- предупређивања злостављања и занемаривања деце, одраслих са посебним потребама и старих лица, односно отклањање њихових последица

Центар одлучује о остваривању права корисника утврђених Законом о социјалној заштити и о коришћењу услуга социјалне заштите које обезбеђују Република Србија и локална самоуправа и врши друге послове утврђене Законом и прописима донетим на основу закона.

У складу са Законом Центар:

- процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга
- спроводи поступке и одлучује о правима на новчану социјалну помоћ и о коришћењу услуга социјалне заштите
- предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима
- води прописану евиденцију и стара се о чувању документације корисника

Делатност центра за социјални рад

Према Породичном Закону, Закону о социјалној заштити, Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица и Одлуци Скупштине општине о услугама из области социјалне заштите, основни задатци Центра за социјални рад су да:

- Открива и прати социјалне потребе грађана и проблеме у области социјалне заштите,
- Предлаже и предузима мере у решавању стања социјалне потребе грађана и прати њихово извршење,
- Организује и спроводи одговарајуће одлуке социјалне заштите и непосредно пружа услуге социјалне заштите,
- Развија и унапређује превентивне активности које доприносе спречавању и сузбијању социјалних проблема,
- Обавља послове у својству старатељства,
- Прати и анализира социјалне појаве и проблеме и на основу тога израђује анализе, информације и извештаје,
- Води евиденцију и документацију о пруженим услугама,
- Обавља и друге послове утврђене Законом и Одлуком Скупштине општине.

У вршењу јавних овлашћења, центар у складу са законом одлучује о

1. остваривање права на новчану социјалну помоћ;
2. остваривање права на додатак за помоћ и негу другог лица;
3. остваривање права на помоћ за оспособљавање за рад;
4. остваривање права на смештај у установу социјалне заштите;
5. остваривање права на смештај одраслог лица у другу породицу
6. хранитељству;
7. усвојењу;
8. старатељству;
9. одређивању и промени личног имена детета;
10. мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права;
11. мерама корективног надзора над вршењем родитељског права;

Центар у вршењу јавних овлашћења пружа услуге социјалног рада и покреће судске поступке када је законом за то овлашћен.

Права која грађани остварују у систему социјалне заштите преко Центра су:

Новчана социјална помоћ, додатак за помоћ и негу другог лица, право на смештај у другу социјалну установу или породицу.

Према Одлуци о услугама из области социјалне заштите у општини Куршумлија у проширена права спадају: једнократне новчане помоћи, помоћ за набавку опреме за смештај у установу социјалне заштите, погребни трошкови и друге помоћи у природи.

Породично правна заштита обухвата послове које Центар за социјални рад као Орган старатељства пружа породицама које не могу саме да разреше своје проблеме, поготову када су у питању малолетна лица, душевно оболела лица као и у другим ситуацијама.

8.4.2. Услуге социјалне заштите на локалном нивоу

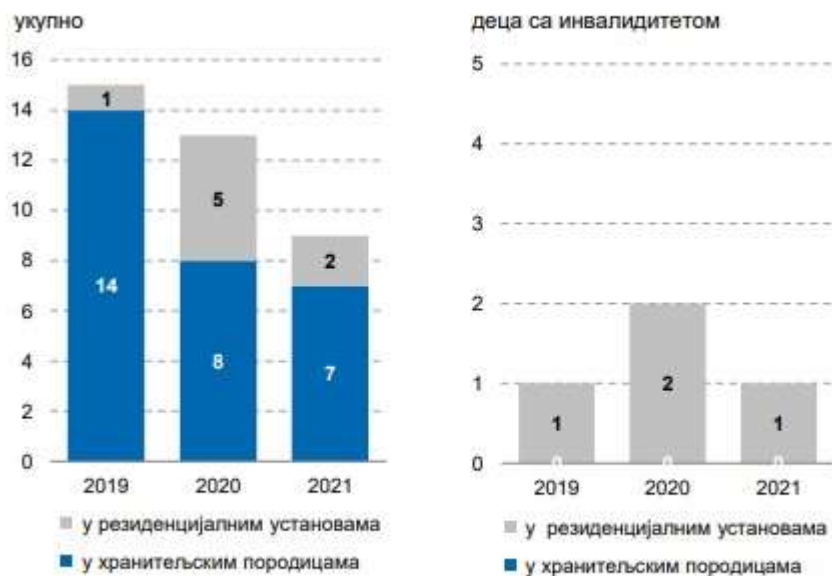
Услуге смештаја

Хранитељске породице*	20	(2021)
Број деце која користе услуге смештаја (0—17 година)*	9	(2021)
Стопа деце која користе услуге смештаја (на 1 000 деце)*	4,7	(2020)
Стопа деце у резиденцијалним установама (на 1 000 деце)*	1,8	(2020)
Стопа деце у хранитељским породицама (на 1 000 деце)*	2,9	(2020)
Број деце са инвалидитетом која користе услуге смештаја*	1	(2021)
Број корисника државних домова који имају 65 и више година*	22	(2021)
Удео корисника државних домова старости 65 и више година у укупном броју лица старости 65 и више година (%)*	0,6	(2020)

* стање на дан 31.12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Деца која користе услуге смештаја према врсти смештаја, 2019—2021.*

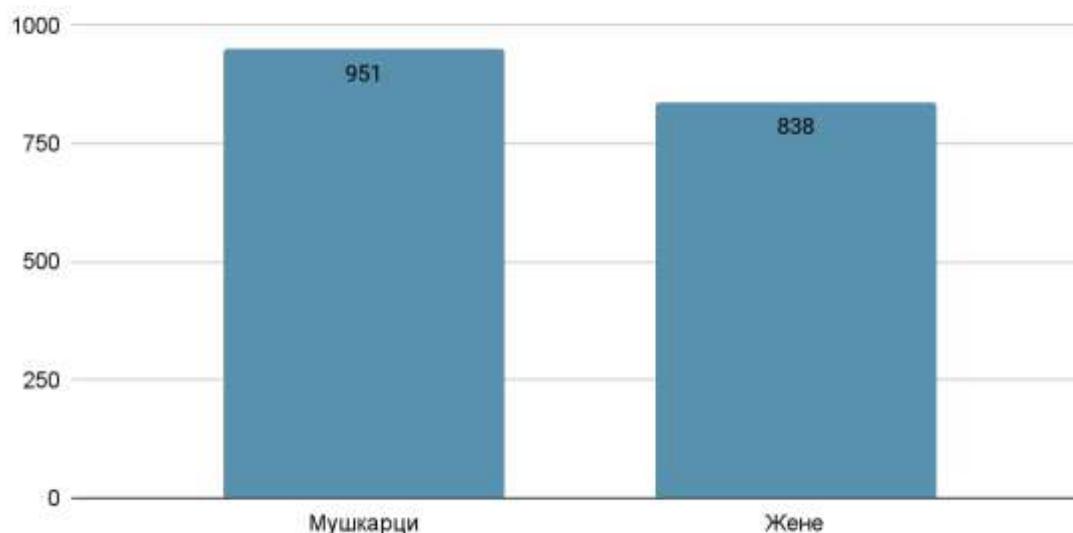

* стање на дан 31.12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

8.4.3. Корисници социјалне заштите

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, 2021.

Извор: Центар за социјални рад "Боровњак", Куршумлија

Три најчешће циљне рањиве групе су деца, млади и старији. Роми су такође под великим ризиком од социјалне искључености, па на њихов статус треба посебно обратити пажњу.

Центар за социјални рад пружа услуге смештаја и старатељске заштите деци без родитељског старања.

Посебна пажња се придаје младима са проблемима у понашању (конзумирање алкохола, употреба психоактивних супстанци, малолетни починиоци кривичних дела) али је у овом делу за спречавање ових појава много битнији превентивни рад који је запостављен због сложености посла у Центру. Од великог значаја би била доступност услуге саветовалишта за младе са проблемима у понашању.

Стара самачка домаћинства у селима свакако представљају најрањивију категорију јер је истима веома тешко обезбедити доступност локалних ресурса и услуга. У овом случају би активација месних заједница била од значаја, као и постојање мобилних тимова у циљу задовољења основних животних потреба.

У општини Куршумлија популација Рома је рањива категорија јер су готово све породице корисници новчане социјалне помоћи, постоји проблем раног

напуштања школовања и склапања малолетничких бракова па би у овом делу била корисна услуга медијације и укључивање истих у услуге саветовалишта и реализације обука о репродуктивном здрављу.

Закључак: Витално демографски показатељи указују на стање становиштва и предвиђа потребе посебне подршке која ће омогућити нашим суграђанима да достојанствено старе, где ће институције од значаја за јавно здравље бити прилагођене њима.

Подршка у доступности образовања и едукацији младих и старијих смањује ризик од сиромаштва. Потребно је подстицати развој услуга које ће олакшати постизање ових циљева за групе које се налазе у ризику.

8.5. Рањиве групе у заједници

8.5.1. Деца: рани развој као императив

Развој деце у најранијем детињству подразумева њихов раст и развој од мајчине трудноће до поласка у предшколски припремни програм. Доказано је да се у овом периоду постављају темељи за све животне успехе, а пропусти у бризи и стимулацији развоја детета остављају дугорочне последице, које се касније тешко могу надокнадити. Рано препознавање развојних ризика и одступања и ране интервенције могу у великој мери да надокнаде кашњења у развоју деце. Иако смањена, смртност одојчади и деце млађе од пет година која живе у ромским насељима два пута је виша од националног просека. Слично је и са ухрањеношћу. Основни разлози због којих треба улагати у развој детета у раном детињству: рана улагања су најделотворнија (првих пет година живота) – ови програми дају добит већу него касније за цео живот: од 2 до 17 пута. Ефекти су највећи код сиромашне деце, чиме се смањује неравноправност. Мозак се највише развија у првих пет година живота, достижући 80% свог развоја до навршене треће године. И на крају, рани развој детета је његово основно право, гарантовано Конвенцијом УН о правима детета.

Услуге, мере и активности намењене подстицају раног развоја деце разнолике су и обухватају широк спектар: од вођења трудноће и подстицања дојења, јачања родитељских компетенција, праћења да ли се дете развија очекиваним темпом, раних интервенција да се могућа кашњења надокнаде, преко обезбеђивања материјалне помоћи детету и породици, заштите детета и похађање вртића. Ове услуге се могу спроводити кроз подстицај и организовање рада развојних саветовалишта, саветовалишта за родитеље, организовање рада интересорних комисија (ИРК), спровођење и праћење мера предложених од стране ИРК. Подршка раду ромских здравствених медијаторки доприноси заштити најугроженијих и најосетљивијих породица.

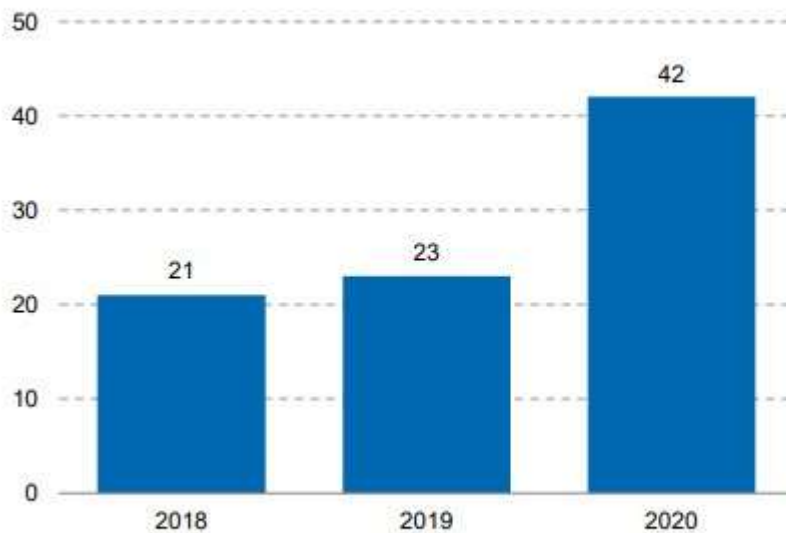
8.5.2. Млади као рањива група

Основни подаци

Малолетни учиниоци кривичних дела (14–17 година) којима су изречене кривичне санкције према месту извршења	4	(2020)
Правноснажно осуђена пунолетна лица према месту извршења	166	(2020)
Правноснажно осуђена пунолетна лица за крађу према месту извршења кривичног дела	26	(2020)

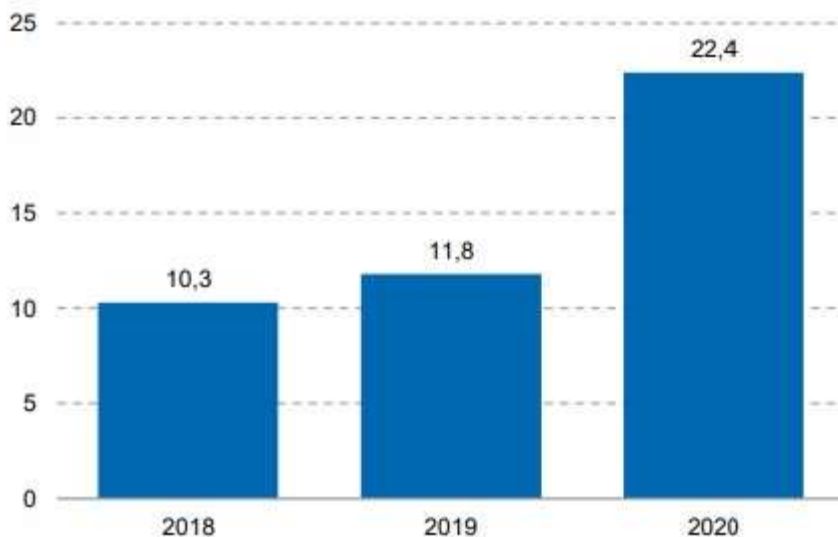
Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Број деце (6–17 година) у сукобу са законом, 2018–2020.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

**Стопа деце (6–17 година) у сукобу са законом,
2018–2020. (на 1000 деце)**

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Унапређење здравствене и социјалне заштите младих нужни је предуслов за квалитетан живот младих. Због тога је битно овај проблем посебно издвојити и њиме се посебно позабавити. О озбиљности овог проблема говори и то што је он идентификован и у Стратегији одрживог развоја општине Куршумлија.

Здравље младих. Здрављу младих у Куршумлији посвећује се одређена пажња са тенденцијом и жељом унапређења здравља и промоцији здравих стилова живота.

Како и истраживања Светске здравствене организације и Уницефа показују, у Србији је здравље младих угрожено све већим порастом сексуално преносивих инфекција, болести зависности, као и депресије.

Број становника на једног лекара на територији општине је на задовољавајућем нивоу у односу на целу Републику Србију што указује на добру здравствену заштиту грађана Кушумлије.

Сумарно гледајући, млади људи у Куршумлији немају проблеме високог ризика, али је неопходно постојеће стање довести на виши ниво. Нарочито је важно да се организују превентивне активности у домену здравља младих, како физичког, тако и психичког.

У Општини постоје организоване, перманентне едукативне кампање за младе, нарочито за оне средњошколског узраста код којих је превенција посебно

важна и корисна. Такође постоје здравствено васпитни рад, индивидуални рад са предшколском и школском децом. Дом здравља пружа одређене саветодавне и едукативне услуге за младе. Општа анализа здравства у општини Куршумлија показује да, континуираном едукацијом и предавањима разним акцијама, спроводи се промовисање здравих стилова живота које указују на штетност употребе алкохола, дувана и других психоактивних супстанци. Узајамном сарадњом свих институција а посебно Канцеларијом за младе, школама и предшколским установама, ради се на унапређењу здравља младих.

Кроз заједничку сарадњу Дома здравља и КЗМ може се пуно урадити на побољшању здравствене заштите младих.

Социјална заштита младих. Поред слабих примања, велики проблем је и број незапослених лица. Као што смо могли видети, број младих незапослених је прилично велик. У складу са бројем незапослених лица, логично је да је и број сиромашних породица у Општини незанемарив. Имајући у виду неке раније податке, види се да тај број наставља убрзано да расте услед све веће незапослености. Такође, подаци из Центра говоре да се и број деце и младих који користе услуге Центра повећава.

Локална самоуправа пружа одређену врсту помоћи у виду једнократне материјалне помоћи, накнаде трошкова здравствене заштите, опреме корисницима за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу. Центар је формирао и Тим за заштиту деце и омладине, што је нужна претпоставка за квалитетнији рад на социјалној заштити младих. У Општини постоји и више невладиних организација које периодично делују на овом плану. Али, рад на социјалној инклузији младих потребно је додатно унапредити и систематизовати укључивањем свих релевантних субјеката унутар локалне заједнице.

Грађани, преко Центра за социјални рад, у складу са Законом о социјалној заштити остварују следећа права: Новчану социјалну помоћ (НСП), право на помоћ за оспособљавање за рад, додатак за помоћ и негу другог лица, увећани додатак за помоћ и негу другог лица, једнократне новчане помоћи.

У спроведеном истраживању из 2018. године, 29,69% анкетираних младих сматра да је неопходно волонтирање у области социјалног рада, док би 52,36% младих учествовало у активностима инклузивног типа. Овај потенцијал би требало искористити али и увећати одговарајућом едукацијом о вредности и значају социјалног рада и хуманитарног деловања.

Процент раног рађања и малолетничких трудноћа знатно је смањен, али је и даље висок проценат малолетничких трудноћа у ромским насељима. Млади су суочени са бројним стресовима и потребна им је подршка у превазилажењу стреса (више од 50% средњошколаца наводи да је у протекле две године доживело бар

један стресогени животни догађај). Оболевање од хроничних незаразних болести – пре свега од гојазности и дијабетеса – карактеристика је и популације младих.³¹

Закључак:

Превенција ризичних понашања код младих може се успоставити подршком у оквиру едукације, спорта, богатих културних садржаја и саветовалиштима за младе.

8.5.3. Старији као рањива група

Различите рањиве групе захтевају различит приступ, али је општа препорука интерсекторски приступ, развој социоздравствених услуга. У просеку, 60% старачких домаћинстава у Србији су самачка. Посебно је забрињавајуће да су по селима остали само стари људи, а да су осам села остала без и једног живог становника. Становништво општине Куршумлија је старачко са преко 50 година старости. Овај податак означава смањивање удела становника који припада младој и радно способној популацији, а пораст старих у укупном становништву.

Карактеристика демографског развоја општине је опадање наталитета, а за разлику од тога је повећање броја смртности, што је забрињавајуће и представља критичну тачку за обнову и подмлађивање становништва.

На територији општине Куршумлије најугроженија група су стара самачка домаћинства, без деце и сродника. То су стара лица у материјално тешкој ситуацији, живе у далеким планинским селима па је веома тешко доћи до њих. Овим лицима је тешко обезбедити коришћење ресурса јер се до неких не може стићи моторним возилом па је самим тим теже обезбедити им услуге из области здравства али и задовољења основних животних намирница. Стара лица се веома тешко одлучују на смештај у установу социјалне заштите јер не желе да напусте свој дом. У овим селима амбуланте су далеко и тешко им је да до њих дођу па би им веома користиле посете мобилних тимова из области здравства и допремање намирница. Центар омогућава овим лицима остваривање права из области социјалне заштите, обилази их на терену и упознаје са услугама које им могу бити пружене.

Приликом смештаја старих лица веома је изражен проблем њиховог збрињавања до реализације смештаја, па би од великог значаја било отварање палијативног одељења при Дому здравља у коме би ова лица могла боравити до реализације смештаја у установу.

³¹ Види више о Националној стратегији за младе за период од 2015. до 2025. године http://www.mos.gov.rs/mladisuzakon/attachments/article/389/nacionalna_strategija_za_mlade0101_cyr.pdf

Закључак:

Доступност лечења, бирократских процедура, развој услуга куповине, неге, превоза, су услови за добро психичко и физичко здравље. Потребно је посебно обратити пажњу на становнике у селима.

9. Безбедност у заједници

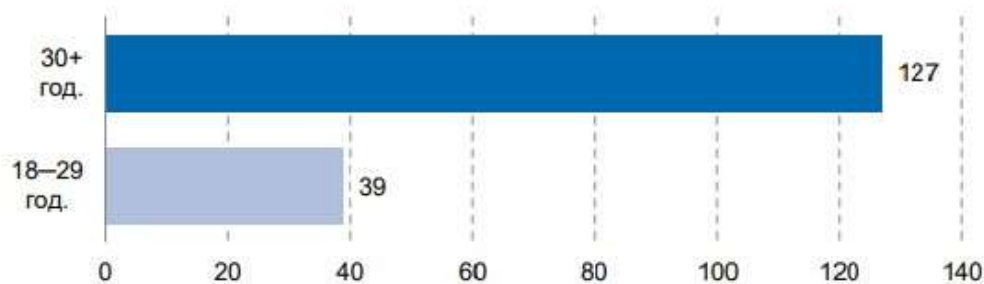
Правоснажно осуђена пунолетна лица према месту извршења и старости, 2020.

Основни подаци

Малолетни учиниоци кривичних дела (14–17 година) којима су изречене кривичне санкције према месту извршења	4	(2020)
Правоснажно осуђена пунолетна лица према месту извршења	166	(2020)
Правоснажно осуђена пунолетна лица за крађу према месту извршења кривичног дела	26	(2020)

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Правоснажно осуђена пунолетна лица према месту извршења и старости, 2020.

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Треба навести: број саобраћајних несрећа у претходних пет година (по годинама са описом трендова); број повређених особа у саобраћајним незгодама, као и број погинулих са трендовима у претходних пет година; проценат анализираних узорака крви који су били позитивни на алкохол.

Насиље (родно, породично, вршњачко) феномен је са чијом се ескалацијом суочавамо. Држава је донела Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у

партнерским односима. Такође, постоје и Посебни протокол Министарства унутрашњих послова о поступању полицијских службеника у случајевима насиља у породици и над женама у партнерским односима; Посебни протокол Министарства здравља у случајевима насиља у породици и над женама у партнерским односима и други. Да бисте употпунили сазнања о безбедности у вашем граду/општини, потребно је утврдити да ли се поступа по протоколима,³² у којој мери и са каквим резултатима. Потребно је да знате број пријава за родно засновано, породично/партнерско и вршњачко насиље и број убистава жена и деце на територији вашег града/општине за последњих пет година, са трендовима.

БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА

Преглед саобраћајних незгода и последица у 2017. години у односу на 2016. годину:

	2017.	%	2016.
- укупно незгода	33	-25	44
-са настрадалим лицима	17	-34,62	26
- са материјалном штетом	16	-11,11	18

Последице у саобраћајним незгодама:

	2017.	%	2016.
- број погинулих лица.....	2	+ 200	0
- број теже повређених лица.....	7	0	7
- број лакше повређених лица.....	23	- 28,13	32
- настала материј. штета у дин.....	3.905.000		4.575.000

Преглед саобраћајних незгода и последица у 2018. години у односу на 2017. годину:

	2018.	%	2017.
- укупно незгода	34	+3,03	33
- са настрадалим лицима	25	+47,06	17
- са материјалном штетом	9	-43,75	16

³² http://www.sigurnakuca.net/un_protiv_nasilja

Последице у саобраћајним незгодама:

	2018.	%	2017.
- број погинулих лица.....	0	- 200	2
- број теже повређених лица.....	10	+42,85	7
- број лакше повређених лица.....	27	+17,39	23
- настала материј. штета у дин.....	2.220.000		3.905.000

Преглед саобраћајних незгода и последица у 2019. години у односу на 2018. годину:

	2019.	%	2018.
- укупно незгода	32	-5,88	34
- са настрадалим лицима	23	-8,00	25
- са материјалном штетом	9	0	9

Последице у саобраћајним незгодама:

	2019.	%	2018.
- број погинулих лица.....	5	+500	0
- број теже повређених лица.....	14	+40	10
- број лакше повређених лица.....	26	-3,7	27
- настала материј. штета у дин.....	6.905.000		2.220.000

Преглед саобраћајних незгода и последица у 2020. години у односу на 2019. годину:

	2020.	%	2019.
- укупно незгода	34	+6,25	32
- са настрадалим лицима	24	+4,35	23
- са материјалном штетом	10	+11,11	9

Последице у саобраћајним незгодама:

	2020.	%	2019.
- број погинулих лица.....	2	-60	5
- број теже повређених лица.....	9	-35,71	14
- број лакше повређених лица.....	24	-7,69	26
- настала материј. штета у дин.....	2.365.000		6.905.000

Преглед саобраћајних незгода и последица у 2021. години у односу на 2020. годину:

	2021.	%	2020.
- укупно незгода	49	+44,12	34
- са настрадалим лицима	36	+50,00	24
- са материјалном штетом	13	+30,00	10

Последице у саобраћајним незгодама:

	2021.	%	2020.
- број погинулих лица.....	2	-	2
- број теже повређених лица.....	12	+33,33	9
- број лакше повређених лица.....	50	+108,33	24
- настала материј. штета у дин.....	5.715.000		2.365.000

Што се тиче података о анализирању узорака крви и потврђивању присуства алкохола у узети узорцима приказујемо следеће податке:

Узето узорака	Број узорака код којих је потврђено присуство алкохола %		
2021. година /	0	/	0 / 0
2020. година /	6	/	6 / 100
2019. година /	1	/	1 / 100
2018. година /	1	/	0 / 0
2017. година /	2	/	0 / 0

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

2017 година

У извештајном периоду од стране ПС Куршумлија регистрована су **24** дела у односу на 23 кривичних дела **Насиља у породици из чл.194 КЗРС из преходне** којом приликом су 27 извршилаца са 24. кривичних пријава процесуирани надлежном тужилаштву. Карактеристично је да у моменту пријаве сви чланови породице који су оштећени делом хоће да се придруже гођењу међутим након покретања истраге пред судијом за претходни поступак дају исказе који не одговарају истини.

Карактеристично је да су дела извршена у породицама где су нарушени односи између супружника , где је један тј. извршилац по правилу супруг алкохоличар и др. У извештајном периоду нису регистрована кривична дела Насиља у породици са смртном последицом док је од стране ОЈТ-а извршено одбацивање 4(4). кривичне пријаве ПС Куршумлија по овој проблематици углавном због одлагања јер су извршиоци поступили по донетом решењу (уплата у хуманитарне сврхе искрено кајање и др.).

Од 27 извршилаца наведених кривичних дела извршиоци су 23 су мушког пола, а 4 извршиоци су женског пола и то ако се узме у обзир сродство супруг-11, син -9 , брат-2, невенчани супруг-1 , супруга-2, невенчана супруга-1 и снаха 1.Када су у питању оштећени супруга -13, отац-2 , мајка-7, невенчана супруга -1 , свекрва-1, супруг – 2 , брат-2. По овој проблематици у 12 случајева лица су упозорена а у 0 случаја поднете су прекршајне пријаве.Код 11. дела вршено је физичко насиље а у 13. случајева психичка тортура. 2. извршиоца ових дела су ухапшена и спроведена ОЈТ у Куршумлији и за оба судија за претходни поступак Основног суда у Куршумлији донео је решење о одређивању притвора до 30. дана.Седам оштећених је задобило лаке телесне повреде а 12 извршилаца су била под дејством алкохола.

Што се тиче проблематике у вези **насиља у породици** наводимо да основни проблем у раду представља недостатак сигурних кућа где би оштећена лица могла да бораве до окончања претходног и кривичног поступка. Сарадња са другим надлежним органима као што су Центар за социјано, Школе, Дом Зрдавља и др је на завидном нивоу али недостатак материјалних средстава за збрињавање оштећених лица и код њих је изражен. У току године нисмо имали кривичних дела насиља у породици - са смртном последицом.

2018 година

У извештајном периоду од стране ПС Куршумлија регистрована су **31** дела у односу на 24 кривичних дела **Насиља у породици из чл.194 КЗРС из преходне** којом приликом је 31 извршилац са 31 кривичном пријавом процесуиран надлежном тужилаштву. Карактеристично је да у моменту пријаве сви чланови породице који су оштећени делом хоће да се придруже гоњењу међутим након покретања истраге пред судијом за претходни поступак дају исказе који не одговарају истини.

Што се тиче проблематике у вези **насиља у породици** наводимо да основни проблем у раду представља недостатак сигурних кућа где би оштећена лица могла да бораве до окончања предходног и кривичног поступка као и број обучених полицијских службеника за поступање у овим ситуацијама. Сарадња са другим надлежним органима као што су Центар за социјано, Школе, Дом Зрдавља и др је на завидном нивоу али недостатак материјалних средстава за збрињавање оштећених лица и код њих је изражен. У току године нисмо имали кривичних дела насиља у породици - са смртном последицом.

Нису регистровани случајеви насиља у породици где је наступила смртна последица нити где је настала тешка телесна повреда са смртном последицом.

У 25 случајева оштећене су особе женског пола и то у два случаја мајка, у 15 случаја супруга, у 7 случаја ванбрачна супруга и у једном случају снаха.

У 24 случаја је против лица мушког пола и у једном случају против лица женског пола поднета су кривичне пријаве где су оштећене особе женског пола.

2019 година

У извештајном периоду од стране ПС Куршумлија регистрована су **30** дела у односу на 31 кривичних дела **Насиља у породици из чл.194 КЗРС из преходне** којом приликом је 33 извршилаца са 31 кривичном пријавом процесуиран надлежном тужилаштву. Карактеристично је да у моменту пријаве сви чланови породице који су оштећени делом хоће да се придруже гоњењу међутим након покретања истраге пред судијом за претходни поступак дају исказе који не одговарају истини.

Што се тиче проблематике у вези **насиља у породици** наводимо да основни проблем у раду представља недостатак сигурних кућа где би оштећена лица могла да бораве до окончања предходног и кривичног поступка као и број обучених полицијских службеника за поступање у овим ситуацијама. Сарадња са другим надлежним органима као што су Центар за социјано, Школе, Дом Зрдавља и др је на завидном нивоу али недостатак материјалних средстава за збрињавање оштећених лица и код њих је изражен. У току године нисмо имали кривичних дела насиља у породици - са смртном последицом.

Нису регистровани случајеви насиља у породици где је наступила смртна последица нити где је настала тешка телесна повреда са смртном последицом.

У 26 случајева оштећене су особе женског пола и то у 19 случаја супруга, у 5 случаја ћерка, у 1 случаја снаха и у једном случају емотивни партнер, док су у 7 случајева оштећена лица мушкарци и то у шест случајева син, и у једном случају супруг.

У 24 случаја је против лица мушког пола и у 7 случају против лица женског пола поднета су кривичне пријаве.

Није било карактеристичних случајева.

2020 година

У извештајном периоду од стране ПС Куршумлија регистрована су **19** дела у односу на 30 кривичних дела **Насиља у породици из чл.194 КЗРС из преходне** којом приликом је 20 извршилаца са 19 кривичних пријава процесуирано надлежном тужилаштву. Карактеристично је да у моменту пријаве сви чланови породице који су оштећени делом хоће да се придруже гоњењу међутим након покретања истраге пред судијом за претходни поступак дају исказе који не одговарају истини. Није било кривичних дела са смртном последицом као ни кривична дела тешке телесне повреде са смртном последицом.

Што се тиче проблематике у вези **насиља у породици** наводимо да основни проблем у раду представља недостатак сигурних кућа где би оштећена лица могла да бораве до окончања предходног и кривичног поступка као и број обучених полицијских службеника за поступање у овим ситуацијама. Сарадња са другим надлежним органима као што су Центар за социјано, Школе, Дом Зрдавља и др је на завидном нивоу али недостатак материјалних средстава за збрињавање оштећених лица и код њих је изражен.

У току године нисмо имали кривичних дела насиља у породици - са смртном последицом.

Није било карактеристичних случајева породичног насиља у којима су жртве жене.

Нису реализоване обуке за полицијске службенике у наведеном домену.

2021 година

У извештајном периоду од стране ПС Куршумлија регистровано је **21** дело у односу на 19 кривичних дела **Насиља у породици из чл.194 КЗРС из преходне** којом приликом је 22 извршиоца са 21 кривичном пријавом процесуирано надлежном тужилаштву. Карактеристично је да у моменту пријаве сви чланови породице који су оштећени делом хоће да се придруже гоњењу међутим након покретања истраге пред судијом за претходни поступак дају исказе који не

одговарају истини. Није било кривичних дела са смртном последицом као ни кривична дела тешке телесне повреде са смртном последицом.

Што се тиче проблематике у вези **насиља у породици** наводимо да основни проблем у раду представља недостатак сигурних кућа где би оштећена лица могла да бораве до окончања предходног и кривичног поступка као и број обучених полицијских службеника за поступање у овим ситуацијама. Сарадња са другим надлежним органима као што су Центар за социјано, Школе, Дом Зрдавља и др је на завидном нивоу али недостатак материјалних средстава за збрињавање оштећених лица и код њих је изражен. Полицијски службеници су у текућој години изrekli укупно 53 Хитне мере, и то 38 привремене забране могућем учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој, као и 15 привремених удаљења могућег учиниоца из стана. У 15 случајева су изречене обе хитне мере, док у 11 случајева није изрицана хитна мера. Поднето је 21 кривичних пријава, надлежном ЦСР достављено је 44 извештаја, док је надлежном тужилаштву достављено 12 извештаја. У два случаја су прекршене изречене Хитне мере па су против прекршиоца поднете две прекршајне пријаве. У току године нисмо имали кривичних дела насиља у породици - са смртном последицом.

Није било карактеристичних случајева породичног насиља у којима су жртве жене.

У текућој години запримљено је 44 пријава у вези насиља у породици сходно томе полиција је имала 44 интервенције

У текућој години нису одржаване обуке у вези примене Закона о спречавању насиља у породици за полицијске службенике, док су одржана 23 састанка групе за координацију и сарадњу, у Куршумлији у просторијама ОЈТ.

9.1. Малолетничка делинквенција

Укупан број извршених кривичних дела од стране малолетних лица за период од 2018 - 2022 за општину Куршумлија је 51.

Учешће кривичних дела извршених од стране малолетника по областима криминала су следећа:

- Укупно по општем криминалу - 51
- Кривичних дела по ЈРМ - 3
- Кривичних дела против имовине - 28
- Кривичних дела против живота и тела - 5
- Учешће кривичних дела крађе и тешке крађе извршених од стране малолетних у укупном броју извршених дела за извештај ни период износи 43,13%

- Укупан број извршених кривичних дела против здравља људи који се односи на кривична дела са злоупотребом дрога извршена од стране малолетних лица - 3

Структура извршилаца кривичних дела према категоријама малолетника:

- Деца - 3
- Млађи малолетници - 12
- Старији малолетници - 40

Укупан број кривичних дела у категорији лаких телесних и тешких телесних повреда је 5.

Од стране малолетних извршилаца, није регистровано ниједно кривично дело насиља у породици.

Закључак: На стопу кривичних дела можемо утицати сарадњом са установама, организацијама и суграђанима. Потребно је едуковати и охрабрити суграђане да се недела пријаве, институције да усаврше, олакшају протоколе, ризичним групама пружити већи систем подршке кроз рехабилитационе праксе, социјалне услуге, едукације, саветовалишта.

10. Рекреација и спорт

10.1. Спортски клубови , удружења и објекти ³³

Сви клубови општине Куршумлија раде под окриљем Спортског савеза. Спортска хала је најновији и најрепрезентативнији спортски објекат у Куршумлији. Обновљен је градски базен и терен за кошарку, а ту су и фудбалски терен, терен за мале спортове код гимназије, тениски терен. Захваљујући разновстности спортских клубова на територији општине Куршумлија могуће је бавити се: одбојком, шахом, теквондоом, кошарком, фудбалом, рукометом, кик-боксом, гимнастиком, билијаром, риболовом.

- Фудбалски клуб „Косаница“ основан је 1928. године (под именом „Каћуша“). Тренутни ранг је Топличка окружна лига, са планом да се у наредне четири године оствари пласман у Српску лигу. Броје преко 120 чланова у четири узрастне селекције. Своје утакмице играју на градском стадиону у Куршумлији. Председник клуба је Слободан Ђорђевић

³³ <https://kursumlija.org/sportski-klubovi/>

- Кошаркашки клуб „Куршумлија“ основан је 27.04.1973. године и такмичи се у другој регионалној лиги – Исток. Број чланова клуба износи преко 80 и то у три селекције. План клуба је да се у сезони 2022/2023 оствари пласман у прву српску лигу – исток. Председник клуба је Миомир Милић
- Рукометни клуб „Куршумлија“ основан је 02.09.1994. године и такмичи се у Супер б лиги. Освајач је два купа Србије. Своје утакмице играју у Спортском центру Куршумлија. Председник клуба је Аврам Илић.
- Одбојкашки клуб „Топлички витезови“ основан је 1997. године и такмичи се у другој одбојкашкој лиги – Исток. Броји преко 45 чланова. Председник клуба је Душан Цветковић.
- Клуб малог фудбала „Беле Цркве“ основан је 2016. године. Тренутно се такмичи у трећој лига исток. Своје утакмице играју у Спортском центру Куршумлија. Председник клуба је Петар Дикић.
- Женски одбојкашки клуб „Куршумлија“ основан је 13.09.2001. године и такмичи се у другој лиги исток. Најбољи пласман је 3.место. Број чланова је преко 90 чланова. Председник клуба је Слободан Шиндић.
- Женски фудбалски клуб „Колибри“ основан је 01.06.2002. године. Тренутно се такмичи у другој лиги исток за жене. Броји преко 50 чланова. Своје утакмице играју на градском стадиону у Куршумлији. Председник клуба је Добривоје Чавић.
- Женски рукометни клуб „Младост“ основан је 07.11.2016.године. Такмиче се у првој лиги исток. Клуб има преко 30 чланова. Своје утакмице играју у Спортском центру Куршумлија. Председник клуба је Милош Мартиновић.
- Женски кошаркашки клуб „Света Ана“ основан је 17.10.2018. године. Тренутно се такмиче у млађим селекцијама југо-источне Србије. Своје утакмице играју у Спортском центру Куршумлија. Броје преко 40 чланова. Председник клуба је Слађана Брадић.
- Теквондо клуб „Корио“ је основан 1994. године. Такмичи се на републичком нивоу (II ранг такмичења) и броји око 50 чланова. Своје тренинге одржавају у сали ОШ“Дринка Павловић“. Председник клуба је Дејан Живковић.

- Кик-бокс клуб „Куршумлија“ је основан 04.03.2010. године. Броји око 20 чланова и такмичи се у првенству јужне и централне Србије. Своје тренинге обављају у сали ОШ „Дринка Павловић. Председник клуба је Саша Танасковић.
- Билијар клуб „Поол роом“ је основан је 2013. године. Председник клуба је Горан Младеновић.
- Тениски клуб „Топ Тен“ је основан 2010. године . Тренинге одржавају у Спортском центру Куршумлија. Броје око 10 чланова. Председник клуба је Братислав Николић.
- Општинска Организација спортских риболоваца “Топлица“ је основана 1945.године. Броје преко 300 чланова. Председник је Драгољуб Гилић.
- Шаховски клуб „ Куршумлија“ је основан 2005. године. Тренутно се такмиче у другој лиги Србије. Броји преко 30 чланова. Председик клуба је Срђан Чарапић.
- Фудбалски клуб „Каћуша“ је основан 2013. Председник клуба је Ивица Ђорђевић. Тренутно се не такмиче.
- Спортско удружење „Нови Став“ је основано 2021. године. Чланови су бодибилдинг и фитнес савези Србије, Броје око 10 чланова. Председник клуба је Ђорђе Вучић.
- Гимнастичко удружења „Стеван Немања“ је основано 2022.године. Тренутно се не такмиче. Тренинге одржавају у ОШ“Милоје Закић“. Председник је Славица Ранђеловић.

10.2. Школски и рекреативни спорт

Закључак:

Доступност спорта за све, је од великог значаја за физичко и психичко здравље, за осећај интегрисаности у друштво, као превениција дијабетиса и болести завистности. Кроз школски спорт деца стичу осећај заједништва, усавршавају тимски рад, вештину постављања циљева или просто вентил за притисак којим су изложени у свакодневници. Кроз школски спорт активности су доступне деци без обзира на социо-економски статус из ког потичу и као такве спортске активности су од изузетног значаја за нашу заједницу .

У Куршумлији је 2014.године основан Савез за школски спорт, који спроводи бројне програме за децу предшколског, школског узраста. У вртићима су ангажовани професори физичке културе за рад на програму “Растимо уз игру и плес” од 2016. године. У млађем школском узрасту су такође ангажовани професори како би помогли у реализацији програма “Спорт у школе”. А током целог лета са на градском базену ради на програму “научи да пливаш”, намењен деци која нису пливачи, или се слабо сналазе у води. Председник савеза је Никола Милијановић.

11. Култура

Култура младих

Културна понуда у општини Куршумлија свакако није на завидном нивоу. То показују и резултати анкете где је 78% младих одговорило да сматра да у Куршумлији нема довољно културних дешавања (подаци су из анкете о потребама младих која је рађена за потребе израде ЛАП за младе за период од 2018 - 2021). Добрим делом доприноси то што биоскопска сала није у функцији већ јако дуго. Такође не постоји ни музеј ни позориште. Користили смо салу биоскопа у претходних пар година како бисмо реализовали неке своје програме, али то свакако није довољно. Други адекватан простор за тако нешто, готово и да не постоји, те су нам могућности знатно смањене. Очекујемо да ће се биоскопска сала реновирати у 2022. години, те ће нам оставити могућност да делујемо у смислу побољшања културне понуде.

Имајући у виду све претходно наведено и за очекивати је да 31,58% младих никада није гледало нити једну биоскопску пројекцију, а о позоришту да и не говоримо. Ипак, због миграције младих после средње школе у веће градове, студентске центре, млади добију могућност да посете неки од биоскопа или позоришта, те је захваљујући томе 54,21% оних који су посетили биоскоп до три пута у току године, а 14,21% оних који су то урадили више од три пута. Слични резултати су и када је питању посета музејима, изложбама, промоцијама књига...(подаци су из анкете о потребама младих која је рађена за потребе израде ЛАП за младе за период од 2018 - 2021)

Према резултатима анкете, младима највише недостају биоскопске пројекције филмова, чак 90,50% одговора је било везано за тај сегмент, затим следе концерти популарне музике са 56,50% одговора, 36% одговора било је везано за књижевне вечери и промоције књига, 33,50% за галеријске изложбе слика, 23% за концерте класичне музике, а 8% одговора је било везано на нешто друго од

културних дешавања (подаци су из анкете о потребама младих која је рађена за потребе израде ЛАП за младе за период од 2018 - 2021).

Могло би се рећи да млади воле да читају, када узмемо у обзир да је 52,24% њих рекло да јесу чланови библиотеке и да су у протекла три месеца прочитали једну, две до три и више од три књиге. Тај проценат у укупном збиру износи 76,62%.

Закључак:

Увођењем и планирањем културних садржаја и њиховим квалитетом можемо, повећати интересовање младих и старих да посете/ живе у нашем граду и на тај начин успорити опадање броја становника који се дешава као и утицати на економски статус општине.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА КУРШУМЛИЈЕ је једина културна установа у општини. Своју делатност обавља сходно Закону о култури, и сходно Закону о библиотечко-информационој делатности, и као таква обједињује културну, образовну, и научну функцију.

Њена основна функција је прикупљање, обрада, давање на коришћење библиотечке грађе и информационих извора, односно, унапређење културе читања код свих категорија становништва. Библиотека своје услуге пружа у просторијама библиотеке, као и на даљину - путем интернета, свим грађанима без дискриминације. За испуњење овог задатка Библиотека располаже књижном фондом од око 45.000 публикација.

С обзиром да је једина културна установа у граду, и да не постоје ни музеј, ни позориште, ни биоскоп, ни музичка установа, -Библиотека функционише **као поливалентни културни центар**, реализујући недостајуће културне садржаје, као што су: уметничке, археолошке, и документарне изложбе; концерте класичне, духовне, и популарне музике, позоришне представе и филмске пројекције, смотре рецитатора и друга такмичења младих..., и т сл. У организацији Библиотеке до сада је гостовало више стотина врхунских књижевника и уметника из земље и из иностранства (из САД, Француске, Турске, Украјине, Пољске, Македоније, Црне Горе. Републике Српске...)

Сем овога, Библиотека врши и **баштински функцију** у односу на општину Куршумлија, истражујући и прикупљајући књиге, старе фотографије, документа, и новинске чланке о прошлости Куршумлије, доприносећи тиме изградњи занимљивог идентитета и брэнда града, што је од значаја за туристички имиџ Општине.

Библиотека настоји да већину својих активности спроводи у тесној сарадњи са школама и предшколском установом. У ту сврху организује изложбе

књига и посете Ђака Библиотеци, разне литерарне и ликовне конкурсе, квизове знања, смотру рецитатора, и друго.

Посебан допринос образовним процесима Библиотека даје креирањем садржаја који могу служити као допуна редовним наставним јединицама. Располажући завидним књижним фондом из примењених наука (пољопривреда, медицина, техника, природне и друштвене науке) библиотека свим грађанима омогућује **целоживотне образовање и учење**, што је императив модерног доба.

У погледу услова рада Библиотека функционише у новим, али веома скученим просторијама, већ крцатим књигама. Нема законом прописано посебно Дечије одељење, као ни одељење за Завичајни фонд. Највећи део својих приредби организује у општинској сали. Према важећем библиотечком стандарду, општинска библиотека би требало да располаже са 800 квм, а Куршумлијска библиотека располаже једва са око 200 квм. И кадровска структура запослених је неповољна - већина са неодговарајућом средњом усмереном школом, што је далеко од високостручних потреба библиотечке делатности као културне, образовне, и научне.

12. Медији

Медији представљају најбоље партнере у активностима јавног здравља. Својим активностима могу промовисати све акције које доприносе здрављу, могу допринети да оне имају већи значај, да информишу људе о организацији здравствених активности. Њихове поруке гледа и слуша цела популација, па се самим тим потребне информације преносе на бржи и лакши начин. Својим активностима такође могу да допринесу подизању панике и страха, па стога имају и велику одговорност. Зато је сарадња са медијима драгоцене и треба је стално развијати и одржавати.

Медији у Куршумлији

1. Радио телевизија Куршумлија

Главни и одговорни уредник: Славко Савић

Палих бораца 79.

Куршумлија, 18430

Тел: (027) 389 – 039

Тел: (027) 381 – 301

www.rtvkursumlija.com

tvkursumlija@ptt.rs

2. Топличке вести

Главни и одговорни уредник: Милен Ђорђевић
Tel: (063) 455- 399
www.toplickevesti.com
redakcija@toplickevesti.com

3. Топ Новости

Главни и одговорни уредник: Милош Ивановић
Контакт телефон: 064 398 12 32
https://www.novostitop.com
redakcijatopnovosti@gmail.com

4. Општина Куршумлија - Званична интернет презентација www.kursumlija.org

Информисање јавности у општини Куршумлија врши се путем електронских медија : радио и телевизија - Радио телевизија Куршумлија и интернет портала: Топличке вести, Топ новости, званичне интернет презентације општине Куршумлија.

Радио телевизија Куршумлија почела је са радом 11. маја 1994. године. У оквиру ове медијске куће постоје две целине : производња и реализација тв и радио програма. Циљ РТВ Куршумлија је да својим разноврсним програмским садржајима обухвати све области друштвеног живота : информативне теме, актуелне сервисне информације, културу, здравство, дечије и едукативне садржаје, као и програмске садржаје за младе. Као једини електронски медиј у општини Куршумлија, основни задатак ове медијске куће је да у складу са Законом и о информисању становништво правовремено, тачно и истинито буде информисано. Посебна пажња и већи део програмског садржаја усмерен је ка здравственој слици нашег становништва, имајући у виду све параметре који неповољно утичу на здравствену слику нашег грађанства: демографски услови, претежно старија популација као и географски положај наше општине, све су то фактори који додатно отежавају рад како медицинским радницима тако и медијским лицима који редовно прате рад на терену. Сарадња локалних медија је изузетно добра и кординирана. Путем Радио телевизије Куршумлија коју прати више старија популација и интернет портала (платформе које користе млађе популације) свакодневно се прате актуелна саопштења где грађани јасно и истинито добијају информације о актуелним темама, радионицима, едукацијама (мерење шећера у крви и друге болети). Медицински радници на терену поред пружене директне медицинске помоћи одређеном лицу активно раде и на ширењу свести о здравим навикама, начину живота, као и лошем утицају прекомерног уношења лоших супстанци, нездраве хране, физичке неактивности, и неодласка на

време лекару. У директном контакту медицинских радника, са представницима медија, грађани добијају потребне информације о њиховом здравственом проблему, штеде време одласка у здравствени центар али и све друге превентивне прегледе и остала актуелна питањима.

У оквиру важних кампања, догађаја и датума представници Дома здравља из Куршумлије гостују у емисијама где се говори о свим актуелним темама и проблемима (вакцинација, сезона грипа, превентивни прегледи жена када је реч о болестима рака грлића материце и дојке као и свим другим темама), где се грађани директно јављају и на постављено питање добију конкретан одговор од медицинских стручњака.

Најважније емисије свакако у протеклом периоду односиле су се на превазилажење последица изазване вирусом COVID 19 , те стим у вези веома важна улога била је и учешће локалних медија како електронских, тако и интернет портала , али и других платформи (социјалене мреже), а све у циљу што ефикаснијег, квалитетнијег и јаснијег преношења сервисних информација.

Свакодневно информисање јавности путем директних обраћања медицинских радника јавности, знатно је утицало на креирање комплетне здравствене слике нашег друштва. Медицински тим Дома здравља у Куршумлији, свакодневно је обавештавао јавност о броју заражених лица, лица која имају лошу клиничку слику, или колико је лица упућено на лечење у друге медицинске центре због тренутно лошег здравственог стања. Грађани су путем медија свакодневно имали доступне контакт телефоне свих служби Дома здравља Куршумлија за потребне информације, како за проблеме које имају у тренутку тако и за превентивне савете и консултације. Преданим радом медицинских радника и одличном координацијом са представницима медија грађани су у сваком моменту имали тачне и истините информације, како би се цео процес превазишао што безболније. Непотпуна и лоше интерпретирана информација имала би негативан утицај на креирање здравствене слике наше друштвене заједнице као и велике последице на комплетан здравствени систем.

Како је програм РТВ Куршумлија конципиран да се реализују емисије у оквиру сопствене производње , добар део програма је креиран и са другим продукцијама и медијским кућама, у виду размене видео материјала. За вишедеценијски рад РТВ Куршумлија је добила велики број диплома, признања и захвалница, као доказ за предан и квалитет рад на информисању становништва. Сарадња са свим друштвеним организацијама коју РТВ Куршумлија има, као и интернет порталу куршумлијској општини је веома добра, што предстаља важан сегмент за креирање медијске слике и опште информисаности наше друштвене заједнице.

13. Верске заједнице³⁴

Уз своје редовне активности, верске заједнице могу у сарадњи са здравственим установама да допринесу промоцији здравља. Бројни су примери подршке верских заједница борби против ХИВ-а и других полно преносивих болести, болести зависности, имунизацији, обележавању важних догађаја у календару јавног здравља и акцијама за старе.

Предели у области Косанице и Горње Топлице у својим недрима крију трагове и странице средњевековне прошлости српског народа. На та времена данас подсећају Немањине задужбине, затим манастиришта, цркве и црквишта. Има их још у траговима и рушевинама. Неки су у новије време откривени, други обновљени или се тек подижу. Немањићи су на овим просторима зачели српску духовност, подижући храмове, старије од Хиландара. Познаваоци средњевековних прилика на овом простору, што ову област, као нераздвојну целину, називају Косаничком Светом Гором, Косаничким Атосом, јер има толико светиња као Света Гора (манастир Светог Николе, манастир Свете Богородице, црква Свете Тројице, црква Светог Преображења, Црква Светог великомученика Лазара, црква Светог Мине, црква Светог Ђорђа, црква Светог апостола Петра и Павла, црква Светих Врача.)

14. Удружења грађана

1. Удружење “Гвоздени пук” - Контакт особа Живота Јевремовић, 063/248502

Регистровано 19.11.2015 године

Мисија- Изградња споменика и спомен парка Гвозденом пуку у Игришту у новцу, у материјалу и у раду.

Учешће општине Куршумлија - 11% од укупног износа, у новцу и материјалу. Цео пројекат је коштао око 100.000,00 еура тј. 12.000.000 динара.

Пројекти које бисмо издвојили:

- Пројекат о изградња споменика Гвоздени пук Игриште
- Пројекат о изградњи спомен собе и наткривене терасе Гвоздени пук Игриште
- Пројекат о изградњи спомен парка Гвоздени пук Игриште са засадима украсних лишћара и четинара

³⁴ <https://kursumlija.org/manastiri-i-crkve/>

Актуелни пројекти: Пројекат о изградњи водоводне мреже за потребе спомен парка у дужини од 5200м.

2. Удружење особа са инвалидитетом, Контакт особа Марко Филиповић, 063/739779

Удружење је основано 2011. године.

Удружење Особа са инвалидитетом Куршумлије је посвећено пружању подршке, могућности и програма, у циљу јачања личног, образовног и професионалног развоја особа са инвалидитетом. Окупља особе са инвалидитетом са свим врстама физичког, сензорног и моторног хендикепа (цросс-дисабилиту приступ), као и остале младе људе без хендикепа који су вољни да учествују и заједно са нама се боре за стварање инклузивнијег друштва. Удружење особа са инвалидитетом Куршумлије промовише равноправан положај особа са физичким и сензорним хендикепом у друштву кроз иницијативе за успостављање законског, образовног, културног и социјалног оквира који то омогућава. Подстицање укључења лица са хендикепом у све сегменте друштвеног и економског живота, а нарочито у области образовања и запошљавања. Ангажовање на остваривању основних грађанских и људских права особа са хендикепом. Ангажовање на стварању услова за организовање сервиса, као и унапређење система социјалне заштите као помоћи у кући, сервиса личног пратиоца, клуба особа са инвалидитетом, дневни боравак у заједници, сервиса персоналних асистената за особе са инвалидитетом.

Оно што бисмо издвојили је свакако помоћ у кући старим лицима и особама са ивандитетом, кроз програм социјалне заштите, који делом финансира општина Куршумлија, а већим делом Министарство рада и социјалне политике. Програмом је ангажовано 18 геронтодомаћица, 1 возач и четири стручна сарадника. Оваква врста помоћи и овакав програм су и данас актуелни.

3. КУД “Бата Лачковић”, Контакт особа Лела Чавић, 064/5633253

ОКУД “ БАТА ЛАЧКОВИЋ”- КУРШУМЛИЈА

Окуд “ Бата Лачковић”- Куршумлија регистрован је 06.06.2011 године. - Буџетско финансирање- финансира се из буџета СО Куршумлија.

Пројекти које би издвојили су: Немањини дани, Културно лето и све манифестације које се органзују на територији општине Куршумлија.

Актуелни пројекат: “Срма” Циљ постојања Окуд-а Бата Лачковић је очување народне традиције нашег народа. Учесници смомногих међународних такмичења где освајамо велики број награда.

4. Удружење голубара, Контакт особа Бојан Јовановић, 062/385334

Удружење одгајивача голубова српских високолетача СРБ 518 ЗОРАН РАЛИЋ ПОП Куршумлија из Куршумлије постоји од 1993 године. Наредне, 2023. године слави 30 година од оснивања. Наше удружење се бави унапређењем голубарског спорта на територији општине Куршумлија где броји 50 чланова, на територији Топличког округа и региона Ниш и на територији Србије и Балкана.

У такмичарској 2022 години, имамо два преставника у такмичењу за Топлички округ и три такмичара за регион Ниш. У прошлој 2021. години, имали смо такмичаре у округу Прокупље, региону Ниш и за Србију.

- Сваке годне у такмичењу узме учешће 10 такмичара.
- Радимо и на едукацији младих и њиховом учлањењу.
- Финансирамо се чланарином и из буџета Општине Куршумлија.

5. Удружење грађана “Коста Пећанац”, Контакт особа Миле Копривица, 064/8073030

Удружење је основано 2004. Законски заступник, Миле Копривица. Главни циљеви удружења су: Неговање и баштињење светле традиције српске историје и обележавање најважнијих догађаја и датума. Такође и датума важних за нашу Општину и Топлички крај. Од главних активности истичемо:

1. Активно учешће у обележавају свих великих победа из Великог рата (100 год Кумановске битке, Брегалничке битке, Церске и Колубарске битке, 100 год од пробоја Солунског фронта, као и спомен плоча краљу Петру Првом Карађорђевића.

2. Особе Обележавање дана Топличког устанка 1917. Подизање спомен плоче у селу Механе и на кући Косте Пећанац.

3. Чишћење српских војничких гробаља у Северној Македонији и проналажење споменика погинулих ратника из нашег краја. Све те активности су забележене и публиковане на Ртс, Политици, Вечерњим Новостима, Блицу, као и на локалним информативним медијима. Ове године је планиран пројекат "Засијаше гробови солунаца", проналажење и чишћење српских војничких гробаља у околини Битоља. Све активности се финансирају, делом из буџета Општине Куршумлија, делом из личних средстава чланова Удружења, а спорадично и неком мањом донацијом.

6. Коло српских сестара, Контакт особа Љиљана Савић, 060/3800608

Основано је 1903. године у Београду, потом у другим градовима Србије а у Куршумлији 1933. године. Повод су били ратови и последице, много болесних, сиромашних и деце без родитеља.

Престаје са радом 1945. године (забрана власти). Обнављање рада Кола српских сестара почело је 1996. године. Коло се бави хуманитарним радом . Чланице раде волонтерски. Удружење је непрофитабилно.

Финансирање пројеката чини Скупштина Општине. Раније је било донација из иностранства и од појединих предузећа али сада ретко ко хоће да помаже.

Коло српских сестара има установљене пројекте и то:

1. „Свети Сава српском роду“
2. „Врбица и Ускрс – дечија радост“
3. „Мала матура у дане екологије“
4. „Материце“

Сваки пројекат има за циљ, едукацију и очување духовности, традиције и културе живљења (хигијене и очување природе).

Тренутно је пауза у раду Кола српских сестара. Требало је реализовати пројекат „Мали матуранти у дане обележавања светског дана Заштите животне средине“ (крај маја и почетак јуна), али због финансијских потешкоћа, нисмо могли да реализујемо пројекат. Успели смо само да набавимо литературу која ће остати за следећу годину.

Осим ових пројеката, прикупљамо половну постељину, гардеробу и обућу коју поделимо онима којима је то неопходно.

За материце, Ускрс и Нову годину спремамо пакетиће за све учеснике конкурса.

Понекад, наше акције прате локални медији, поготову ТВ Куршумлија, која на тај начин упознаје грађанство са нашим активностима, већ пуних 26 година.

Велико разумевање и помоћ имамо од локалне цркве и њених उपосленика. Такође бисмо истакли и одличну дугогодишњу сарадњу са школама.

7. Удружење глувих и наглувих, Контакт особа Даница Симић, 064/8073049

ООГН Куршумлија основана 23.06 .2006 године.

Радили смо пројекте са општином и министарством за рад борачка и социјална питања.

Пројекат “Нећу да ми друг друг другарица живи у свету тишине”, радили смо у школи Милоје Закић који је трајао 6 месеци. Чујућа деца су учила знаковни језик како би помагали глувој деци.

Други пројекти:” Говор руку”, Учим и ја знаковни језик и др.

8. Савез слепих, Контакт особе Зоран Радисављевић 066/383488 и Горан Јовановић 063/644964

Удружење је основано 2014. године и бави се социо - хуманитарном делатношћу.

Међуопштинска организација Савеза слепих Србије Куршумлија (у даљем тексту: Организација), је самостална, јединствена, добровољна, инвалидска, социјално - хуманитарна, невладина и непрофитна организација која окупља слепа и слабовида лица са подручја општина Куршумлија и Блаце, ради остваривања њихових заједничких интереса и потреба.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ:

- Остварује социохуманитарну делатност,
- Ради на откривању и евидентирању слепих и слабовидих на свом подручју и њиховом учлањивању у Организацију,
- Упућује лица оштећеног вида на лекарске прегледе ради утврђивања степена оштећења вида,
- У сарадњи са другим надлежним органима, предузима мере превентивне природе ради отклањања узрока који доводе до смањења или губитка вида, води одговарајућу евиденцију из које се види узрок и степен губитка вида, социјално - економско стање чланова, врста, обим и стање социјалне потребе чланова,
- Покреће иницијативе код надлежних органа и организација за доношење нових или измене и допуне постојећих прописа у области социјалне, здравствене и друге заштите слепих и слабовидих,
- Предузима мере за упућивање слепе деце, омладине и одраслих на школовање, радно оспособљавање и рехабилитацију. Даје предлоге за унапређење школовања и професионално оспособљавања слепих и слабовидих,
- У сарадњи са надлежним органима и организацијама проналази одговарајућа радна места за слепе и слабовиде и помаже им у запошљавању. Проучава услове рада запослених слепих и предлаже и предузима мере за побољшање тих услова,
- Ради на јачању самосвести слепих и слабовидих лица, на развијању њихове личности, самопоштовања и осећаја одговорности,

- Рди на решавању стамбених и других проблема слепих и њихових породица. По потреби и у границама могућности, пружа им материјалну, правну и другу помоћ, као и посебну помоћ у вандредним приликама. Брине о одговарајућем смештају самохраних, старих и изнемоглих, као и лица неспособних за рад,
- У границама могућности помаже у организовању опоравка и бањско - климатског лечења слепи и слабовидих,
- Окупља слепа лица и разноврсним облицима активности помаже њихово равноправно учешће у друштвеном животу,
- Организује и ствара услове за бављење културно - просветним, уметничким, спортским, рекреативним, шаховским и другим аматерским и друштвено - забавним активностима, у циљу свестраног развојка слепих и слабовидих и њиховог укључивања у облике рада лица нормалног вида, а по потреби, секције, групе, клубове, огранке и друге облике повезивања чланова, ради решавања специфичних проблема и задовољавања посебних интереса,
- Упознаје јавност са могућностима и потребама слепих и слабовидих путем јавних скупова, средствима јавног обавештења и на друге погодне начине (трибине, округли столови...),
- Врши набавку и дистрибуцију тифлотехничких помагала, којима се слепа и слабовида лица служе у свакодневном животу и на радном месту,
- Обезбеђује материјална средства и друге услове за извршавање постављених задатака,
- Самостално, или са другим организацијама, може да оснива и развија специјализоване установе у складу са законом,
- Помаже финансијски, или на друге начине, развој нових техничких помагала за слепе и слабовиде,
- Ангажује се на развоју служби за подршку слепим лицима и на стварању окружења које омогућава слепима и слабовидима да воде активан и садржајан живот, равноправан са осталим грађанима,
- Врши и друге задатке од интереса за чланство.

9. Удружење пензионера, Контакт особа Владимир Јаковљевић, 027/380810

Начин финансирања_

- Чланарине, донације, закуп, услуге - Дунав осигурању.

Од пројеката/активности које бисмо издвојили то су:

- Излети, екскурзије, прослава 8 марта, дружење итд.

Немамо актуелних пројеката које бисмо могли да издвојимо.

10. Удружење “Отаџбина”, Контакт особа Виолета Јаковљевић, 063/1086241

Удружење избеглица, ИРЛ и повратника “ОТАЏБИНА” година оснивања 2013.

Начин финансирања-фондације, Министарства, Амбасаде, НБС и компаније,
Актуелан пројекат-“УНАПРЕЂЕЊЕ КАПАЦИТЕТА ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА ПОДРШКУ РАЊИВИМ ГРУПАМА ИИНТЕРВЕНЦИЈЕ У КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА” циљ пројекта јачање капацитета цивилног сектора и заједнице на територији општине Куршумлија.

Претходно реализован пројекат “ЖЕНСКА ИНИЦИЈАТИВА ЗА САМОЗАПОШЉАВАЊЕ ЖЕНА ИЗ РУРАЛНИХ ОБЛАСТИ ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА” - резултат пројекта-изграђени капацитети 40 жена из руралних подручја општине Куршумлија за покретање сопственог посла. Оснажени капацитети 40 жена и девојака из руралних подручја општине Куршумлија за развој социјалног предузетништва.

11. Чувари Белих цркава, Контакт особа Александар Милосављевић, 064/0754375

Година оснивања -19.12.2018.

Начин финансирања: Локална самоуправа и донације.

Од пројеката/активности које бисмо издвојили су следеће:

-Витешки део у склопу фестивала Немањини дани, одлазак на друге фестивале и семинаре из витешких борења и старих заната у:

Нишу, Крушевцу, Сталаћу, Сокобањи, Врњачкој бањи, Параћину, Деспотовцу, Бања Луци (Република Српска), Варни и Великом Трнову (Бугарска), у тврђави на Карпатима (Румунија)

Оно што је тренутно актуелно и зашта се активно спремамо јесте традиционална манифестација “Немањини дани” која се дешава у нашој општини, септембра месеца.

12. Удружење хранитељских породица “Ласта”, Контакт особа Љиљана Вукашиновић, 069/4499539

Година оснивања: 2014.

Начин финансирања: средствима добијеним на конкурсима општине за пројекте удружења грађана, као и самостално.

Пројекти које би издвојили:

- Предавања у средњој школи “Гимназија Куршумлија” на тему: алкохол, дуван и дрога. Удружење је организовао догађај у просторијама школе, и предаваче - психологе из центра за породични смештај и усвојење Ниш.

Сајам стваралаштва - креативна радионица за децу (на хранитељству, деца самохраних родитеља и сиромашних породица углавном), израда различитих предмета, сликање, и тако даље. Како је ова радионица била веома интересантна деци, са задовољством смо наставили да је организујемо сваке године.

- Добротворна манифестација, уз учешће више удружења хранитеља Србије у Београду, где су предмети и слике направљени током наших дечијих радионица, продавани на манифестација а новац предат као добровољни прилог за децу без родитељског старања.

Тренутно актуелни пројекти:

- Радионице за децу са разним темама.

13. Удружење “Топлички извор”, Контакт особа Владимир Гвозденовић, 060/1650699

Удружење је основано 08.09.2018. године, чија је област остваривања циљева, Одрживи развој.

Основни циљеви Удружења усмерени су на стварање повољних услова за останак младих на подручју југа Србије, подстицање равномерног регионалног развоја, развој пољопривреде и задругарства, подршку угроженим друштвеним групама, заштиту животне средине и очување културно - историјског наслеђа.

Ради остваривања својих циљева, Удружење нарочито:

- Ради на обезбеђивању подстицајних услова за бављење пољопривредом на простору Топличког округа и ширег подручја југа Србије,
- Ради на обезбеђивању финансија, сировина, опреме и других средстава неопходних за рад пољопривредника,
- Учествује у пружању пословно - административне, стручне, саветодавне и друге врсте помоћи пољопривредницима,
- Заговара већу инситуционалну подршку пољопривредном сектору,

- Промовише и подстиче задругарство и међусобну сардњу међу пољопривредницима,
- Ради на побољшању положаја сезонских радника у пољопривреди и на другим сезонским пословима,
- Самостално или у сарадњи са другим организацијама, организује семинаре, обуке, курсеве, студијске посете и друге облике едукације,
- Промовише и подстиче органску пољопривредну производњу, етно и еко туризам,
- Подстиче секундарну обраду пољопривредних производа и производњу готових и полуготових производа,
- Промовише примере добре праксе у области пољопривредне производње, руралног развоја и заштите животне средине,
- Подстиче samozапoшљавање и инкубацију нових предузећа,
- Промовише заштиту животне средине кроз пројекте, едукације, волонтерске акције и друге активности,
- Ради на очувању и промоцији културно - историског наслеђа Куршумлије и околине,
- Ради на унапређењу туристичке, културне, спортске и рекреативне понуде Куршумлије и околине,
- Едукује младе, ради на побољшавању њиховог положаја и стварању услова за њихово запошљавање, промовише здраве стилове живота,
- Промовише и подстиче социјално предузетништво и пружа подршку друштвено угроженим групама,
- Организује, самостално или у сарадњи са другим организацијама, хуманитарне и добротворне акције и кампање,
- Спроводи анализе и страживања и израђује брошуре, публикације, и предлоге јавни политика,
- Развија сарадњу са јавним, приватним и цивилним сектором у циљу ревитализације Топличког округа и југа Србије.

14. Друштво пчелара “Топлица”, Контакт особа Божур Илић, 062/355534

15. Друштво пчелара “Бела пчела”, Контакт особа Ненад Ракићевић, 062/381456

Посебни климатско-географски услови територије општине Куршумлија чине је богатом биљним врстама корисним за пчеле, од ливада, ратарских култура до воћа. Да нема пчела, свет не би опстао, те на територији општине Куршумлија постоје напред наведена два Удружења пчелара, која су се удружила како би

заштитила пчеле и природу. Циљ Удружења пчелара јесте развој и унапређење савременог пчеларства у општини Куршумлија, као и стручно образовање пчелара у виду различитих стручних предавања. Оба Удружења броје око 20 чланова, од којих су чланови удружења пчелара “Топлица” истовремено и чланови Савеза пчеларских организација Србије чији је циљ унапређење пчеларске производње, заштита животне средине, едукација пољопривредних произвођача из области пчеларства и заштите животне средине, као и промоција општине Куршумлија на разним манифестацијама. Баве се производњом пчелињих производа, меда, прополиса, воска, пчелињих друштава. Циљ им је развој и унапређење савременог пчеларства као и стручно образовање пчелара, па је и Удружење “Бела пчела” организовало едукацију под називом “Школа пчеларства”. Удружења организују посету сајма из области пчеларства два пута годишње.

16. СУБНОР, Контакт особа Драган Лакићевић, 060/6919066

Датум оснивања - пререгистрације 13.02.2018.

Председник Драгана Лакићевић

Циљеви: Очување вредности, неговање, развијање и осавремењавање традиција ослободилачких ратова народа Србије и Куршумлије.

Обележавање дана сећања 24. марта, од 2000. године до данас.

Побратимство са ГО СУБНОР Крагујевац, обежавање 21. октобра у Крагујевцу.

Побратимство са ОО СУБНОР Кикинда.

Обележавање свих значајних датума ослободилачких ратова Србије.

Удружење се финансира од чланарина.

17. Туристички кластер “Радан”, Контакт особа Драган Симић, 064/8890697

Туристички кластер раданског подручја „Радан кластер“ покрива територије општина Бојник, Лебане, Куршумлија, Медвеђа и Прокупље. Основан је 03.12.2012. године са седиштем у Лебану и канцеларијом у Куршумлији.

Основни циљеви и задаци кластера су: заједнички послови на валоризацији и презентацији туристичких потенцијала, формирање заједничког туристичког производа, јединствене туристичке понуде и јединствен наступ на домаћем и иностраном тржишту, заједничке активности на бољем саобраћајном повезивању туристичких локалитета (изградња путева) и координација многих других активности на унапређењу и развоју туризма на овом подручју.

На раданском подручју постоје и многи други познати и мање познати локалитети: Немањини манастири у Куршумлији, Епигенија реке Топлице, Брдо Хисар у Прокупљу, Беговића гроб на Радану, Рапиводе, Деливоде и Низбрдна узбрдица на источним падинама Радана, Брестовачко језеро код Бојника.

Нарочито важне природне вредности за равој разних видова туризма (рељеф, микроклима, експозиција терена, богатство биљног и животинског света) на планини Радан, околним планинама и југоисточном делу Копаоника, које до сада нису туристички валоризоване и промовисане, у наредном периоду ће, поред повезивања путном мрежом, бити приоритетни задатак кластера.

18. Центар за заштиту потрошача, животне средине и омладинску политику топличког округа “Феникс”, Контакт особа Јасмина Ракић, 065/8311713

Удружење је основано 27.06.2012 године

Мисија „Фених“ Куршумлија је побољшавање квалитета живота младих кроз активизам, волонтеризам, неформално образовање, спортске и културне активности, као и пружању доприноса ширењу и популаризацији културе и уметности и активно учествовање у постизању истог.

Финансирање – Министарства, Општина, Амбасаде, донације

Пројекти које би издвојили – „Један д мол“, „Децо свирајте са нама“, „Певам па растурам“, „Наш свет за лепши свет“, „Нежан додир за добар звук“, „Мала школа музике“, „Уметност визуелног представљања“, „Цртај и сликај“

Акуелни пројекти – Нема.

19. Удружење ловаца “Соко”, Контакт особа Вучинић Милија, 027/381517

20. Удружење “Куршумлијска гитаријада”, Контакт особа Никола Милосављевић, 069/4673007

Куршумлијска гитаријада је невладино и непрофитно удружење, основано на неодређено време ради остваривања циљева у области: Културе, заштите животне средине, омладинске политике и туризма.

Циљеви Удружења су:

- Оснаживање капацитета младих: подстицање, мотивисање и промоција стваралчких идеја младих у области спорта, културе, уметности и другим областима, организовање конкурса за стваралаштво младих на свим нивоима и у свим областима, обезбеђивање услове за културну и уметничку размену на свим нивоима /локални, републички и међународни.
- Заштита животне средине, едукација грађана, а посебно деце и младих о значају чувања и заштите животне средине, организовање активности на рехабилитацији угрожених подручја, као и јавно залагање за промену навика у

погледу коришћења и чувања природних ресурса и у погледу поступања са отпадним материјалима и заштита од буке.

- Веће учешће младих у решавању проблема у различитим областима живота као што су: безбедност, здравље, образовање, могућност запошљавања, социјална заштита, слободно време и друго.

- Развој туризма и туристичког производа

Најзначајнија активност, коју смо спроводили 3 године, од 2016 - 2018. године, јесте музички фестивал “Куршумлијска гитаријада”, чија је глана идеја била афирмација младих музичара из области рок ен` рол музике и популаријација квалитетног рок звука, по чему је овај крај некада био препознатљив. Поред тога, пројекат је имао огроман значај за активизам младих и њихово креативно стваралаштво, као и за саму промоцију наше Општине.

Финансирање Удружења је углавном пројектно, што кроз буџет општине Куршумлија, што кроз остале донаторе. Такође су, у једном делу, музички фестивал по магали и пријатељи манифестације.

Удружење данас, нажалост, нема активности које бисмо издвојили.

21. Удружење Рома, Контакт особа Тања Илијазовић, 062/337390 - тренутно неактивно.

22. Удружење “Ад Финес Култус” (Ad Fines Cultus)

Удружење грађана Ад Финес Култус (Ad Fines Cultus), настало је 07.08.2019. године и од тада се активно бави ширењем културе и промовисањем младих у општини Куршумлија. Удружење се састоји од чланова који су углавном млади из Куршумлије познати по активном учествовању у организацији разних културних дешавања и волонтирању. Све је почело са идејом - ништа неће да се промени ако га ми не променимо, ништа неће само од себе. Мисија удружења је давати допринос за напредак и добробит младих решавањем нерешивих проблема на креативни начин.

Од пројеката које смо до сада радили бисмо издвојили:

Спровођењем пројекта “ОК за Омладински Клуб” 2020. године у склопу КОМС-овог пројекта “ОДЛУЧИОНИЦЕ” директно смо заговарали за отварање омладинског клуба од стране локалне самоуправе. Овим пројектом скренули смо пажњу да се о младима не води довољно рачуна и да је простор за младе преко потребан у нашој општини. Исте године смо имали пројекат “Кад моје уши чују” у

склопу НАПОР и КОМС-овог пројекта “ОПЕНС НА ПУТУ” где смо се бавили неформалним образовањем младих у области дизајна звука. Овим пројектом смо ставили акценат на неформално образовање младих као и начин да млади квалитетније проведу слободно време. Године 2021. смо били део пројекта “Волонтери померају границе за волонтирање у ванредним ситуацијама” којег је расписала организација ТОЦ, где су два члана удружења обучена за улогу лидера/координатора волонтера. Такође одржана је обука где су лидери/координатори пренели своје знање на 16 младих волонтера из нашег града. Реализацијом овог пројекта оспособљен је први регионални волонтерски центар у Куршумлији. Наше удружење је такође спровело пројекат “Водим те у биоскоп” у склопу БОШ-овог пројекта “АКТИВНИ ГРАЂАНИ - БОЉЕ ДРУШТВО” којим смо заговарали реновирање и поновно отварање биоскопа “Пролетер” који се не би само користио за пројекције филмова, него као и простор где би млади квалитетно проводили своје слободно време. Одржавањем пет свирки локалних бендова ставили смо фокус на младе таленте као и промоцију потреба младих, док је јавну пројекцију филма “Паклене улице 9” посетио велики број суграђана што је директан показатељ колико је биоскоп потребан нашем граду. Петицију за реновирање и поновно отварање биоскопа “Пролетер” је потписало око 350 грађана. Удружење грађана Ад Финес Култус је у сарадњи са Црвеним Крстом Куршумлије и бендом “Стори тајм” (Story time), учествовало у организацији хуманитарног догађаја “За Анино боље сутра”, где су грађани учествовали у сакупљању новца за лечење мале Ане Костић. Поред ових пројеката пуно смо радили на промовисању младих.

Тренутно немамо ни један активан пројекат.

23. Омладински центар за економски развој

Датум оснивања: 01.06.2010. године

Законски заступник: Марија Чолић

Начин финансирања: из буџета Републике Србије и јединица локалне самоуправе за реализовање програма од јавног интереса.

Циљеви:

Удружење грађана Омладински центар за економски развој из Куршумлије, бави се омладинским активизмом, предузетништвом, туризмом и заштитом животне средине на територији Топличког округа. У свом досадашњем раду реализовали смо више пројеката како бисмо подстакли привредно - туристички и економски развој младих Топличког округа и општина из региона Ниш.

Које активности би издвојили:

2017. и 2018. године реализовали смо пројекте “Кул_тура кроз Југу” - Представљање српске културе и уметности у Истарској Жупанији које је финансирала Управа за дијаспору Министарства спољних послова у оквиру конкурса за промоцију Србије и српске културе и језика у Региону.

Омладински центар за економски развој са седиштем у Куршумлији у сарадњи са удружењем Агроун из Блаца и Винаријом Доја организовало је Топлички вински фестивал - TOP WINE FEST, који се одржао у Блацу 2019., 2020. и 2021. године.

Уз подршку Кабинета министра за развој недовољно развијених општине 2021. године успешно смо реализовали пројекат „Буди информисан – постани предузетник“.

Шта је тренутно актуелно:

Уз подршку општине Блаце у припреми је организација четвртог по реду фестивала TOP WINE FEST.

Уз подршку Кабинета министра за развој недовољно развијених општине у 2022. години реализујемо пројекат и кампању за безбедност младих у саобраћају: „Буди пажљив – буди одговоран“ – Кампања за повећање безбедности младих у саобраћају на територији Општине Куршумлија.

24. Цивилни центар “Пенати”

Наша организација је основана 17.11.2020. год.. Законски заступници су Никола Јовановић и Иван Милијановић.

Финансирамо се из добровољних прилога и средствима фондова.

Издвојили бисмо:

-Пројекат за запошљавање младих и теже запошљивих категорија становништва (рома, инвалида);

-Пројектно управљање(едукација младих који желе да се баве, или се већ баве НВО);

-Помоћ старим и изнемоглим лицима у време пандемије КОРОНА-19 вируса (достава одређених намирница и лекова).

У току је израда пројеката “Млади и дигитални свет”.

25. Етно Радионица - Енергија Заједнице

Удружење је основано 13.10.2020. године. Законски заступник - Слободанка Симић.

Начин финансирања - општинске дотације и сопствени прилог.

Циљеви Удружења су:

- Одрживи развој
- Равномерно развијање уз економски бољитак који би обезбедио смањење сиромаштва
- Унапређење квалитета живота
- Смањење нивоа загађености
- Заштита животне средине и очување биодиверзитета
- Достојанствен рад и економски раст
- Одговорна потрошња и производња
- Очување културе
- Унапређење положаја занатлија, уметника и произвођача хране и пића
- Унапређење локалног економског развоја
- Очување традиције

Оно, што бисмо издвојили као активности су:

- Учешћа чланова Удружења у раду на домаћим сајмовима
- Помоћ локалној заједници учешћем у хуманитарним акцијама
- Учешће у хуманитарним акцијама и на републичком нивоу
- Програм социјалне заштите и други програми у којима Удружење искључиво и непосредно следи јавне потребе за унапређење квалитета живота и помоћ социјално угроженим лицима
- Очувањем традиције, промовишемо старе занате, припрему хране на старе начине...

Тренутно је актуелна припрема слатке и слане зимнице, као и посета домаћим сајмовима.

26. Удружење “Вредне руке Куршумлије”

Удружење је основано 22.10.2021. године. Финансирамо се углавном кроз пројектно финансирање и то пре свега пријавом код Локалне самоуправе на конкурсима који су намењени удружењима, као и уз помоћ чланарина.

Циљ нашег постојања је да се потрудимо да очувамо традиционалне вредности нашег краја, кроз израду ручних радова, едукацију грађана, пре свега младих, као и промоцију и очување традиционалних јела.

Своје активности и вредности спроводимо и негујемо кроз посете сајмовима.

27. Удружење грађана “Пролом”

Датум оснивања 05.11.2020. - законски заступник, Радоје Ђиновић.

Главни циљ Удружења је заштита животне средине и унапређење комуналних и хигијенских услова грађана и насеља.

Удружење је непрофитно и до сада није имало никакве изворе финансирања, а самим тим ни значајније активности које бисмо издвојили.

28. Удружење грађана “Рукајче”

Удружење “Рукајче” је младо. Основано је 01.04.2021. године, ради остваривања циљева у области културе, очувања српске традиције и обичаја, креативног развоја, едукације и организације културних и музичких манифестација, развоју свести и заштити животне средине.

Циљеви Удружења:

- Очување српске традиције и обичаја,
- Организација музичких фестивала,
- Развој едукације, културе и креативног развоја,
- Промовисање, стављање у функцију и организовање специјалних радионица,
- Развој свести о заштити животне средине,
- Афирмација културних и уметничких вредности,
- Промоција музичке културе и свих врста музике,
- Развој омладинског и волонтерског рада,
- Промоција и популаризација спортско-рекреативних активности,
- Развијање и неговање најбољих традиција и вредности грађана,
- Развијање других вредности о интереса за грађане.

29. Еколошки клуб спортских риболоваца (Е.К.С.Р.) “Тесна Топлица”

Удружење је основано 04.01.2020. године, као невладино и непрофитно, на неодређено време, а ради остваривања циљева у области заштите животне средине.

Циљеви Удружења су: заштита животне средине, едукација грађана, а посебно деце и младих о значају очувања и заштите животне средине, организовање активности на рехабилитацији угрожених подручја, као и јавно залагање за

промену навика у погледу коришћења и чувања природних ресурса и у погледу поступања са отпадним материјалима, а посебно речних корита.

30. Удружење Димитрије Беговић

Удружење је основано 28.06.2021. године, ради неговања и очувања светле традиције наше славне прошлости и истакнутог патриотизма, са тежиштем на период устанака који су подигнути у Топличком и Јабланичком округу 1917. године.

Циљеви Удружења:

- Чување и развијање традиције наше славне прошлости, са тежиштем на период од 1912 - 1920. године, кроз одавање поште погинулим и умрлим ратницима, обележавање годишњица значајних догађаја из историје српског народа, одржавање академија, предавања, посета местима и споменицима историјског значаја, у циљу развијања јунаштваи самопоштовања, као узвишених особина и врлина, које су красиле наше славне претке.
- Организовање и остваривање сарадње са другим бораичким организацијама (удружењима), у циљу остваривања заједничких циљева и интереса.
- Национално и морално уједињење потомака и поштовалаца ратника ослободилачких ратова.
- Реконструкција постојећих и изградња нових културно - историјских споменика и установа.

31. Књижевни клуб “Милутин Ускоковић”

Удружење је основано 20.08.1971. године. Финансирање Удружења је углавном засновано на пројектном финансирању кроз програме које објављује општина Куршумлија. Такође, део активности, помажу и други донатори и пријатељи књижевног клуба.

Главни циљеви Удружења су популаризација писане речи и помоћ малдим писцима и члановима клуба приликом објављивања њихових дела.

Најзначајније активности, везане су за Дан књижевног клуба. Тада се обично раде промоције дела завичајних писаца и ради се омаж Милутину Ускоковићу, по коме је књижевни клуб и добио име. У склопу промоција, ангажовани су и рецитатори из основних и средњих школа, заједно са ауторима и рецензентом. Такође бисмо издвојили активности везане за обележавање Светског дана поезије, који смо реализовали у сарадњи са Народном библиотеком из Куршу млије и интернет порталом “Топ новости”, такође из Куршумлије. Удружење се радо одазивало и приликом обележавања локалних манифестација, које су имале за циљ неговање културних вредности и саме писане речи.

Тренутно актуелно што књижевни клуб ради су књижевни сусрети литерараца, чланова литерарних секција и чланова клуба. Такође, за ову годину, планиран је и традиционални литерарни конкурс у спомен на Радомира Балета Милојковића, кога смо такође раније објављивали кроз нашу издавачку делатност.

Од оснивања до данас, имамо око двадесетак издања, што самостално, што као помоћ другима.

32. Еколошко Удружење “Због здравља”

Удружење је основано 25.01.2005. године, за област екологије и заштите здравља грађана.

16. Финансирање здравља на локалном нивоу

На основу Закона о здравственој заштити, у оквиру Друштене бриге за здравље на нивоу ЈЛС (члан 13 Закона о здравственој заштити, сл. гласник 25/2019), општина Куршумлија финансира *Текуће донације* (планирано у 2021. години - 9.000.000, искоришћеност 8.887.702,44) и *Превентивне прегледе* (Планирано у 2021. - 200.000,00, искоришћеност 200.000,00).

SWOT анализа

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - Богатство геотермалним изворима - Велики део територије под шумом - Изузетан туристички потенцијал - Исправна вода за пиће - Развијен бањски туризам - Плодно и незагађено земљиште - Чист ваздух - Мониторинг животне средине - Развијен програм помоћи старима - Развијен ниво примарне здравствене заштите 	<ul style="list-style-type: none"> - Неповољна старосна структура становништва - Велики одлив младих (одлив мозга) - Недовољна здравствена посвећеност становништва - Недостатак мотивације грађана за превентивне прегледе - Миграције становништва из села у град и из града у веће центре у Републици и иностранству - Прљаве реке - Недовољна просвећеност становника у области Заштите животне средине - Лоше животне навике становника - Мањак културног садржаја - Неконтролисана сеча шуме - Велика стопа незапослености

	<ul style="list-style-type: none"> - Низак природни прираштај - Непостојање виших и високообразованих установа
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - Дobar географски положај - Развој међународне и регионалне сарање - Доступност фондова за унапређење јавног здравља - Проширење доступности спортско - рекреативних садржаја - Унапређење здравственог система и увођење нових здравствених технологија 	<ul style="list-style-type: none"> - Неповољна ситуација са Косовом и Метохијом - Опасност од избијања нових епидемија - Економска криза - Ратови - Старење популације - Пораст фактора ризика и хроничних незаразних болести и малигнитета - Лоша финансијска ситуације привреде и становништва - Недолазак нових инвеститора

